

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*Η εκπαίδευση και η κατάρτιση στο πλαίσιο της πολιτικής ασφάλειας
της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Ο Οργανισμός για την Κατάρτιση στον
Τομέα Επιβολής του Νόμου (CEPOL)*

Ορέστης Θάνος

(Αριθμός μητρώου: ΜΠ 18004)

Τριμελής επιτροπή

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Αναπληρώτρια καθηγήτρια Φωτεινή Ασδεράκη

Επίκουρος καθηγητής Ιωάννης Κωνσταντόπουλος

Επίκουρος καθηγητής Ανδρέας Λιαρόπουλος

Πειραιάς, Ιούνιος 2020

Ο δηλών Ορέστης Θάνος βεβαιώνω ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία με τίτλο "Η εκπαίδευση και η κατάρτιση στο πλαίσιο της πολιτικής ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Ο Οργανισμός για την Κατάρτιση στον Τομέα Επιβολής του Νόμου (CEPOL)" είναι αποκλειστικά ατομικά δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρους μου, μου αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	6
Περίληψη – Λέξεις κλειδιά.....	7
Ακρωνύμια και Συντομογραφίες.....	8
Κατάλογος πινάκων – γραφημάτων.....	10
1. Εισαγωγή.....	11
1.1 Γενική εισαγωγή.....	11
1.2 Διασαφήνιση όρων και εννοιών.....	12
1.3 Ερευνητικά ερωτήματα και ερευνητικές μέθοδοι.....	13
1.4 Καθορισμός θεωρητικού πλαισίου της έρευνας.....	14
1.5 Σύντομη βιβλιογραφική επισκόπηση.....	15
1.6 Συνοπτική παρουσίαση του περιεχομένου των κεφαλαίων της εργασίας	17
2. Ιστορική εξέλιξη της ΚΕΠΠΑ και της ΚΠΑΑ	18
3. Προσέγγιση των εννοιών άμυνας και ασφάλειας στην ΕΕ.....	21
4. Αστυνομικό επάγγελμα και μοντέλα αστυνόμευσης	25
4.1 Ιδιομορφία του αστυνομικού επαγγέλματος.....	25
4.2 Θεωρίες και μοντέλα αστυνόμευσης.....	26
5. Αστυνομική εκπαίδευση.....	27
5.1 Ιδιομορφία της αστυνομικής εκπαίδευσης.....	27
5.2 Αστυνομική εκπαίδευση και ηλεκτρονική μάθηση (e-learning).....	30
5.3 Εκπαίδευση ηγετικών στελεχών.....	31
5.4 Οικονομική κρίση και αστυνομική εκπαίδευση.....	33
5.5 Από την εκπαίδευση στη μάθηση.....	34
6. Αστυνομική επιστήμη και αστυνομική έρευνα.....	35
7. Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL) ή Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (ΕΑΑ).....	40
7.1 Ίδρυση και θεσμική εξέλιξη της ΕΑΑ.....	38
7.2 Στόχοι και καθήκοντα της ΕΑΑ.....	42
7.3 Διοίκηση και όργανα της ΕΑΑ.....	45
7.4 Εκπαιδευτικές δραστηριότητες της ΕΑΑ.....	47
7.4.1 Αξιολόγηση στρατηγικών εκπαιδευτικών αναγκών (Strategic Training Needs Assessment, EU-STNA)	48
7.4.2 Εκπαιδευτικός Κατάλογος (Training Catalogue)	50

7.4.3 Πρόγραμμα Ανταλλαγής Υπαλλήλων (Exchange Programme).....	51
7.4.4 Συνέδριο Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Έρευνας και Επιστήμης (European Police Research and Science Conference)	53
7.4.5 ΕΑΑ και ηλεκτρονική μάθηση (e-learning)	54
7.4.6 Ευρωπαϊκό Κοινό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών της ΕΑΑ (CEPOL European Joint Master Programme)	56
7.4.7 Το Περιοδικό της ΕΑΑ (European Law Enforcement Research Bulletin).....	56
7.5 Ετήσια Αναφορά (Annual Report)	58
7.6 Εξωτερικές σχέσεις και άλλες συνεργατικές δράσεις της ΕΑΑ.....	61
7.6.1 Γενική θεώρηση.....	61
7.6.2 Το πρόγραμμα "EU/MENA Counter-terrorism Training Partnership Programme".....	63
7.6.3 Το GODIAC Project.....	64
7.7 ΕΑΑ και άλλοι ενδιαφερόμενοι (stakeholders).....	65
7.8 Η συμβολή της ΕΑΑ στην αστυνομική επιστήμη και έρευνα.....	67
7.9 Πιστοποίηση με το ISO 9001:2015 Management System Standard.....	69
8. Εκπαιδευτικές δράσεις εκτός ΕΑΑ.....	70
9. Εκπαίδευση αστυνομικών υπαλλήλων στην Ευρώπη και Διαδικασία της Μπολόνια.....	72
10. Συμπεράσματα.....	76
11. Επίλογος.....	80
12. Βιβλιογραφικές αναφορές.....	86
12.1 Ξενόγλωσσες βιβλιογραφικές αναφορές.....	86
12.2 Ελληνόγλωσσες βιβλιογραφικές αναφορές	95
12.3 Νομοθεσία Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	96

Αφιερώνεται στην οικογένειά μου

Ευχαριστίες

Η ολοκλήρωση μιας μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας συνιστά δύσκολο και επίπονο έργο, κυρίως εάν εργάζεσαι συγχρόνως.

Στην πορεία αυτής της προσπάθειας είναι αναγκαία η συμπαράσταση και η βοήθεια τόσο του οικογενειακού, όσο και του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος.

Οφείλω λοιπόν, τις θερμές μου ευχαριστίες στην επιβλέπουσα καθηγήτρια της εργασίας μου Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κυρία Φωτεινή Ασδεράκη, καθώς και στα μέλη της επιτροπής, Επίκουρους Καθηγητές κύριο Ιωάννη Κωνσταντόπουλο και κύριο Ανδρέα Λιαρόπουλο, για την ακαδημαϊκή και επιστημονική καθοδήγηση και υποστήριξη που μου παρείχαν και κυρίως για την εμπιστοσύνη, εκτίμηση και ευγένεια που έδειξαν προς το πρόσωπό μου.

Ευχαριστίες αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω και προς όλους τους καθηγητές του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιά για τις γνώσεις που απεκόμισα όλα τα χρόνια των σπουδών μου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τη σύζυγό μου για την υπομονή, τη συνεχή ηθική συμπαράσταση και την υποστήριξή της καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσης εργασίας.

Περίληψη και λέξεις κλειδιά

Περίληψη

Στο πολυσύνθετο σύγχρονο διεθνές σύστημα, ο ρόλος της άμυνας και της εσωτερικής ασφάλειας των κρατών αναβαθμίζεται συνεχώς. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας των τηλεπικοινωνιών και των μεταφορών οδήγησαν στην ανάδυση νέων απειλών, αλλά και νέων μορφών αντιμετώπισής τους. Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) και η Κοινή Πολιτική Άμυνας Ασφάλειας (ΚΠΑΑ) της ΕΕ διαδραματίζει όλο και σημαντικότερο ρόλο για τα κράτη μέλη της, καθώς αυτά αδυνατούν να αντιμετωπίσουν μεμονωμένα τις τρέχουσες παγκόσμιες εξελίξεις. Η συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου τους είναι μονόδρομος, προκειμένου να δημιουργηθούν κοινά πρότυπα αστυνόμευσης τα οποία θα είναι πιο αποτελεσματικά και θα μπορούν να διασφαλίσουν την ειρηνική και ασφαλής διαβίωση των ευρωπαϊών πολιτών.

Η παρούσα διπλωματική εργασία αναλύει ενδελεχώς τη λειτουργία του Οργανισμού της ΕΕ για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL) ή Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (ΕΑΑ) και συμπεραίνεται πως οι δραστηριότητές της συμβάλλουν στη δημιουργία μίας κοινής εκπαιδευτικής κουλτούρας των υπαλλήλων επιβολής του νόμου, καθώς επίσης και στη διαδικασία ολοκλήρωσης της ΚΠΑΑ της ΕΕ. Το υψηλό επίπεδο της παρεχόμενης εκπαίδευσης στο πλαίσιο της ΕΑΑ, η ανταλλαγή καλών πρακτικών, η προσπάθεια προώθησης της Διαδικασίας της Μπολόνια στην αστυνομική εκπαίδευση, και η παροχή ενός χώρου ανάπτυξης της αστυνομικής έρευνας, επιστήμης και του εποικοδομητικού επιστημονικού διαλόγου, είναι καθοριστικής σημασίας για την άνοδο του επαγγελματισμού των υπαλλήλων επιβολής του νόμου, με αποτέλεσμα την αύξηση του αισθήματος ασφαλείας των ευρωπαϊών πολιτών, πράγμα που αντικατοπτρίζεται στην πολιτική σταθερότητα των ευρωπαϊκών κοινωνιών.

Λέξεις κλειδιά: Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία, εκπαίδευση υπαλλήλων επιβολής του νόμου, ηλεκτρονική μάθηση, Διαδικασία της Μπολόνια, ΚΕΠΠΑ, ΚΠΑΑ

Ακρωνύμια και Συντομογραφίες

Ελληνόγλωσσες συντομογραφίες

άρ.	άρθρο
βλ.	βλέπε
ΔΕΥ	Δικαιοσύνη Εσωτερικές Υποθέσεις
ΕΑΑ	Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΑΕ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας
ΕΚΑΧ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΠΑΑ	Ευρωπαϊκή Πολιτική Άμυνας Ασφάλειας
ΕΠΓ	Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας
ΕΣΣΔ	Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών
ΕΧΑΕ	Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης
ΗΒ	Ηνωμένο Βασίλειο
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
κ.α.	και άλλα
κ.ά.	και άλλοι
ΚΕΠΠΑ	Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας
κεφ.	κεφάλαιο
ΚΠΑΑ	Κοινή Πολιτική Άμυνας Ασφάλειας
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
ΝΑΤΟ	Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
παρ.	παράγραφος
περ.	περίπτωση
π.χ.	παραδείγματος χάρη
ΣΕΕ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
υπ' αριθμ.	υπ' αριθμό

Ξενόγλωσσες συντομογραφίες

AEPC	Association of European Police Academies
CEPOL	European Police College
CEPOL e-DOC	European Police Research & Science Database
CESDIP	Centre for Sociological Research on Law and Criminal Justice Institutions
COMPHEE	Commonality in Police Higher Education in Europe
DG	Directorate General
ECTEG	European Cybercrime Training and Education Group
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System – Σύστημα Πιστωτικών Ακαδημαϊκών Μονάδων
EJTN	European Judicial Training Network
ELEES	European Law Enforcement Education Systems
EMBA	Executive Master of Business Administration in Policing
ENFSI	European Network of Forensic Science Institutes
EU	European Union
Europol	European Union Agency for Law Enforcement Cooperation
EU-STNA	Strategic Training Needs Assessment of EU
Frontex	European Border and Coast Guard Agency
G. di F.	Guardia di Finanza
Interpol	International Criminal Police Organization
ISIS	Islamic State of Iraq and Syria
MEPA	Middle European Police Academy
OLAF	European Anti-Fraud Office
PEQF	Police Education Qualifications Framework
SEPEB	Survey on European Police Education and Bologna
SIPR	Scottish Institute for Policing Research
SPOPCOP	Senior Police Officer Planning and Command course for crisis management Operations
UNED	National Distance University of Spain
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime

Κατάλογος πινάκων – γραφημάτων

Αριθμός πίνακα - γραφήματος	Περιεχόμενο	Σελίδα
Γράφημα 1	Αριθμός συμμετεχόντων στο Πρόγραμμα Ανταλλαγής Υπαλλήλων	53
Πίνακας 1	Αριθμός τευχών του Περιοδικού της ΕΑΑ (European Law Enforcement Research Bulletin)	58
Γράφημα 2	Αριθμός συμμετεχόντων εκπαιδευομένων	60
Γράφημα 3	Δείκτης ικανοποίησης συμμετεχόντων	61
Γράφημα 4	Αριθμός Webinars	67

1. Εισαγωγή

1.1 Γενική εισαγωγή

Αντικείμενο πραγμάτευσης της ως κάτω εκπονηθείσης διπλωματικής εργασίας αποτελεί ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου ή Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (εφεξής ΕΑΑ), εστιάζοντας στη δημιουργία μίας κοινής ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής κουλτούρας των υπαλλήλων επιβολής του νόμου (εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων) που συντελείται μέσω του Οργανισμού, καθώς και τη συμβολή του στην Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας (ΚΠΑΑ) της ΕΕ. Επιπλέον, γίνονται αναφορές στη συνεργασία στον τομέα της έρευνας, εντός του χώρου που προσφέρει ο Οργανισμός.

Ο σύγχρονος κόσμος συνεχώς μεταβάλλεται. Στις μέρες μας γινόμαστε μάρτυρες μεγάλων και παρατεταμένων μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών που δύσκολα μπορούμε να εντοπίσουμε κατά την ιστορική διαχρονία. Ο πληθυσμός των ανεπτυγμένων χωρών της Δύσης δείχνει σημάδια σταδιακής μείωσης, ενώ στον αντίποδα ο πληθυσμός των αναπτυσσόμενων χωρών, κυρίως της νοτιανατολικής Ασίας και της υποσαχάριας Αφρικής, αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο. Συνυπολογίζοντας τα προβλήματα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, την τρομοκρατία, την έλλειψη νερού και τροφίμων, είναι πρόδηλο, και το βλέπουμε στην καθημερινή ειδησεογραφία, πως οι κοινωνίες θα έρθουν αντιμέτωπες με πολιτικές αλλαγές και αναταραχές. Τα σώματα ασφαλείας και οι υπάλληλοι επιβολής του νόμου του κάθε κράτους, θα είναι αυτοί που θα κληθούν να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του αρνητικού απόηχου αυτών των εξελίξεων. Επιπλέον, οι Schafer, Buerger, Myers, Jensen & Levin (2012) αναφέρονται στις αρνητικές αλλαγές που θα φέρουν οι σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα της αστυνόμευσης, όπως η εμφάνιση νέων μορφών εγκλήματος, η μετάλλαξη των παλαιών εγκληματικών μορφών και το τεχνολογικό χάσμα που θα δημιουργηθεί ανάμεσα στους εγκληματίες και τις διωκτικές αρχές των κρατών, υπέρ των πρώτων. Έτσι, στις σύγχρονες κοινωνίες, το ζήτημα της αποτελεσματικής αστυνόμευσης γίνεται όλο και πιο περίπλοκο.

Οι διωκτικές αρχές όλων των σύγχρονων δυτικών κρατών έχουν άμεση σχέση και σύνδεση με έκαστο κράτος, καθώς πηγάζουν από αυτό και ακολουθούν την εξέλιξή του. Όπως αναφέρουν οι Hebdon & Kirkpatrick (2006), το βασικό ιεραρχικό

γραφειοκρατικό μοντέλο που εφαρμόζεται σε κάθε δημόσια ή κρατική υπηρεσία, ισχύει και για τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου (π.χ. αστυνομία, ακτοφυλακή, λιμενικό, συνοριοφυλακή, κ.α.), προσαρμοσμένο πάντα στις ιδιαιτερότητες του κάθε κράτους. Άρα, για να μπορέσουν οι οργανισμοί αυτοί να αντεπεξέλθουν στις σύγχρονες αλλαγές, πρέπει να υποστούν τις αντίστοιχες διοικητικές και οργανωτικές αλλαγές από πάνω προς τα κάτω (π.χ. κατάργηση ή αντικατάσταση παλαιών μοντέλων αστυνόμευσης ή λήψης αποφάσεων). Το εργαλείο για μία ομαλή μετάβαση στα νέα απαιτητικά δεδομένα είναι η εκπαίδευση και κατάρτιση των υπαλλήλων αυτών των υπηρεσιών, προκειμένου να αποφευχθεί η σύγκρουση με τις κατεστημένες παραδοσιακές δομές.

Το πρόβλημα της διεθνοποίησης του εγκλήματος δεν είναι σύγχρονο φαινόμενο. Με τη συγκρότηση των πρώτων πολιτικών συλλογικών οντοτήτων στην αρχαιότητα και με την έναρξη των ανταλλακτικών τους σχέσεων (π.χ. εμπόριο) εμφανίστηκαν τα φαινόμενα της απάτης, της ληστείας, της πειρατείας¹, κ.α.. Η διεθνοποίηση των αστυνομικών σπουδών, και όσον αφορά την ΕΕ η δημιουργία μίας κοινής εκπαιδευτικής κουλτούρας των υπαλλήλων επιβολής του νόμου της, είναι η μόνη απτή λύση για την αντιμετώπιση του διεθνοποιημένου εγκλήματος.

1.2 Διασαφήνιση όρων και εννοιών

Πρέπει να διασαφηνίσουμε εξ αρχής ότι ο όρος "υπάλληλος επιβολής του νόμου", είναι μια ευρεία έννοια που χρησιμοποιείται στη βιβλιογραφία και συμπεριλαμβάνει κρατικούς υπαλλήλους που ανήκουν στις εξής υπηρεσίες: αστυνομία, λιμενικό, χωροφυλακή, συνοριοφυλακή, εφορεία, τελωνεία και άλλες διωκτικές αρχές, των οποίων βασική αποστολή είναι η πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος. Βέβαια, η ονομασία και η ιεραρχική δομή έκαστης υπηρεσίας, εξαρτάται από το κάθε κράτος.

Όσον αφορά την έννοια της "εκπαίδευσης", είναι και αυτή μία ευρεία έννοια, η οποία περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που έχουν σκοπό την επίδραση με συγκεκριμένο τρόπο στη σκέψη, στο χαρακτήρα ή στη σωματική αγωγή ενός ατόμου,

---

¹ Για μία ενδελεχή ανάλυση της ιστορικής εξέλιξης της πειρατείας ως ζήτημα διεθνούς ασφάλειας, βλ. Μπόση, Μ. (2012). *Θαλάσσια πειρατεία - Τρομοκρατία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα.

με απώτερο σκοπό την απόκτηση γνώσης, τη διαμόρφωση αξιών ή την ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Ο όρος "κατάρτιση", αναφέρεται συνήθως στην πρακτική ή επαγγελματική εκπαίδευση ενός ατόμου και γι' αυτό τις περισσότερες φορές τον συναντάμε στη βιβλιογραφία ως "επαγγελματική κατάρτιση".

Ως "μετεκπαίδευση", συνήθως νοείται η συνεχιζόμενη εκπαίδευση ενός υπαλλήλου, με σκοπό να προσαρμόζει συνεχώς τις δεξιότητες της ενασχόλησής του (επαγγέλματος ή λειτουργήματος), προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις μελλοντικές προκλήσεις και απαιτήσεις.

Πρέπει να σημειώσουμε πως λόγω της συγγενικότητας των εννοιών των ανωτέρω όρων, πολλοί συγγραφείς δεν τους ξεχωρίζουν επαρκώς στα έργα τους και τους χρησιμοποιούν αδιακρίτως. Εμείς, θα ακολουθήσουμε τον ανωτέρω τυπικό διαχωρισμό.

1.3 Ερευνητικά ερωτήματα και ερευνητικές μέθοδοι

Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα τα οποία καλούμαστε να απαντήσουμε στην παρούσα εργασία είναι τα εξής: Πρώτον, εάν η ίδρυση και η λειτουργία της ΕΑΑ έχει συμβάλει στη διαδικασία ολοκλήρωσης της Κοινής Πολιτικής Άμυνας Ασφάλειας (ΚΠΑΑ) της ΕΕ, καθώς και ποια τα όρια και οι περιορισμοί αυτής της συμβολής. Δεύτερον, ποιος είναι ο ρόλος της ΕΑΑ στη δημιουργία μίας κοινής ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής κουλτούρας των υπαλλήλων επιβολής του νόμου των κρατών μελών της.

Οι ερευνητικές μέθοδοι που εφαρμόστηκαν για την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων που τέθηκαν ανωτέρω είναι η αναλυτική, κυρίως η κριτική ανάλυση και η ιστορική έρευνα· καθώς και η περιγραφική, εστιαζόμενη στην ανάλυση περιεχομένου (βλ. επίσης κεφάλαιο 1.5).

Έτσι, η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο να συνεισφέρει στην ευρεία επιστημονική συζήτηση, ως προς το ότι η δημιουργία της ΕΑΑ είναι ένα επακόλουθο της επιτυχημένης διαδικασίας εκχείλισης (spill over) που συντελείται στο θεσμικό επίπεδο της ΕΕ, που με τη σειρά της οδηγεί σε περαιτέρω συνεργασία σε άλλους τομείς πολιτικής. Αυτό βέβαια πηγάζει από την εξυπηρέτηση των κοινών αναδυόμενων αναγκών, όπως στην προκειμένη περίπτωση η ανάγκη για ασφάλεια

των ευρωπαϊών πολιτών (π.χ. καταπολέμηση τρομοκρατίας και οργανωμένου εγκλήματος, αντιμετώπιση προσφυγικών ροών, κ.α.).

1.4 Καθορισμός θεωρητικού πλαισίου της έρευνας

Ορίζοντας το θεωρητικό πλαίσιο εντός του οποίου θα κυμανθεί η ανάλυσή μας, έχουμε δύο θεωρητικές συνιστώσες. Η μία αφορά τις θεωρίες ολοκλήρωσης και η άλλη τις θεωρίες διεθνοποίησης της εκπαίδευσης.

Από το ευρύτερο φάσμα των θεωριών ολοκλήρωσης, επικεντρωνόμαστε στη θεωρία του νεολειτουργισμού, όπως εκφράστηκε από τον αμερικανό πολιτικό επιστήμονα Ernst Haas στο έργο του "The Uniting of Europe" (Η ένωση της Ευρώπης) του 1958, και αναλύετε στον Rosamond (2006, σ. 74-109). Η θεωρία αυτή ταυτίζεται με τη θεωρία της ολοκλήρωσης και απετέλεσε αναπόσπαστο κομμάτι της μελέτης των εξελίξεων της ΕΕ από την ίδρυσή της και μετέπειτα. Κατά τον Rosamond (2006, σ. 75-76) η θεωρία αυτή μπορεί να γίνει αντιληπτή και ως μία απόπειρα θεωρητικοποίησης των στρατηγικών που ακολούθησαν οι πατέρες της ΕΕ (π.χ. Monnet, Schuman) τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια, ενώ η Ασδεράκη (2014, σ. 22) αναφέρει πως «με την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τη δεκαετία του 1950 δημιουργείται ένα καινοφανές θεσμικό σύστημα, στο οποίο σταδιακά εκχωρούνται ολοένα και περισσότερες αρμοδιότητες από τα ανεξάρτητα, ισότιμα και κυρίαρχα κράτη μέλη». Βασική αξίωση της θεωρίας είναι πως η "ολοκλήρωση" είναι μία αυτόματη και σωρευτική διαδικασία που θα καταλήξει στη δημιουργία μίας περιφερειακής πολιτικής κοινότητας προς την οποία θα μεταφερθεί η νομιμοφροσύνη των δρώντων. Στη διαδικασία αυτή κεντρικό ρόλο θα έχουν οι θεσμοί, οι οποίοι θα δρουν σαν "μεσάζοντες (brokers)" που θα οδηγήσουν στο τελικό αποτέλεσμα μέσω της διαδικασίας της "εκχείλισης (spill over)". Παρουσιάζοντας συντόμως τα κύρια της στοιχεία, αναφέρουμε τα εξής: Πρώτον, τα κράτη, εκπροσωπούμενα από τις κυβερνήσεις τους, είναι ορθολογικοί δρώντες και προσπαθούν να εξυπηρετήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα συμφέροντά τους. Δεύτερον, η πολιτική ενοποίηση, αν και είχε αρχικώς πορεία από πάνω προς τα κάτω, θα ακολουθήσει ανάστροφη πορεία, αφού βλέποντας οι πολίτες τα οφέλη που αποκομίζουν, θα πιέζουν τις κυβερνήσεις τους για περισσότερη ολοκλήρωση. Τρίτον, η πεποίθηση πως η

συνεργασία σε τομείς χαμηλής πολιτικής (π.χ. οικονομία, παιδιά) θα οδηγήσει σε συνεργασία σε τομείς υψηλής πολιτικής (π.χ. άμυνα). Τέταρτον, οι ομάδες της κοινωνίας των πολιτών (π.χ. συνδικάτα, ΜΚΟ, κ.α.) μέσω της συνεργασίας τους στα πλαίσια των θεσμών μπορούν να παίξουν πολύ σημαντικό ρόλο. Πέμπτον, η δημιουργία μίας ανώτατης αρχής, στην προκειμένη περίπτωση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία θα συντονίζει όλη αυτήν την προσπάθεια και θα λειτουργεί σαν ατμομηχανή της διαδικασίας ολοκλήρωσης. Να σημειώσουμε, πως η θεωρία του νεολειτουργισμού έχει ως βάση της τη θεωρία του λειτουργισμού, απλά προσπαθεί να βελτιώσει τις ατέλειές του, προσφέροντας λεπτομερέστερες μεθόδους ως προς την επίτευξη της διαδικασίας ολοκλήρωσης. Βέβαια, στη θεωρία αυτή ασκήθηκε τεράστια κριτική, μία γενική παρουσίαση της οποίας παραθέτει ο Rosamond (2006, σ. 110-144).

Όσον αφορά τις θεωρίες διεθνοποίησης της εκπαίδευσης, εστιάζουμε στη θεωρία του ιδεαλισμού (idealism), κύριες παραδοχές της οποίας είναι ότι η διεθνοποίηση της εκπαίδευσης είναι εγγενώς καλή (έχει μόνο θετικά στοιχεία) και συμβάλλει στη δημοκρατία, στην ισότητα και στη δικαιοσύνη σε παγκόσμιο επίπεδο (Stier, 2004, σ. 88-89).

Η ΕΑΑ είναι ένας οργανισμός, που εκ του αντικειμένου του, η λειτουργία του συμπλέκει την αστυνόμευση (πολιτική διάσταση) με την εκπαίδευση (εκπαιδευτική διάσταση) των υπαλλήλων που την ασκούν. Έτσι, για τον λόγο αυτό, η βαθύτερη κατανόησή του είναι εφικτή μόνο με τη συνδυαστική προσέγγιση δύο θεωριών, μίας που αφορά την πολιτική του διάσταση και μίας που αφορά την εκπαιδευτική του διάσταση.

1.5 Σύντομη βιβλιογραφική επισκόπηση

Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, μελετήθηκαν άρθρα από ένα σύνολο διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών (ΟΗΕ, ΕΕ, CEPOL), ακαδημαϊκών (academics), ερευνητών, επαγγελματιών (practitioners), δημοσιευθέν υλικό της ΕΑΑ, καθώς επίσης ποσοτικές έρευνες και στατιστικά στοιχεία. Πιο συγκεκριμένα:

Για τον καθορισμό του θεωρητικού πλαισίου της έρευνας, μελετήθηκαν το σύγγραμμα του Rosamond (2006) και το άρθρο του Stier (2004).

Για την εξέλιξη της ΚΕΠΠΑ και της ΚΠΑΑ μελετήθηκε η προοδευτική πορεία των Συνθηκών της ΕΕ, από τις ιδρυτικές Συνθήκες της Ρώμης του 1957 έως τη μεταρρυθμιστική Συνθήκη της Λισαβόνας του 2007, καθώς και έργα των Ασδεράκη (2014)· Λάβδα (2002)· Ιωακειμίδη (2001)· Tardy (2018)· Lavenex & Wichmann (2009). Ενώ, για την προσέγγιση των εννοιών της άμυνας και της ασφάλειας πληροφορίες αντλήθηκαν από τα έργα των Buzan, Wæver & de Wilde (1998)· Μπόση (1999)· Wang & Wang (2009).

Για τη θεσμική ανάλυση της ΕΑΑ, μελετήθηκε το δευτερογενές δίκαιο της ΕΕ που αφορά την ίδρυση και τη λειτουργία του Οργανισμού, όπως η υπ' αριθμ. 820/ΔΕΥ από 22-12-2000 Απόφαση Συμβουλίου, η υπ' αριθμ. 567/ΔΕΥ από 26-07-2004 Απόφαση Συμβουλίου, και ο υπ' αριθμ. 2219 από 25-11-2015 Κανονισμός ΕΕ· ενώ για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Οργανισμού στοιχεία ελήφθησαν από τον ιστότοπο του Οργανισμού (www.cepol.europa.eu) και από πληθώρα δημοσιευθέντος υλικού της ΕΑΑ (π.χ. περιοδικά, προγράμματα, απολογισμοί δράσεων, κ.α.) πολλά από τα οποία εμπεριείχαν στατιστικά στοιχεία. Στατιστικά στοιχεία επίσης ελήφθησαν και από τις ποσοτικές έρευνες των Rowe & Beke (2018)· Ferreira, Jaschke, Peeters & Farina (2010)· Konze & Nogala (2018)· Cabaço & Kokoska (2014).

Ως προς τη προσέγγιση της αστυνομικής εκπαίδευσης, έρευνας και επιστήμης γενικά αλλά και στο πλαίσιο της ΕΑΑ, καθώς και της σχέσης της με την πανεπιστημιακή και ακαδημαϊκή κοινότητα ελήφθησαν στοιχεία από τους den Boer (2017)· Hallenberg & Cockcroft (2017)· Martin & Wooff (2018)· Jobard & Mouhanna (2010)· Viegas Ferreira, Neyroud & Vera (2016)· Bayley (1992)· Fyfe (2010)· Jaschke & Neidhardt (2007)· Honkonen (2011)· Scott & Trow (1994)· Fehérváry (2016)· Goransson (2009)· Sherman (2009)· den Boer (2017).

Παρατηρήθηκε ότι μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας και κυρίως των τελευταίων ετών δίνει έμφαση στις μεθόδους e-learning (Lionarakis, 2003· Di Gregorio, 2017· Jordan, 2000) και στην αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου από τον Οργανισμό (Nogala, 2006).

1.6 Συνοπτική παρουσίαση του περιεχομένου των κεφαλαίων της εργασίας

Πριν προβούμε στην κυρίως ανάλυση του θέματος, θα παραθέσουμε πολύ συνοπτικά το περιεχόμενο των κεφαλαίων της εργασίας. Αρχικώς στην εισαγωγή, τίθενται τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία θα κατευθύνουν την όλη ανάλυση, αναφέρονται οι ερευνητικές μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και το θεωρητικό πλαίσιο εντός του οποίου κινείται η εργασία. Επίσης, γίνεται μία σύντομη παρουσίαση των ελληνόγλωσσων και των ξενόγλωσσων βιβλιογραφικών αναφορών που μελετήθηκαν στο πλαίσιο της έρευνας. Ακολούθως, στο κεφ. 2 παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη της ΚΕΠΠΑ και της ΚΠΑΑ, στο κεφ. 3 γίνεται μία προσπάθεια προσέγγισης των εννοιών της άμυνας και της ασφάλειας στην ΕΕ, ενώ στο κεφ. 4 αναφερόμαστε στην ιδιομορφία του αστυνομικού επαγγέλματος, στα μοντέλα και στις θεωρίες αστυνόμευσης. Στα κεφ. 5 και 6, παρουσιάζονται η αστυνομική εκπαίδευση στην ΕΕ, καθώς και η αστυνομική έρευνα και επιστήμη αντίστοιχα. Όλο το κεφ. 7 είναι αφιερωμένο στον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL) ή Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (ΕΑΑ) και σε θέματα σχετικά με αυτόν. Ειδικότερα αναλύονται η ίδρυση, η θεσμική εξέλιξη, οι στόχοι, τα καθήκοντα, η διοίκηση και τα όργανα του Οργανισμού· παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι εκπαιδευτικές του δραστηριότητες, οι εξωτερικές του σχέσεις και η συνεργασία του Οργανισμού με τους άλλους ενδιαφερόμενους, που στο σύνολό τους συμβάλλουν στη δημιουργία μίας κοινής ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής κουλτούρας και μίας κουλτούρας κατάρτισης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου, παραθέτοντας παραδείγματα και εμπειρικά γεγονότα (π.χ. θέσπιση οργάνων, διεξαγωγή συνεδρίων, κ.α.). Εν συνεχεία, στο κεφ. 8 δίνεται ένα δείγμα κάποιων εκπαιδευτικών δράσεων εκτός της ΕΑΑ, ενώ το κεφ. 9 αναφέρεται στη σχέση της εκπαίδευσης των αστυνομικών υπαλλήλων στην Ευρώπη με τη Διαδικασία της Μπολόνια. Τέλος, παρατίθενται τα συμπεράσματα που αναδύθηκαν από την έρευνά μας και απαντώνται τα αρχικώς τεθέντα ερευνητικά ερωτήματα, ενώ στον επίλογο επιχειρούμε μια συνολική αποτίμηση του Οργανισμού, αναφερόμαστε στον αντίκτυπο της λειτουργίας του στα κράτη μέλη, και διατυπώνονται μία σειρά προτάσεων που δύναται να συνεισφέρουν στην αποτελεσματικότερη ανταπόκριση του Οργανισμού στις μελλοντικές προκλήσεις. Οι ξενόγλωσσες και ελληνόγλωσσες βιβλιογραφικές αναφορές, κλείνουν την όλη εργασία.

2. Ιστορική εξέλιξη της ΚΕΠΠΑ και της ΚΠΑΑ

Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) δεν συμπεριλαμβάνονταν στις προτεραιότητες των πατέρων της ΕΕ. Προέκυψε όμως σταδιακά με την πορεία της ολοκλήρωσης και διεύρυνσης της Ένωσης και τώρα η πολιτική αυτή αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι στο πλαίσιο των καθημερινών λειτουργιών της. Κατωτέρω, προβαίνουμε σε μία σύντομη παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης αυτής της πολιτικής.

Στις ιδρυτικές Συνθήκες της Ρώμης το 1957 (ΕΟΚ και ΕΚΑΕ) δεν υπάρχει καμία αναφορά σε κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, καθώς τα θέματα αυτά ρυθμιζόταν από το ΝΑΤΟ και τη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (Λάβδας, 2002, σ. 123).

Από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ² το 1992 και μετά, παρατηρούμε πως η ασφάλεια παίζει σημαντικό ρόλο στην καθημερινή ατζέντα της ΕΕ. Αυτός είναι και ο λόγος που από το οικοδόμημα των τριών πυλώνων, ο τρίτος πυλώνας είναι αφιερωμένος στη δικαιοσύνη και στις εσωτερικές υποθέσεις (ΔΕΥ). Πρέπει να διασαφηνίσουμε πως ο όρος "ασφάλεια" του δεύτερου πυλώνα (Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας – ΚΕΠΠΑ) σχετιζόταν με την εξωτερική ασφάλεια της Ένωσης, δηλαδή με την άμυνα, όπου έχει διακυβερνητικό χαρακτήρα. Η πορεία της ΚΕΠΠΑ από τότε, λαμβάνοντας υπόψη και τις διευρύνσεις που έλαβαν χώρα το 1995 (Αυστρία, Σουηδία, Φινλανδία), το 2004 (Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχία), το 2007 (Βουλγαρία, Ρουμανία) και το 2013 (Κροατία), προχωράει με αργά αλλά σταθερά βήματα και πάντα με γνώμονα τη διακυβερνητική διαδικασία και την ομοφωνία. Υπό τη σκέπη του τρίτου πυλώνα βρίσκονταν πολιτικές που αφορούσαν τη μετανάστευση, το άσυλο, την τελωνειακή συνεργασία, τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές και

---

² Η Συνθήκη του Μάαστριχτ υπεγράφη στις 7 Φεβρουαρίου του 1992 και τέθηκε σε ισχύ από 1 Νοεμβρίου του 1993. Απετέλεσε ορόσημο στην εξελικτική πορεία της Ένωσης, καθώς εμφανίζεται η βούληση των κρατών μελών για μετατόπιση του κέντρου βάρους από την οικονομική στην πολιτική συνεργασία. Αυτό γίνεται αντιληπτό και από τον λόγο που εκτόνησε ο τότε Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jacques Delors την ημέρα υπογραφής της Συνθήκης, λέγοντας χαρακτηριστικά πως «Με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική Ασφαλείας, και αυτό χωρίς αμφιβολία αποτελεί τη σημαντικότερη πρόκληση για τις χώρες μας, μπορούμε να μιλάμε με μία φωνή και να δρούμε μαζί στους τομείς που πιστεύουμε ότι έχουμε κοινό και ζωτικό συμφέρον».

αστικές υποθέσεις, την καταπολέμηση της διεθνούς απάτης, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, την αστυνομική συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών, κ.α..

Η έννοια δημιουργίας "μίας περιοχής ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης" αναφέρεται αυτολεξεί για πρώτη φορά στη Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997. Παρόλο που οι αποφάσεις συνεχίζουν να λαμβάνονται με ομοφωνία από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο, οι αλλαγές που επέφερε η Συνθήκη αυτή είχαν σαν αντικείμενο τις θεσμικές δομές και τις μεθόδους λήψης αποφάσεων στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής, με αποτέλεσμα να της αποδοθούν κάποια πιο υπερεθνικά στοιχεία. Αναλυτικότερα: Πρώτον, θεσμοθετήθηκαν οι αποστολές Petersberg που αφορούν την αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας, την αποκατάσταση της ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων, τον αφοπλισμό και τη διάσωση, με τρόπο ώστε να προβάλλεται προς τα τρίτα κράτη η κοινή βούληση των κρατών μελών για τη διασφάλιση της ασφάλειας της Ένωσης. Δεύτερον, θεσπίστηκε η θέση του Ύπατου Εκπροσώπου ΚΕΠΠΑ με πληθώρα αρμοδιοτήτων. Τρίτον, δημιουργήθηκε η Μονάδα Σχεδιασμού και Έγκαιρης Προειδοποίησης, η οποία προήγαγε τις κοινές στρατηγικές της ΕΕ πάνω στην πολιτική αυτή (π.χ. κοινή δράση στη διαδικασία ειρήνευσης στη Μέση Ανατολή). Τέταρτον, εισήγαγε τον μηχανισμό εποικοδομητικής αποχής (αρ. 31 ΣΕΕ), δυνάμει του οποίου εάν ένα κράτος μέλος δεν επιθυμεί να εφαρμοστούν οι συνέπειες μιας απόφασης που αφορά θέματα ΚΕΠΠΑ σε αυτό, προκειμένου να μην ασκήσει το δικαίωμα της αρνησικυρίας (veto) και μπλοκάρει την απόφαση, μπορεί να δηλώσει "εποικοδομητική αποχή" και να απόσχει από την ψηφοφορία: έτσι αποδέχεται ότι η απόφαση δεσμεύει την Ένωση αλλά δεν υποχρεούται να εφαρμόσει την απόφαση αυτή. Εάν τα απέχοντα μέλη αντιπροσωπεύουν πλέον του ενός τρίτου (1/3) των ψήφων στο Συμβούλιο, η απόφαση δεν λαμβάνεται. Το τελευταίο, κατά τον Ιωακειμίδη (2001, σ. 585), αποτελεί μία μορφή "ευέλικτης συνεργασίας" που μπορούν να αξιοποιήσουν τα κράτη μέλη. Πέμπτον, θεσπίστηκαν εξαιρέσεις από την ομοφωνία στη λήψη αποφάσεων, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 31 της ΣΕΕ, όπου για κάποια συγκεκριμένα θέματα μπορούν να λαμβάνονται αποφάσεις με ειδική πλειοψηφία. Έκτον, θεσπίστηκε ο μηχανισμός "emergency brake" (αρ. 31 ΣΕΕ), σύμφωνα με τον οποίο όταν ένα θέμα είναι προς ψήφιση από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία, τότε ένα κράτος μέλος μπορεί να δηλώσει ότι επιθυμεί να μην διεξαχθεί η ψηφοφορία και να αναχθεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, προβάλλοντας ζωτικούς και δεδηλωμένους λόγους εθνικής πολιτικής.

Οι διάφορες επιχειρησιακές αδυναμίες που προέκυψαν, αντιμετωπίστηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι το 1999 με τη δόμηση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφαλείας και Άμυνας (ΕΠΑΑ), η οποία από τότε αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ΚΕΠΠΑ.

Η μετέπειτα μεταρρυθμιστική Συνθήκη της Λισαβόνας το 2007, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1 Δεκεμβρίου 2009, αποτελεί τον τελευταίο σταθμό της πορείας εξέλιξης της ΚΕΠΠΑ. Το οικοδόμημα των τριών πυλώνων καταργείται, υιοθετούνται μετά από σημαντικές τροποποιήσεις, η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και η Συνθήκη για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) ως τα θεμελιώδη κανονιστικά κείμενα της ΕΕ, καθώς επίσης οι αρμοδιότητες διαχωρίζονται σε αποκλειστικές, συντρέχουσες και υποστηρικτικές. Πρέπει να σημειώσουμε πως ειδικά οι πολιτικές του τρίτου πυλώνα (ΔΕΥ) μεταφέρονται στον τίτλο V του τρίτου μέρους «Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης» της ΣΛΕΕ³. Η ΕΕ με την απόκτηση νομικής προσωπικότητας (αρ. 47 ΣΕΕ) δίνει νέα ώθηση στην ΚΕΠΠΑ και καθιερώνεται πλέον διεθνώς στους μεγάλους παίκτες στον τομέα της ασφάλειας (π.χ. καταπολέμηση τρομοκρατίας, πειρατείας, κ.α.). Η ΕΠΑΑ μετονομάζεται σε Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) η οποία αποτελεί τον επιχειρησιακό βραχίονα της ΚΕΠΠΑ. Επίσης, καταγράφονται τα θεσμικά όργανα άσκησης της ΚΕΠΠΑ και διαμορφώνονται οι αρμοδιότητές τους.

---

³ Στο σημείο αυτό είναι εύστοχο να παραθέσουμε και το περιεχόμενο της Δήλωσης υπ' αριθμό 14 της ΣΛΕΕ, σχετικά με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας, ήτοι:

«Επιπλέον των ειδικών διαδικασιών και κανόνων που αναφέρονται στο άρθρο 24, παράγραφος 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Διάσκεψη τονίζει ότι οι διατάξεις σχετικά με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας και την Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης δεν θα επηρεάζουν την υφιστάμενη νομική βάση, τις ευθύνες και αρμοδιότητες κάθε κράτους μέλους όσον αφορά τη χάραξη και τη άσκηση της εξωτερικής πολιτικής του, την εθνική διπλωματική υπηρεσία του, τις σχέσεις του με τρίτες χώρες και τη συμμετοχή του σε διεθνείς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής ενός κράτους μέλους ως μέλους στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Η Διάσκεψη σημειώνει επίσης ότι οι διατάξεις σχετικά με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας δεν παρέχουν στην Επιτροπή νέες εξουσίες για τη δρομολόγηση αποφάσεων ούτε ενισχύουν τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η Διάσκεψη υπενθυμίζει επίσης ότι οι διατάξεις που διέπουν την Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας δεν θίγουν τον ειδικό χαρακτήρα της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας των κρατών μελών».

3. Προσέγγιση των εννοιών άμυνας και ασφάλειας στην ΕΕ

Μετά τον Ψυχρό Πόλεμο, η προσπάθεια παγκοσμιοποίησης προχωράει με ταχύτερους ρυθμούς. Η αλληλεξάρτηση των κρατών γίνεται όλο και ισχυρότερη και αυτό οφείλεται κατά έναν μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη της τεχνολογίας των τηλεπικοινωνιών (π.χ. διαδίκτυο) και των μεταφορών (π.χ. ραγδαία αύξηση αερομεταφορών), που όπως είναι γνωστό δύναται να χρησιμοποιηθούν τόσο για ενάρετους ειρηνικούς σκοπούς, όσο και για παράνομες εγκληματικές δραστηριότητες.

Το έγκλημα πλέον δεν περιορίζεται από εθνικά ή γεωγραφικά σύνορα. Όλα τα γνωστά ειδησθή εγκλήματα διαπράττονται και μέσω, ή με τη βοήθεια, του διαδικτύου. Κλασικότερα παραδείγματα αποτελούν οι οικονομικές απάτες, το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, η διακίνηση παράνομων όπλων και ναρκωτικών ουσιών, η παιδική πορνογραφία, κ.α.. Έτσι, καθίσταται πιο δύσκολη και περίπλοκη η εκπλήρωση των επιταγών του άρθρου 67 της ΣΛΕΕ και πιο συγκεκριμένα της παραγράφου 1, ήτοι «Η Ένωση συγκροτεί χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των διαφορετικών νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών μελών» και της παραγράφου 3, ήτοι «Η Ένωση καταβάλλει προσπάθεια για να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο ασφάλειας με τη θέσπιση μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης της εγκληματικότητας, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, μέτρων συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ αστυνομικών και δικαστικών αρχών και των λοιπών αρμοδίων αρχών καθώς και με την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις και, εάν χρειάζεται, την προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών».

Αυτά βέβαια έχουν και τον ανάλογο αντίκτυπο και οδηγούν σε αλλαγές στην οικονομία, στην κοινωνία και στην πολιτική, τόσο των ανεπτυγμένων όσο και των αναπτυσσόμενων κρατών. Ο κόσμος γίνεται όλο και πιο περίπλοκος και η έννοια της ασφάλειας εμπλουτίζεται συνεχώς με νέες διαστάσεις.

Οι Buzan, Wæver & de Wilde (1998) στο έργο τους αναφέρονται στις πολλαπλές αυτές πλέον διαστάσεις που απαρτίζουν την έννοια της ασφάλειας, πέραν από την κλασική στρατιωτική και αμυντική διάσταση. Τα τελευταία χρόνια, τα έντονα μεταναστευτικά και προσφυγικά κύματα σε πολλές περιοχές του πλανήτη, τονίζουν μία από αυτές τις διαστάσεις της ασφάλειας. Άλλη μία αποτελεί και το διακρατικό οργανωμένο έγκλημα, που μετά την πτώση της ΕΣΣΔ πήρε δραματικές

διαστάσεις⁴. Επιπλέον, ο ΟΗΕ (United Nations, 2004) αναγνωρίζει επισήμως το διακρατικό οργανωμένο έγκλημα ως μία από τις έξι απειλές της εθνικής και διεθνούς ασφάλειας.

Οπότε, μπορούμε να αντιληφθούμε τη σπουδαιότητα που έχει η έννοια της ασφάλειας στη σύγχρονη εποχή στον ευρωπαϊκό χώρο. Αυτό έγινε επιτακτικότερο μετά από μία σειρά τρομοκρατικών ενεργειών που συντάραξαν τον κόσμο, όπως η επίθεση στο World Trade Centre της Νέας Υόρκης των ΗΠΑ στις 9 Νοεμβρίου 2001, καθώς και οι βομβιστικές επιθέσεις στη Μαδρίτη την 11 Μαρτίου 2004 και στο Λονδίνο την 7 Ιουλίου 2005.

Οι Wang & Wang (2009) υποστηρίζουν πως «Κανένα μεμονωμένο κράτος στο μέλλον δεν θα έχει την ικανότητα να αποτρέψει και να περιορίσει τις διάφορες μορφές διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος. Κατά συνέπεια το διακρατικό οργανωμένο έγκλημα θα αποτελεί μία σοβαρή πρόκληση για ολόκληρο τον κόσμο στον 21^ο αιώνα».

Οι πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας διατυπώνονται στα εξής τρία προγράμματα. Το Πρόγραμμα του Τάμπερε το 1999, το Πρόγραμμα της Χάγης το 2004⁵ και το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης το 2009, το οποίο δίνει μεγάλη βαρύτητα στην εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφαλείας (Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009b) η οποία ενεκρίθη τον Δεκέμβριο του 2003, συγκαταλέγει την τρομοκρατία, τη διασπορά των όπλων μαζικής καταστροφής και το οργανωμένο έγκλημα στις σύγχρονες παγκόσμιες απειλές ασφαλείας. Ο Holtackers (2017, σ. 144-146) παρουσιάζει τέσσερις λόγους για τους οποίους πιστεύει πως το περιεχόμενο του Προγράμματος της Στοκχόλμης πρέπει να διδάσκεται στους υπαλλήλους επιβολής του νόμου των κρατών μελών, αλλά και στους εκπαιδευτές αυτών. Πρώτον, η αρχή της επικουρικότητας που διέπει το πρόγραμμα και η διεθνής διάστασή του. Δεύτερον, η υπογράμμιση πως η ελευθερία, η ασφάλεια και η δικαιοσύνη, ως βασικές

---

⁴ Για μία εκτενέστερη ανάλυση με πληθώρα ιστορικών εμπειρικών παραδειγμάτων βλ. Μπόση, Μ. (1999). *Ζητήματα Ασφαλείας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης.

⁵ Για μία αξιολόγηση της σημασίας του Προγράμματος Τάμπερε (1999-2004) και του Προγράμματος της Χάγης (2005-2009), βλ. Elsen, C. (2007). From Maastricht to The Hague: the politics of judicial and police cooperation. *ERA Forum*, 8, (1), 13-26. doi: 10.1007/s12027-007-0005-8

προϋποθέσεις λειτουργίας της ενιαίας εσωτερικής αγοράς, πρέπει να προστατεύονται από τα κράτη μέλη και από τα όργανα της ΕΕ, όπως και το ευρωπαϊκό κεκτημένο στο σύνολό του. Τρίτον, αναφέρεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και αναγνώριση μεταξύ των κρατών μελών, ως μέσα προώθησης της ολοκλήρωσης της ΕΕ. Τέταρτον, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη διαδικασία της αστυνόμευσης και εφαρμογής του νόμου.

Όπως παρατηρεί ο Tardy (2018, σ. 119-120), η καθημερινή πρακτική έδειξε πως από την έννοια της ΚΠΑΑ είχαμε μια σταδιακή υποβάθμιση του όρου της "Άμυνας" και στον αντίποδα μία αναβάθμιση του όρου της "Ασφάλειας". Επί της ουσίας έχουμε ως επί το πλείστον μια "Κοινή Πολιτική Ασφαλείας" και ελάχιστα μία "Κοινή Αμυντική Πολιτική". Αυτό πηγάζει από τις αξιώσεις της ρεαλιστικής προσέγγισης των διεθνών σχέσεων⁶, δηλαδή ότι τα κράτη στον τομέα της εσωτερικής τους ασφάλειας συνεργάζονται μεταξύ τους (π.χ. ανταλλαγή πετυχημένων πρακτικών αστυνόμευσης, κοινή εκπαίδευση υπαλλήλων επιβολής του νόμου, κ.α.) διότι είναι προς το συμφέρον όλων η πάταξη και η καταστολή της εγκληματικότητας, καθώς πλέον όπως είδαμε το έγκλημα δεν έχει σύνορα. Στον τομέα όμως της άμυνας, όπου σχετίζεται με το πρωτεύον εθνικό συμφέρον της επιβίωσης ενός κράτους, επικρατούν ανταγωνιστικές τάσεις προερχόμενες από τα διλήμματα ασφαλείας εντός του άναρχου διεθνούς συστήματος.

Βέβαια, σύμφωνα με τη θεωρία του νεολειτουργισμού, οι βασικές αρχές της οποίας παρουσιάστηκαν ανωτέρω, μπορεί η συνεργασία των κρατών σε ζητήματα χαμηλής πολιτικής (π.χ. οικονομική, νομισματική πολιτική) να οδηγήσει σταδιακά και σε συνεργασία σε ζητήματα υψηλής πολιτικής (π.χ. εξωτερική, αμυντική πολιτική), αν και η ιστορία δεν έχει να μας επιδείξει τέτοια παραδείγματα. Δύο στοιχεία της Συνθήκης της Λισαβόνας του 2007, που ενισχύουν έμπρακτα και ουσιαστικά αυτήν την πεποίθηση είναι τα ακόλουθα. Πρώτον, η προσθήκη του άρθρου 222 στη ΣΛΕΕ, το οποίο αναφέρεται στη ρήτρα αλληλεγγύης και συγκεκριμένα στο ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να ενεργούν από κοινού και με

---

⁶ Για παρουσίαση και ανάλυση των αξιωμάτων της ρεαλιστικής ή κλασικής ή θουκυδίειας προσέγγισης των διεθνών σχέσεων με πληθώρα παραδειγμάτων από το έργο "Ιστορία" του Θουκυδίδη, βλ. Πλατιάς, Α. (2010). *Διεθνείς σχέσεις και στρατηγική στον Θουκυδίδη*. (6^η έκδ.). Αθήνα: Εστία, και συγκεκριμένα σελ. 25-67.

πνεύμα αλληλεγγύης, εάν ένα κράτος μέλος δεχθεί τρομοκρατική επίθεση ή πληγεί από φυσική ή ανθρωπογενή καταστροφή⁷. Δεύτερον, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Ασδεράκη (2014, σ. 80), η νέα ώθηση που δίνεται για περαιτέρω ολοκλήρωση των πολιτικών του τίτλου V του τρίτου μέρους της ΣΛΕΕ (Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης) μέσω της κοινοτικοποίησης του μεγαλύτερου μέρους των παραγόμενων κανόνων και τη λήψη αποφάσεων με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία· οπότε, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθίστανται

---

⁷ Αυτούσιο το άρθρο 222 της ΣΛΕΕ είναι το εξής:

«1. Η Ένωση και τα κράτη μέλη της ενεργούν από κοινού, με πνεύμα αλληλεγγύης, εάν ένα κράτος μέλος δεχθεί τρομοκρατική επίθεση ή πληγεί από φυσική ή ανθρωπογενή καταστροφή. Η Ένωση κινητοποιεί όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της, συμπεριλαμβανομένων των στρατιωτικών μέσων που θέτουν στη διάθεσή της τα κράτη μέλη, για:

α) - την πρόληψη τρομοκρατικής απειλής στο έδαφος των κρατών μελών,

- την προστασία των δημοκρατικών θεσμών και του άμαχου πληθυσμού από ενδεχόμενη τρομοκρατική επίθεση,

- την παροχή συνδρομής σε κράτος μέλος στο έδαφός του, μετά από αίτηση των πολιτικών του αρχών, σε περίπτωση τρομοκρατικής επίθεσης,

β) την παροχή συνδρομής σε κράτος μέλος στο έδαφός του, μετά από αίτηση των πολιτικών του αρχών, σε περίπτωση φυσικής ή ανθρωπογενούς καταστροφής.

2. Σε περίπτωση που κράτος μέλος δεχθεί τρομοκρατική επίθεση ή πληγεί από φυσική ή ανθρωπογενή καταστροφή, τα υπόλοιπα κράτη μέλη του παρέχουν βοήθεια κατόπιν αιτήματος των πολιτικών του αρχών. Προς τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη συντονίζονται στο πλαίσιο του Συμβουλίου.

3. Οι λεπτομερείς διατάξεις για την εφαρμογή από την Ένωση της παρούσας ρήτρας αλληλεγγύης καθορίζονται με απόφαση που εκδίδεται από το Συμβούλιο, μετά από κοινή πρόταση της Επιτροπής και του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Εάν η απόφαση αυτή έχει επιπτώσεις στον τομέα της άμυνας, το Συμβούλιο αποφασίζει σύμφωνα με το άρθρο 31, παράγραφος 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τηρείται ενήμερο.

Στο πλαίσιο της παρούσας παραγράφου και με την επιφύλαξη του άρθρου 240, το Συμβούλιο επικουρείται από την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας, με τη στήριξη των δομών που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο της κοινής πολιτικής ασφαλείας και άμυνας, και από την επιτροπή του άρθρου 71, οι οποίες υποβάλλουν στο Συμβούλιο, ενδεχομένως, κοινές γνώμες.

4. Προκειμένου η Ένωση και τα κράτη μέλη να είναι σε θέση να ενεργούν αποτελεσματικά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποιεί τακτική αξιολόγηση των απειλών τις οποίες αντιμετωπίζει η Ένωση».

Η σπουδαιότητα αυτού του άρθρου και η βαρύτητα που θέλει να δώσει η Συνθήκη σε αυτό, φαίνεται από το γεγονός ότι αφιερώνεται σε αυτό ένας ολόκληρος τίτλος της Συνθήκης, ο τίτλος VII του πέμπτου μέρους της ΣΛΕΕ με θέμα «Ρήτρα αλληλεγγύης».

συνομοθέτες, η Επιτροπή επιβλέπει την τήρηση των αποφάσεων και το Δικαστήριο πλέον αποκτά αρμοδιότητα επί αυτών. Πάντως, η μέχρι τώρα συνεργασία των κρατών μελών της ΕΕ σε θέματα ασφαλείας, με όλα τα προβλήματα και τις δυσκολίες που έχουν ανακύψει, είναι ένα θετικό και αισιόδοξο στοιχείο για το μέλλον.

Στο άρθρο τους οι Lavenex & Wichmann (2009) αναφέρονται στη στενή πλέον σχέση ανάμεσα στην εξωτερική πολιτική και την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ. Παραθέτουν το παράδειγμα της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ) και τη συνεργασία των υπηρεσιών της ΕΕ (π.χ. Europol, Eurojust, Frontex) με τα κράτη που συμμετέχουν σε αυτή (π.χ. Ουκρανία, Τυνησία, Μαρόκο, Μολδαβία) στον τομέα της ανταλλαγής πληροφοριών και αστυνόμευσης, όπως η διακίνηση και εμπορία ναρκωτικών ουσιών, η διαφθορά και η χορήγηση ασύλου. Η ΕΕ προβαίνει σε τέτοιου είδους ενέργειες καθώς η διάκριση ανάμεσα σε εξωτερικές και εσωτερικές απειλές στη μεταψυχροπολεμική εποχή, γίνεται όλο και πιο θολή και δύσκολα αντιληπτή⁸.

Ο Tardy (2018, σ. 129) διαπιστώνει πως «Είκοσι πέντε χρόνια μετά την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, και ακόμα το ερώτημα της έννοιας του όρου "Άμυνα" του ακρωνύμιου ΚΠΑΑ, παραμένει αναπάντητο»· ενώ, λίγο παρακάτω (σ. 135) αμφιβάλει για το εάν η ΕΕ είναι ο κατάλληλος οργανισμός για εξασφάλιση της άμυνας των κρατών της Ευρώπης.

4. Αστυνομικό επάγγελμα και μοντέλα αστυνόμευσης

4.1 Ιδιομορφία του αστυνομικού επαγγέλματος

«Ξεχάστε ό,τι μάθατε στις σχολές, από εδώ και πέρα θα μάθετε τι είναι η αστυνομία» είναι τα λόγια που ακούει ένας νέος αστυνομικός όταν βγαίνει για πρώτη φορά περιπολία συνοδευόμενος από ένα παλιό και έμπειρο συνάδελφό του. Η κουβέντα αυτή δεν είναι λάθος, αλλά ούτε και τελείως σωστή και έχει άμεση σχέση με τη δημιουργία της "αστυνομικής κουλτούρας" κάθε χώρας. Ένας από τους

---

⁸ Για μία εκτενής ανάλυση της αλληλεξάρτησης των κρατών μελών της ΕΕ στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Άμυνας Ασφάλειας (ΚΠΑΑ) και του ΝΑΤΟ, βλ. Haroche, P. (2017). Interdependence, asymmetric crises, and European defence cooperation. *European Security*, 26, (2), 226-252. doi: 10.1080/09662839.2017.1294579

πρωτοπόρους ερευνητές που μελέτησαν την αστυνομική κουλτούρα σε συνδυασμό με την αστυνομική εκπαίδευση στις ΗΠΑ ήταν ο Van Maanen (1975).

Η καθημερινότητα του επαγγέλματος ενός αστυνομικού ο οποίος εκτελεί υπηρεσία περιπολίας (πεζής ή εποχούμενης) είναι ιδιαίτερα περίπλοκη. Περιλαμβάνει πλήθος αντικρουόμενων γεγονότων όπως η καθημερινή ρουτίνα, η ανία, αλλά και στον αντίποδα η αβεβαιότητα, η φραστική εμπλοκή με έναν πολίτη, ή η άνοδος του στρες κατά την αντιμετώπιση ενός περιστατικού που μπορεί να εξελιχθεί σε ανταλλαγή πυρών. Κατά τη διάρκεια μίας εργάσιμης ημέρας μπορεί να συμβεί ένα από τα ανωτέρω ή όλα μαζί, αλλά και πολλά άλλα απρόβλεπτα γεγονότα.

4.2 Θεωρίες και μοντέλα αστυνόμευσης

Οι θεωρίες και τα μοντέλα αστυνόμευσης αποτελούν μία δυναμική έννοια, όπως και οι σύγχρονες κοινωνίες. Δηλαδή πρέπει να εξελίσσονται και να αναδιαμορφώνονται συνεχώς, όπως και οι κοινωνίες, προκειμένου να είναι αποτελεσματικές ως προς τον σκοπό τους, που είναι η προστασία και ασφάλεια αυτών των κοινωνιών. Χαρακτηριστικό στοιχείο αυτής της εξέλιξης αποτελεί η συνεχής αύξηση των εμπλεκόμενων δρώντων στις διαδικασίες παροχής ασφάλειας προς τους πολίτες. Σε αυτό έχει συμβάλλει η διεθνοποίηση του εγκλήματος, όπου επιταχύνθηκε από την ανάπτυξη της τεχνολογίας των μεταφορών και τηλεπικοινωνιών τις τελευταίες κυρίως δεκαετίες, όπως έχουμε ήδη αναφέρει. Το πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα είναι η εμφάνιση και η συνεχόμενη αύξηση του αριθμού των ιδιωτικών εταιριών παροχής υπηρεσιών ασφαλείας, που πριν από μερικές δεκαετίες αυτό φάνταζε αδιανόητο στα περισσότερα κράτη, διότι εκλαμβάνονταν ως αμφισβήτηση της κυριαρχίας τους και του μονοπωλίου τους να ασκούν βία. Παρ' όλα αυτά, στις μέρες μας παρατηρούμε καθημερινά έναν μεγάλο αριθμό υπαλλήλων ιδιωτικών εταιριών παροχής υπηρεσιών ασφαλείας σε φύλαξη στόχων, ακόμη και δημιουργία ιδιωτικών στρατών που λαμβάνουν μέρος σε πολεμικές επιχειρήσεις εκτός συνόρων⁹. Κάποια μοντέλα και θεωρίες αστυνόμευσης

---

⁹ Για εκτενέστερη ανάλυση βλ. Μπόση, Μ. (2018). *Οι Όψεις της Διεθνούς Ασφάλειας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, σελ. 473-506.

παρουσιάζονται αναλυτικά παρακάτω στο κεφάλαιο 5.6, όπου μελετώνται συνδυαστικά με την αστυνομική επιστήμη και έρευνα.

Ο Tong (2017) στο πρόσφατο άρθρο του αναφέρεται στα νομικά, ηθικά και κοινωνικά ερωτήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των νέων μεθόδων αστυνόμευσης με τη χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας. Χαρακτηριστικά, θέτει το παράδειγμα της χρήσης συσκευών ρομπότ στην αστυνόμευση (διενέργεια περιπολιών, απενεργοποίηση εκρηκτικών μηχανισμών, εξουδετέρωση στόχων, κ.α.) όπως περιγράφεται αναλυτικά από τον Thielmann (2016). Η μελλοντική πρόκληση για την ΕΑΑ είναι να εντάξει στα προγράμματά της εγκαίρως την εκπαίδευση των ευρωπαϊών υπαλλήλων επιβολής του νόμου στη χρήση τέτοιων προηγμένων τεχνολογικά συσκευών (π.χ. ρομπότ, drones, κ.α.), οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για εγκληματικές ενέργειες. Επίσης, είναι αναγκαίο να συμμετάσχει, μέσω των ειδικών εμπειρογνομόνων (specialists) που διαθέτει και των εκδόσεών της, στη σχετική επιστημονική και ακαδημαϊκή συζήτηση επί αυτού του αντικειμένου που διεξάγεται διεθνώς.

5. Αστυνομική εκπαίδευση

5.1 Ιδιομορφία της αστυνομικής εκπαίδευσης

Γενικά η εκπαίδευση πάντα αποτελούσε μία δυναμική έννοια, καθώς εξελίσσεται αενάως. Πρέπει να ενσωματώνονται συνεχώς νέες μέθοδοι, νέες γνώσεις και νέες τεχνολογίες. Σαφώς, δεν αποτελεί εξαίρεση η εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου. Αντιθέτως, οι εξελίξεις, και κυρίως οι τεχνολογικές, στον τομέα της ευρύτερης αστυνόμευσης είναι τέτοιου βεληνεκούς, που δεν αφήνουν περιθώρια μη προσαρμογής της εκπαίδευσης και κατάρτισης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου και των σωμάτων ασφαλείας.

Στη διεθνή αστυνομική βιβλιογραφία, μεταξύ αστυνομικών, ακαδημαϊκών και άλλων ερευνητών, υπάρχει ένας συνεχής διάλογος και αντιθέσεις για τον ρόλο της εκπαίδευσης στην επαγγελματοποίηση της αστυνόμευσης. Πολλοί πιστεύουν πως η εκπαίδευση έχει ελάχιστο αντίκτυπο στον αστυνομικό υπάλληλο, έχοντας την εντύπωση πως μαθαίνει το επάγγελμά του από την καθημερινή του τριβή με αυτό. Ενώ άλλοι, υποστηρίζουν πως η εκπαίδευση παίζει βαρύνοντα ρόλο στη διαμόρφωση

και στην απόκτηση των επαγγελματικών δεξιοτήτων των αστυνομικών. Ο den Boer (2017, σ. 21) υποστηρίζει πως η θεσμοθέτηση και ιδρυματοποίηση της αστυνομικής γνώσης βοηθάει στη συστηματική μεταφορά και διάδοση αυτής μεταξύ των κρατών, των αστυνομικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των υπηρεσιών και των υπαλλήλων επιβολής του νόμου.

Στην ποσοτική έρευνα που διεξήγαγαν οι Cabaço & Kokoska (2014, σ. 38) μελετώντας την εκπαιδευτική δραστηριότητα της ΕΑΑ κατά το έτος 2010, διαπίστωσαν πως οι υπάλληλοι επιβολής του νόμου χρειάζονται περισσότερη πρακτική εκπαίδευση (π.χ. σκοποβολή, εξομοιωτές, αυτοάμυνα, αυτοπροστασία, κ.α.) και λιγότερο θεωρητική (π.χ. διαλέξεις). Επίσης, ανέφεραν, πως η τάση ήταν μια συνεχής αύξηση των διαδικτυακών μαθημάτων και σεμιναρίων (e-courses, webinars) μέσω του ιστότοπου του Οργανισμού, τα οποία στο μέλλον θα αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων του, λόγω της ευκολίας πρόσβασης και της ευελιξίας χρόνου και χώρου που προσφέρουν.

Τη σημασία της εκπαίδευσης των υπαλλήλων των υπηρεσιών που ασχολούνται με την πάταξη του κυβερνοεγκλήματος και της κυβερνοτρομοκρατίας πραγματεύεται στο άρθρο του ο Wainwright (2017, σ. 15-16), τονίζοντας πως πρέπει να επενδυθούν μεγαλύτερα ποσά στην έρευνα και καινοτομία στους τομείς αυτούς, προκειμένου το ανθρώπινο δυναμικό και ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός των υπηρεσιών αυτών να είναι συνεχώς ενημερωμένος και αναβαθμισμένος για την άμεση αντιμετώπιση τυχόν απειλών. Επίσης, αναφέρεται στη σπουδαιότητα των συνεργασιών σε αυτόν τον τομέα μεταξύ των κρατών μελών, αλλά και με άλλους διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς και υπηρεσίες όπως η Europol, η Eurojust, το NATO, το European Cybercrime Training and Education Group (ECTEG), και κυρίως η ΕΑΑ. Το όφελος είναι μεγαλύτερο για τα μικρότερα κράτη, τα οποία δεν έχουν την οικονομική ευχέρεια να αναπτύξουν τον σχετικό υλικοτεχνικό εξοπλισμό (π.χ. ανάπτυξη λογισμικού) και αντίστοιχα να εκπαιδεύσουν το προσωπικό τους.

Επίσης, για τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των αστυνομικών ιδρυμάτων, ο De Kimpe (2017, σ. 142) προτείνει τη δημιουργία μίας ευρωπαϊκής υπηρεσίας αξιολόγησης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των ιδρυμάτων αυτών. Κατά τη γνώμη του, αυτό θα οδηγήσει σε φιλελευθεροποίηση της αστυνομικής εκπαίδευσης, τόνωση του ανταγωνισμού μεταξύ των ιδρυμάτων και ως εκ τούτου παροχή καλύτερης ποιότητας εκπαίδευση των

αστυνομικών υπαλλήλων, πράγμα που θα αντανακλώνταν στην αποτελεσματικότερη ασφάλεια των ευρωπαίων πολιτών. Για τη διαδικασία αξιολόγησης όμως απαιτείται η καθιέρωση κάποιων κριτηρίων και κάποιων προτύπων (standards), βάση των οποίων θα γίνεται η σύγκριση και η αξιολόγηση. Ποία θα είναι όμως αυτά τα κριτήρια; Από ποιους θα θεσπιστούν; Θα γίνουν δεκτά από όλα τα κράτη μέλη; Σε ποιους θα λογοδοτεί αυτή η υπηρεσία; Βλέπουμε ότι προκύπτουν διάφορα ερωτήματα που σχετίζονται άμεσα με τη διαφάνεια και την αξιοπιστία μίας τέτοιας υπηρεσίας. Τελικώς, ο ίδιος συγγραφέας (De Kimpe, 2017, σ. 143), πιστεύει πως μία τέτοια υπηρεσία πρέπει να λειτουργεί υπό την αιγίδα της ΕΑΑ, λόγω της αξιοπιστίας, του κύρους, της τεχνογνωσίας και της εμπειρίας που έχει αποκτήσει ο Οργανισμός αυτός καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριοποίησής του.

Όπως αναφέρει η Chan (1996), αλλά και οι Chan, Devery & Doran (2003), η αστυνομική εκπαίδευση μπορεί να παίζει πολύ σημαντικό ρόλο και να λειτουργήσει ως παράγοντας πρόκλησης αλλαγών εντός των αστυνομικών οργανισμών, μέσω της διαμόρφωσης μιας νέας οργανωσιακής κουλτούρας. Ο De Kimpe (2017, σ. 141) υποστηρίζει πως αυτό μπορεί να επιτευχθεί· πρώτον, με την παροχή περισσότερης "επιμόρφωσης-παιδείας" και λιγότερης "αστυνομίας" στα αστυνομικά εκπαιδευτικά ιδρύματα (σχολές και ακαδημίες)· δεύτερον, με την εισαγωγή περισσότερης εξειδίκευσης και επιστημονικών μεθόδων κατά τη διαδικασία της αστυνομικής εκπαίδευσης· και τρίτον, με την εφαρμογή αυστηρότερων πολιτικών από την ΕΕ στον τομέα της εκπαίδευσης των αστυνομικών υπαλλήλων. Το περιεχόμενο της Διακήρυξης της Μπολόνια και ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης (EXAE), μπορούν να παίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτήν την προσπάθεια. Ο De Kimpe (2017, σ. 143) δεν διστάζει να προτείνει τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Αστυνομικής Εκπαίδευσης, στα πρότυπα του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (EXAE), όπου τον ρόλο της Διαδικασίας της Μπολόνια, για τον όλο συντονισμό του εγχειρήματος, θα παίζει ο Κανονισμός λειτουργίας της ΕΑΑ.

Οι Martin & Wooff (2018) στο άρθρο τους αναφέρονται στις διαφοροποιήσεις της εκπαίδευσης των αστυνομικών υπαλλήλων και των ιδρυμάτων που τους παρέχουν εκπαίδευση μεταξύ των περιοχών του Ηνωμένου Βασιλείου (Ουαλία, Αγγλία, Σκωτία), αναλύοντας διεξοδικά το σύστημα της Σκωτίας. Επίσης, οι Hallenberg & Cockcroft (2017) διαπιστώνουν πως αυτές οι διαφοροποιήσεις παίζουν σημαντικό ρόλο στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των αστυνομικών οργανισμών και των ιδρυμάτων

της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Με την υιοθέτηση του Police Education Qualifications Framework (PEQF)¹⁰ το 2017 από την Αγγλία και την Ουαλία γίνονται προσπάθειες για την καθιέρωση κάποιων κοινών προτύπων ως προς την εκπαίδευση των αστυνομικών τους υπαλλήλων. Η Σκωτία όμως δεν έκανε δεκτό το PEQF, με αποτέλεσμα να ακολουθήσει τον δικό της δρόμο. Στην ιδιαιτερότητα της φύσης της κουλτούρας αστυνόμευσης στη Σκωτία αναφέρθηκε λεπτομερώς ο Walker (1999). Ο Donnelly (2014) και ο Scott (2004) στα έργα τους αναφέρονται στο υψηλό επίπεδο της εκπαίδευσης των αστυνομικών υπαλλήλων στη Σκωτία και στη σχέση των αστυνομικών ακαδημιών με τα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Δύο παραδείγματα κατά τους Martin & Wooff (2018, σ. 2-3) αποτελούν η ίδρυση του Scottish Institute of Policing Research (SIPR) το 2007 και το Postgraduate Policing Studies Diploma (προπτυχιακό πρόγραμμα) και το αντίστοιχο MSc (μεταπτυχιακό πρόγραμμα) το 2011¹¹.

5.2 Αστυνομική εκπαίδευση και ηλεκτρονική μάθηση (e-learning)

Όπως θα δούμε και στη συνέχεια της ανάλυσης μας, το διαδίκτυο πλέον παίζει μείζονα ρόλο στην εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου στην Ευρώπη,

---

¹⁰ Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. <https://www.college.police.uk/What-we-do/Learning/Policing-Education-Qualifications-Framework/Pages/Policing-Education-Qualifications-Framework.aspx>

¹¹ Για μια συνοπτική παρουσίαση της αστυνομικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης στις ΗΠΑ, βλ. Cordner, G. (2017). Evidence-based police education and training in the United States. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (3), 71-78. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/283>. Είναι εύστοχο να αναφερθεί πως ο κατακερματισμός, η πολυμορφία και η ανεξαρτησία των αστυνομικών ακαδημιών, σχολών και κέντρων αστυνομικής εκπαίδευσης (θεωρητικής και πρακτικής) στις ΗΠΑ, δεν υστερούν καθόλου των αντίστοιχων πανεπιστημίων, διαφόρων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικών κέντρων της χώρας αυτής.

Επίσης, για μια συγκριτική ανάλυση της αξίας που προσθέτει η ανώτατη εκπαίδευση στην αστυνομική εκπαίδευση και επιμόρφωση στις ΗΠΑ, στη Μεγάλη Βρετανία, στην Ινδία, στην Αυστραλία και την ΕΕ, βλ. Paterson, C. (2011). Adding value? A review of the international literature on the role of higher education in police training and education. *Police Practice and Research*, 12, (4), 286-297, doi: 10.1080/15614263.2011.563969

τόσο στο επίπεδο των εθνικών αστυνομικών ακαδημιών, όσο και στο συνεργατικό επίπεδο των διεθνών οργανισμών, όπως η Europol, η Interpol, ο Frontex και η ΕΑΑ.

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης μέσω του διαδικτύου είναι η απαλοιφή των χρονικών και τοπικών περιορισμών (π.χ. μη φυσική παρουσία, πρόσβαση από τον υπολογιστή οποιαδήποτε χρονική στιγμή της ημέρας), η προσαρμοσμένη εξατομικευμένη μάθηση, το μειωμένο κόστος (π.χ. έλλειψη κόστους μετακίνησης, χρειάζεται μόνο ένας υπολογιστής και μία διαδικτυακή σύνδεση), η άμεση προσθήκη νέου εκπαιδευτικού υλικού και πληροφοριών, καθώς και η άμεση αξιολόγηση τόσο του εκπαιδευόμενου, όσο και του εκπαιδευτικού προγράμματος, προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητες βελτιώσεις.

Ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελεί η Αστυνομία της Σλοβενίας (Rozman, 2015) η οποία, παρά τις οικονομικές και γραφειοκρατικές δυσκολίες, κατάφερε μέσα σε χρονικό διάστημα δύο ετών (2008-2009) να αναπτύξει δυο ξεχωριστά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα στο διαδίκτυο. Το πρώτο ονομάζεται EIDA, στο οποίο η πρόσβαση γίνεται από συγκεκριμένους συνδεδεμένους υπηρεσιακούς υπολογιστές (Intranet) και το δεύτερο ονομάζεται EIDAZ και η πρόσβαση μπορεί να γίνει μέσω Internet από οποιονδήποτε υπολογιστή. Η διαφορά των δύο έγκειται στην ευαισθησία των πληροφοριών που περιέχουν, ενώ και τα δύο υποστηρίζονται από την έκδοση 2.6.3. της ευρύτερης πλατφόρμας LCMS. Τα θετικά αποτελέσματα ήταν ορατά αμέσως, καθώς μειώθηκε σημαντικά το εκπαιδευτικό κόστος από τη φυσική παρουσία των εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων στις αίθουσες διδασκαλίας, κυρίως κατά την περίοδο της βαθιάς δημοσιονομικής κρίσης που ακολούθησε στην Ευρώπη. Επίσης, τα εκπαιδευτικά αυτά εργαλεία που αναπτύχθηκαν από τη Σλοβενική Αστυνομία, εφαρμόστηκαν ως πρότυπο για την εκπαίδευση των υπαλλήλων του ευρύτερου δημόσιου τομέα της χώρας.

5.3 Εκπαίδευση ηγετικών στελεχών

Οι Roberts, Herrington, Jones, White & Day (2016) σε άρθρο τους σχετικά με την αστυνομική ηγεσία, τονίζουν τον ρόλο αυτής για τη μελλοντική εξέλιξη της αστυνόμευσης. Οι ηγέτες των οργανισμών επιβολής του νόμου πρέπει να έχουν τις κατάλληλες δεξιότητες ώστε να αντεπεξέρχονται αποτελεσματικά στις τρέχουσες καθημερινές ανάγκες και προκλήσεις των οργανισμών, αλλά και να σχεδιάζουν τα

μελλοντικά τους βήματα. Για αυτό πρέπει να σκέφτονται και να ενεργούν καινοτόμα, δημιουργικά, ευέλικτα και ορθολογικά. Έτσι, τα ηγετικά στελέχη είναι απαραίτητο να συνδυάζουν θεωρητική και πρακτική γνώση, εκπαίδευση, εμπειρία, καθώς και άριστη ψυχική και φυσική σωματική κατάσταση.

Επιπλέον, ο Jaschke (2010, σ. 303-304) αναλύει την ανάγκη για αέναη επιμόρφωση και κατάρτιση των ανώτερων αστυνομικών υπαλλήλων των κρατών σε σχέση με τις σύγχρονες οικονομικές (π.χ. αύξηση ανεργίας), κοινωνικές (π.χ. άνοδος λαϊκισμού) και πολιτικές (π.χ. τρομοκρατικές ενέργειες) εξελίξεις στο παγκόσμιο γίγνεσθαι.

Το Finland's Police University College σε συνεργασία με το Tampere University of Technology ανέπτυξαν ένα νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, με αφετηρία το έτος 2015, που απευθύνεται σε ανώτερους αστυνομικούς υπαλλήλους και έχει ως αντικείμενο τη διοίκηση και την ηγεσία (Executive Master of Business Administration in Policing - EMBA in Policing). Σε άρθρο της η Koivuniemi (2018) αναδεικνύοντας τη σημασία των ηγετικών και διοικητικών προσόντων των ανώτερων υπαλλήλων επιβολής του νόμου (δηλαδή αυτών που ασκούν διοίκηση) για τους αστυνομικούς οργανισμούς, αναλύει το εν λόγω εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Πιο συγκεκριμένα, η κεντρική ιδέα του προγράμματος είναι να εφαρμόσει το Quinn's Model of Leadership¹² στο επίπεδο ενός αστυνομικού οργανισμού. Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα προσφέρει 80 πιστωτικές ακαδημαϊκές μονάδες (ECTS) και τα κριτήρια εισαγωγής είναι απαιτητικά και είναι τα ακόλουθα: να είναι κάποιος μόνιμος υπάλληλος σε έναν αστυνομικό οργανισμό, να έχει ασκήσει διοικητικά καθήκοντα για τουλάχιστον τρία χρόνια, να είναι ήδη κάτοχος ενός μεταπτυχιακού διπλώματος, να έχει άριστη γνώση της αγγλικής γλώσσας. Η διαδικασία επιλογής έχει δύο φάσεις, η μία αφορά εξετάσεις μέσω του διαδικτύου και η δεύτερη εξετάσεις με αυτοπρόσωπη παρουσία. Ακόμη, απαιτείται συστατική επιστολή, θετική πρόταση της υπηρεσίας όπου ανήκει ο υποψήφιος, ψυχοτεχνικά τεστ και συνέντευξη. Το πρόγραμμα χρησιμοποιεί εκτενώς τα διαδικτυακά εργαλεία του Police University College's Moodle system, καθώς και εφαρμογές όπως το Skype, το Microsoft Lync, το TUVE video, κ.α.. Σημαντική είναι η αξιολόγηση του προγράμματος τόσο από

---

¹² Για εκτενέστερη ανάλυση του Quinn's Model of Leadership, βλ. Quinn, R. E., Faerman, S. R., Thompson, M. P., McGrath, M. R. and Clair, L. S. (2011). *Becoming a Master Manager: A Competing Values Approach*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.

τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους, όσο και μέσω της παρακολούθησης της μετέπειτα εξέλιξης αυτών στους εθνικούς τους οργανισμούς.

5.4 Οικονομική κρίση και αστυνομική εκπαίδευση

Σε άρθρο του ο Fehérváry (2016) σκιαγραφεί τις αρνητικές συνέπειες της πρόσφατης οικονομικής κρίσης στην αστυνομική εκπαίδευση, μετεκπαίδευση και κατάρτιση. Η περικοπή δαπανών, η λιτότητα, η κατάργηση ή συγχώνευση υπηρεσιών και οργανισμών που εφαρμόστηκαν στις χώρες με τα μεγαλύτερα δημοσιονομικά ελλείμματα, όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Ισπανία, επηρέασαν ακολούθως σε μικρό ή μεγάλο βαθμό όλες τις χώρες της ΕΕ ή ακόμη και της ευρύτερης ευρωπαϊκής ηπείρου. Εξαιρέση δεν απετέλεσαν ούτε οι οργανισμοί και οι υπηρεσίες της ΕΕ, όπως η ΕΑΑ. Αυτό οδήγησε, μέσω μίας αλυσιδωτής αντίδρασης, στην αισθητή περικοπή των προϋπολογισμών για την εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου των κρατών μελών, αλλά και των εκπαιδύσεων σε ευρωπαϊκό ή και διεθνές επίπεδο που συντονιζόταν υπό την αιγίδα των αρμόδιων διεθνών οργανισμών.

Ο αντίκτυπος στην αστυνόμευση, στην πρόληψη και στην καταστολή της εγκληματικότητας ήταν τεράστιος, ειδικά την περίοδο όπου οι ευρωπαϊκές πρωτεύουσες δοκιμαζόταν σχεδόν καθημερινά από τρομοκρατικά χτυπήματα (κυρίως από το ISIS) και τα ευρωπαϊκά κράτη στο σύνολό τους από πρωτοφανείς μεταναστευτικές ροές, λόγω του παρατεταμένου πολέμου στη Συρία. Όλα αυτά οδήγησαν με τη σειρά τους στο να χαθεί το αίσθημα ασφάλειας των ευρωπαίων πολιτών, πράγμα που αποτυπωνόταν στην άνοδο ακροδεξιών και λαϊκιστικών κομμάτων σε πολλές χώρες.

Ο ίδιος συγγραφέας (Fehérváry, 2016, σ. 128-131) παραθέτει και αναλύει όλα τα μέτρα, τόσο σε επίπεδο κρατών, όσο και σε επίπεδο ΕΕ, τα οποία ελήφθησαν για τη μείωση των δαπανών στην εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου και τον αρνητικό αντίκτυπο που είχε το καθένα από αυτά στο κύρος των υπηρεσιών, στην εκπαίδευση των υπαλλήλων και στην ασφάλεια των πολιτών, διευκρινίζοντας ότι αυτά ήταν προσαρμοσμένα για το κάθε μέλος ξεχωριστά, λόγω της ετερότητας στο εσωτερικό κάθε κράτους, αλλά και τις διαφορετικές επιπτώσεις που είχε η οικονομική κρίση σε έκαστο από αυτά. Η παράθεσή τους όμως δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσης εργασίας και υπερβαίνει τα ερευνητικά όρια αυτής.

Κατά τη γνώμη μας, η πρόσφατη οικονομική κρίση που διαπερνά η ΕΕ, εκτός από τα αρνητικά της στοιχεία ως προς την εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου, έχει να αναδείξει και θετικά. Τα πιο σημαντικά είναι τα εξής: Η αυξημένη πλέον χρήση του διαδικτύου στην εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνή επίπεδο, λόγω του μειωμένου κόστους και της ευελιξίας του. Η σταδιακή αλλά σταθερή δημιουργία μιας κοινής ευρωπαϊκής κουλτούρας αστυνόμευσης για ορισμένα εγκλήματα στην οποία συνέβαλε και η διεθνοποίηση κάποιων μορφών εγκληματικότητας (π.χ. τρομοκρατία, κυβερνοέγκλημα, οργανωμένο έγκλημα, κ.α.). Η επιτυχής διεκπεραίωση της σκληρής δοκιμασίας "κάνω περισσότερα με όσο το δυνατόν λιγότερες παροχές (do more with less)", οπότε επαληθεύτηκε ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη της μπορούν να αντεπεξέρχονται σε προκλήσεις, λόγω της προσαρμοστικότητάς τους. Η σύσφιξη των συνεργατικών σχέσεων των κρατών μελών μεταξύ τους και με τις υπηρεσίες της ΕΕ, τόσο στην εκπαίδευση και κατάρτιση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου, αλλά και στην αστυνόμευση με την ευρεία της έννοια, καταφέροντας να ξεπεράσουν σε μεγάλο βαθμό τα γλωσσικά και γραφειοκρατικά εμπόδια.

Στο σημείο αυτό είναι αναγκαίο να παραθέσουμε τη διαπίστωση των Cordner & Shaine (2011, σ. 282) σύμφωνα με την οποία «ο αυξανόμενος έλεγχος στην αστυνομική εκπαίδευση και κατάρτιση, λόγω της δημοσιονομικής κρίσης, θα οδηγήσει σε μια πιο επιστημονική άποψη της αστυνομικής εκπαίδευσης και σε εποικοδομητική επανεξέταση των υπαρχόντων εκπαιδευτικών συστημάτων και προγραμμάτων».

5.5 Από την εκπαίδευση στη μάθηση

Στις μέρες μας, λόγω της ανάπτυξης της τεχνολογίας των τηλεπικοινωνιών και κυρίως του διαδικτύου (π.χ. Web 2.0), η εκπαίδευση στο σύνολό της έχει πάρει άλλες διαστάσεις. Οι συμβατικές τις μορφές χάνουν συνεχώς έδαφος, το οποίο καλύπτεται με ταχείς ρυθμούς από νέες μεθόδους και διαδικασίες, όπως η δια βίου μάθηση, η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση (π.χ. σύγχρονη ή ασύγχρονη, e-learning, e-classroom), η εκπαίδευση ενηλίκων, η συνεχής κατάρτιση στο εργασιακό περιβάλλον, κ.α.. Όλα αυτά κάνουν όλο και πιο δυσδιάκριτα και ανούσια τα όρια ανάμεσα στις εννοιολογικές προσεγγίσεις της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης (ή

μάθησης), καθώς επίσης διαπλέκουν τον ρόλο εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων, πράγμα το οποίο ήταν αδιανόητο κατά το παρελθόν. Έτσι πλέον σήμερα, φτάσαμε στο σημείο, στην ξενόγλωσση κυρίως βιβλιογραφία, να κυριαρχήσει ο όρος "μάθηση", όπου δίνει έμφαση στο αποτέλεσμα της ατομικής προσπάθειας απόκτησης γνώσης που καταβάλλει ένα άτομο, και όχι στη "διδασκαλία ή εκπαίδευση", όπου προτάσσει τη διαδικασία μεταφοράς πληροφοριών (Lionarakis, 2003).

Ο Di Gregorio (2017, σ. 38-39) στο άρθρο του, αναφέρεται στη μετάβαση αυτή στο πεδίο των αστυνομικών σπουδών και της αστυνομικής γνώσης, αναφέροντας ως παράδειγμα τον μεγαλύτερο διεθνή αστυνομικό οργανισμό παγκοσμίως, την Interpol (International Criminal Police Organization). Κατά τη γνώμη μας, και η ΕΑΑ έχει λάβει σοβαρά υπόψη της αυτή τη μετάβαση και γι' αυτό η εκπαιδευτική της στρατηγική μετατοπίζεται σταδιακά από την "αστυνομική εκπαίδευση" προς την "αστυνομική μάθηση".

6. Αστυνομική επιστήμη και αστυνομική έρευνα

Ήδη από το 1930 σε άρθρο του ο Vollmer, παρατιθέμενος στον Jaschke (2010, σ. 303), διαπιστώνει πως «Ήρθε η ώρα όπου οι αστυνομικές υπηρεσίες θα παραδεχτούν ανοιχτά ότι η επιστήμη μπορεί να τους βοηθήσει στην εξιχνίαση εγκλημάτων και τη σύλληψη δραστών». Αυτό βλέπουμε ότι επιβεβαιώθηκε και επιβεβαιώνεται συνεχώς στη σύγχρονη εποχή. Το πιο εξέχον παράδειγμα αποτελεί η δημιουργία εγκληματολογικών εργαστηρίων σε κάθε χώρα προς ενίσχυση των υπηρεσιών επιβολής του νόμου της (π.χ. βαλλιστικά εργαστήρια, εργαστήρια ταυτοποίησης γενετικού υλικού, κ.α.). Ένας μικρός αριθμός κρατών της Ευρώπης, είχαν αναπτύξει, εδώ και πολλά χρόνια, ερευνητική δραστηριότητα πάνω σε θέματα αστυνόμευσης και επιβολής του νόμου γενικότερα, σε συνδυασμό με επιστήμες όπως η κοινωνιολογία, η εγκληματολογία, η ψυχολογία, κ.α.. Αυτή η έρευνα διεξάγεται μέσω των ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων (ιδιωτικών ή κρατικών) των χωρών αυτών. Ένα εύστοχο παράδειγμα, αποτελεί κατά τους Jobard & Mouhanna (2010) το Centre for sociological research on Law and Criminal Justice Institutions (CESDIP) στη Γαλλία. Απασχολεί περίπου 30 ερευνητές, 11 υποψήφιους διδάκτορες και λοιπό διοικητικό προσωπικό και το εύρος των ερευνητικών του ενδιαφερόντων περιλαμβάνει μία μεγάλη γκάμα, όπως η παραβατικότητα ανηλίκων, η πρόληψη και

καταστολή εγκλημάτων, η ιστορία του εγκλήματος, τα εγκληματολογικά στατιστικά στοιχεία, ο φόβος και τα τραύματα της θυματοποίησης, και άλλα παρόμοια. Τα ερευνητικά αποτελέσματα δημοσιεύονται στο περιοδικό "Penal Issues", στη γαλλική και αγγλική γλώσσα, το οποίο είναι και διαθέσιμο διαδικτυακά. Η βιβλιοθήκη του CESDIP είναι μία από τις μεγαλύτερες του αντικειμένου της στην Ευρώπη, καθώς διαθέτει εκατοντάδες χιλιάδες τίτλους βιβλίων, άρθρων, επιστημονικών περιοδικών σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

Ιστορικά, η σχέση αστυνόμευσης και επιστημονικής έρευνας, είναι αμοιβαία. Από τη μία πλευρά, οι αστυνομικές υπηρεσίες έχουν ανάγκη την επιστημονική εξέλιξη για την αποτελεσματικότερη εκτέλεση των καθηκόντων τους, όπως τη χρήση χημικών, βιολογικών ή βαλλιστικών εργαστηρίων που βοηθούνε στην εξιχνίαση εγκλημάτων και στην ταυτοποίηση των δραστών. Στον αντίποδα, οι επιστήμονες διαφόρων κλάδων, όπως της ψυχολογίας, της κοινωνιολογίας, της νομικής, της εγκληματολογίας, μελετούν τον τρόπο εφαρμογής της αστυνόμευσης, τη συμπεριφορά των αστυνομικών υπαλλήλων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, καθώς επίσης συλλέγουν στοιχεία για την έρευνά τους από τις αστυνομικές ενέργειες και διαδικασίες (π.χ. υλικό δικογραφίας, ανάκριση κατηγορουμένων, εκθέσεις αυτοψίας, λοιπά υπηρεσιακά αρχεία, κ.α.). Παρατηρούμε λοιπόν μία σχέση αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης μεταξύ των δύο.

Τη δεκαετία 70 ξεκινάει σταδιακά η διαδικασία επιστημοποίησης της αστυνόμευσης, με την όλο και περισσότερη ανάμιξη κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών στην αστυνομική έρευνα, όπως η ψυχολογία, η κοινωνιολογία, η εγκληματολογία, κ.α.. Σε αυτό βοήθησε και επιτάχυνε τη διαδικασία το συνεχώς εξελισσόμενο οργανωμένο έγκλημα, που μετά την πτώση της ΕΣΣΔ, ξεπέρασε τα εθνικά σύνορα. Η συνδρομή της ανάπτυξης του διαδικτύου (Internet), κυρίως την τελευταία δεκαετία, και η επέκτασή του σχεδόν σε όλες τις καθημερινές δραστηριότητες (π.χ. οικονομικές συναλλαγές – e-banking, εκπαίδευση – e-learning, κ.α. παρόμοια) έδωσε την ευκαιρία για νέες μορφές και μέσα τέλεσης εγκληματικών δραστηριοτήτων (π.χ. κυβερνοέγκλημα, κυβερνοτρομοκρατία) όπου συνέβαλαν στην παγκοσμιοποίηση του εγκλήματος. Έτσι, πρέπει να μιλάμε πλέον για εξευρωπαϊσμό και παγκοσμιοποίηση της αστυνόμευσης αυτών των μορφών εγκλημάτων, τόσο ως προς την πρόληψη, όσο και ως προς την καταστολή τους.

Όπως πολύ ορθά επισημαίνουν οι Viegas Ferreira, Neyroud & Vera (2016, σ. 6), από την πρώτη εμφάνιση του όρου "αστυνομική επιστήμη", κατά τον 18^ο αιώνα, έως σήμερα, η αστυνομική επιστήμη, οι αστυνομικές θεωρίες και οι αστυνομικές σπουδές, κερδίζουν συνεχώς έδαφος εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας. Έκτοτε, παρουσιάστηκε ένα πλήθος επιστημονικές θεωρίες αστυνόμευσης που πολλές από αυτές απεδείχθησαν ισχυρές και επαληθεύονται ως τις μέρες μας, ενώ άλλες ανίσχυρες και κατέρρευσαν ολοσχερώς. Οι θεωρίες αυτές σχετίζονται είτε με την αστυνομία ως οργανισμό, είτε με την αστυνόμευση. Προσπαθούν να παρουσιάσουν ένα πιο αποδεκτό πρόσωπο της αστυνομίας, καθώς και διάφορα λειτουργικά μοντέλα αστυνόμευσης, και κρίνονται συνεχώς από τους αστυνομικούς υπαλλήλους, τους πολίτες, αλλά και την αποτελεσματικότητά τους. Τα πιο ενδεικτικά από αυτά τα μοντέλα αστυνόμευσης είναι τα εξής: αστυνόμευση με βάση τα σημεία υψηλής επικινδυνότητας, η ιδιαίτερα εμφανής αστυνόμευση, η επαγγελματική αστυνόμευση, η αστυνόμευση με βάση τα περιστατικά, η αστυνόμευση μηδενικής ανοχής, η κοινωνική αστυνόμευση, η αστυνόμευση με βάση την πληροφόρηση, η προληπτική αστυνόμευση, η αστυνόμευση υπολογισμού κόστους οφέλους, κ.α. (Del Barrio, Romero, κ.ά., 2009). Οι επιστήμονες, οι αρχηγοί των σωμάτων ασφαλείας, οι αστυνομικοί της πρώτης γραμμής, οι ερευνητές και οι διαμορφωτές της πολιτικής, προσπαθούν καθημερινώς να εντοπίσουν πιο μοντέλο, ή συνδυασμός δύο ή περισσότερων μοντέλων, αρμόζει στις εκάστοτε συνθήκες, ώστε να είναι περισσότερο αποτελεσματικό. Οι συνθήκες αυτές περιλαμβάνουν πληθώρα παραγόντων όπως, η γεωγραφία της περιοχής (π.χ. κέντρο μεγαλουπόλεων, τουριστική περιοχή, ύπαιθρος, πυκνή ή αραιή δόμηση, αστική ή αγροτική περιοχή), η κοινωνία που αστυνομεύεται (π.χ. βαθμός αποδοχής της αστυνομίας ως θεσμός), η εγκληματικότητα της περιοχής βάση στατιστικών στοιχείων προηγούμενων ετών, και άλλοι παράγοντες. Όσοι περισσότεροι από τους παράγοντες αυτούς λαμβάνονται υπόψη κατά την εκπόνηση του επιχειρησιακού σχεδιασμού της αστυνόμευσης, τόσο πιο αποτελεσματική θα είναι αυτή. Έτσι σταδιακά, από το καθαρά θεωρητικό επίπεδο, περάσαμε στο πάντρεμα θεωρίας και πρακτικής και στην προσπάθεια επαλήθευσης ποιων μοντέλων αποδίδουν ή όχι και γιατί. Αυτή η προσπάθεια επαλήθευσης κάποιων θεωριών και μοντέλων αστυνόμευσης, έφερε την αστυνόμευση πιο κοντά στην ακαδημαϊκή κοινότητα και δικαίωσε τον όρο "αστυνομική επιστήμη". Η συστηματική δοκιμή και ο έλεγχος αυτών των θεωριών και μοντέλων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ενισχύει αυτήν τη δικαίωση. Σύμφωνα πάλι με τους Viegas Ferreira,

κ.ά. (2016, σ. 7), δεν είναι λίγοι οι ερευνητές που μελέτησαν και μελετούν την αστυνόμευση σε ένα πλαίσιο αίτιου αιτιατού ή με την εισαγωγή μεταβλητών (σταθερών ή κυμαινόμενων).

Στον αντίποδα, ο Bayley (1992) πιστεύει πως η μεγαλύτερη αδυναμία μίας ενιαίας αστυνομικής επιστήμης, έγκειται στις μεγάλες διαφορές (πολιτικές, κοινωνικές, ιδεολογικές, οικονομικές, κ.α.) που υπάρχουν μεταξύ των κρατών. Κατά τη γνώμη μας, αυτή η αδυναμία μπορεί να μετατραπεί σε ένα πλεονέκτημα για την αναδυόμενη αυτή επιστήμη, καθώς της χαρίζει έναν πλουραλιστικό χαρακτήρα που προκύπτει από τις κοσμοθεωρητικές ετερότητες των κρατών. Επίσης, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε εάν στο μέλλον είναι εφικτό να υπάρξει όντως μία "κοινή αστυνομική επιστήμη", καθόσον λόγω των διαστάσεων που λαμβάνει το διεθνές και διακρατικό έγκλημα, μπορεί να εφαρμοστεί ένα παγκόσμιο πρότυπο αστυνόμευσης. Αυτό φαντάζει αδύνατο για την καθημερινή αστυνόμευση σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, αλλά είναι πολύ εφικτό για κάποιες μορφές εγκλημάτων όπως η τρομοκρατία, το κυβερνοέγκλημα ή το διεθνές οργανωμένο έγκλημα, όπου γίνονται προσπάθειες εισαγωγής κοινής διεθνούς νομοθεσίας για την πρόληψη και την καταστολή τους (διασαφηνίζουμε ότι πάντα υπάρχει μεγάλος αριθμός κρατών που εξαιρούνται).

Ο den Boer (2017, σ. 23) προτείνει τη σταδιακή δημιουργία μίας ομάδας ερευνητών, ακαδημαϊκών, επαγγελματιών υπαλλήλων επιβολής του νόμου που θα ονομάζονται "pracademics" (practitioners και academics) οι οποίοι θα συνδυάζουν πρακτική και θεωρητική γνώση σε θέματα επιβολής του νόμου και θα έχουν σαν στόχο την τόνωση και διάδοση της αστυνομικής γνώσης τόσο εντός των κρατών μελών, όσο και σε επίπεδο ΕΕ. Αυτοί θα προκύπτουν με τους εξής τρόπους: είτε με την ανάμιξη ακαδημαϊκών στους οργανισμούς επιβολής του νόμου, ή το αντίθετο, δηλαδή με την ανάμιξη επαγγελματιών αστυνομικών στην επιστημονική έρευνα: είτε με τη συμμετοχή σε κοινά μεταπτυχιακή ή διδακτορικά προγράμματα μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων επιβολής του νόμου και των πανεπιστημίων. Το μοντέλο αυτό, μπορεί να ξεπεράσει τα όρια της Ευρώπης και να εφαρμοστεί και σε διεθνές επίπεδο, αυτό όμως εξαρτάται από τις προθέσεις και τις επιθυμίες των κρατών.

Ένα παράδειγμα αποτελεί το Scottish Institute for Policing Research (SIPR) στο Ηνωμένο Βασίλειο, στο πλαίσιο του οποίου συνεργάζονται διεξάγοντας έρευνα 13 πανεπιστημιακά ιδρύματα. Οι ερευνητικές του δραστηριότητες είναι οργανωμένες σε τρία διεπιστημονικά ερευνητικά δίκτυα (Network), ήτοι το Police Community

Relations Network, το Evidence & Investigation Network, και το Police Organisation Network. Οι επιμέρους δραστηριότητες και των τριών συντονίζονται από ένα κέντρο που εδρεύει στο Πανεπιστήμιο του Dundee. Το SIPR διοργανώνει ετησίως σεμινάρια, εργαστήρια, διαλέξεις, συνέδρια με σκοπό τη μεταφορά της αστυνομικής γνώσης. Απασχολεί μεγάλο αριθμό διδακτορικών και μεταδιδακτορικών ερευνητών με πληθώρα ερευνητικών αντικειμένων όπως τη ριζοσπαστικοποίηση, την αστυνομική ισχύ, την εγκληματολογική έρευνα, κ.α.. Συνεργάζεται στενά με το Scottish Police College και με ειδικούς ερευνητές σε θέματα αστυνόμευσης από όλον τον κόσμο. Επίσης, είναι ιδρυτικό μέλος του "The North Sea Collaboration for doing research on and with the police", στο οποίο συμμετέχουν ερευνητικά ινστιτούτα σε θέματα αστυνόμευσης και αστυνομίας από τη Νορβηγία, την Ολλανδία, τη Σουηδία, το Βέλγιο, τη Φινλανδία, την Αγγλία, τη Σκωτία και την Ουαλία με σκοπό την ανταλλαγή καλών πρακτικών, εμπειριών και τη διεξαγωγή κοινής έρευνας (Fyfe, 2010).

Οι Jaschke & Neidhardt (2007) στο άρθρο τους αναφέρονται στη συζήτηση που γίνεται στη Γερμανία για τη δημιουργία της "αστυνομικής επιστήμης" ως ξεχωριστό επιστημονικό πεδίο, υποστηρίζοντας πως πρέπει να αποτελεί μια συνδυαστική επιστήμη ανάμεσα στη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση. Παραθέτουν ως παραδείγματα πληθώρα επαγγελματιών, όπως γιατροί, δικηγόροι, δάσκαλοι, διατροφολόγοι, κ.α., οι οποίοι πέρα από ένα πτυχίο πανεπιστημίου, η καθημερινή τριβή και πρακτική εφαρμογή του επαγγέλματός τους, τους κάνει να αποκτούν πείρα και να είναι πιο αποτελεσματικοί. Έτσι, όπως οι πελάτες των ανωτέρω πρέπει να είναι ικανοποιημένοι από τις παρεχόμενες υπηρεσίες, έτσι και οι υπάλληλοι των διωκτικών αρχών, που αποκτούν πείρα μέσω της καθημερινής αστυνόμευσης, πρέπει να είναι αποτελεσματικοί ως προς την εμπέδωση του αισθήματος ασφαλείας των πολιτών μίας χώρας, πηγάζουσα από την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος. Οι πολίτες επί της ουσίας δεν ενδιαφέρονται εάν ο αστυνομικός είναι καταρτισμένος ακαδημαϊκά ή εάν έχει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αυτό που τους νοιάζει είναι εάν μπορεί να τους προστατεύσει αποτελεσματικά από τους εγκληματίες¹³.

---

¹³ Για παρουσίαση του διαλόγου ανάμεσα στην ακαδημαϊκή και την αστυνομική κοινότητα για τη θέση της "αστυνομικής επιστήμης" στην Ολλανδία βλ. Peeters, H. (2009). Ten Ways to Blend Academic Learning within Professional Police Training. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 4, (1), 47–55.

7. Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL) ή Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (ΕΑΑ)

7.1 Ίδρυση και θεσμική εξέλιξη της ΕΑΑ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά τη σύνοδό του στο Τάμπερε της Φιλανδίας στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, συμφώνησε ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί μία Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (ΕΑΑ) για την εκπαίδευση των ανώτερων υπαλλήλων που είναι αρμόδιοι για την επιβολή του νόμου (law enforcement officials) στο εσωτερικό των κρατών μελών, καθώς επίσης ότι αυτή η ΕΑΑ στην αρχή θα λειτουργεί ως δίκτυο των υφισταμένων εθνικών ιδρυμάτων εκπαίδευσης, χωρίς να αποκλείεται η μελλοντική δημιουργία ενός μόνιμου οργανισμού σε απώτερο στάδιο. Έτσι, δυνάμει της υπ' αριθμ. 820/ΔΕΥ από 22 Δεκεμβρίου 2000 Απόφασης του Συμβουλίου, ιδρύεται η εν λόγω Ακαδημία και ξεκινάει η λειτουργία της. Εν συνεχεία, με την υπ' αριθμ. 567/ΔΕΥ από 26 Ιουλίου 2004 Απόφαση του Συμβουλίου, συγκροτείται μία μόνιμη γραμματεία η οποία επικουρεί την ΕΑΑ στα διοικητικά της καθήκοντα και ορίζεται ως έδρα της το Bramshill του Ηνωμένου Βασιλείου. Η υπ' αριθμ. 681/ΔΕΥ από 20 Σεπτεμβρίου 2005 Απόφαση του Συμβουλίου, αντικαθιστά την υπ' αριθμ. 820/ΔΕΥ από 22 Δεκεμβρίου 2000 Απόφαση του Συμβουλίου και το περιεχόμενο των άρθρων της αναφέρεται στην έδρα, στη νομική προσωπικότητα, στα καθήκοντα, στα προνόμια και στις ασυλίες, στους στόχους, στο αντικείμενο, στα όργανα και στον προϋπολογισμό του Οργανισμού. Στις 15 Μαΐου 2014, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εκδίδουν τον υπ' αριθμ. 543 Κανονισμό βάση του οποίου η έδρα της ΕΑΑ μεταφέρεται από το Bramshill στη Βουδαπέστη της Ουγγαρίας. Αυτό έγινε με αφορμή τις από 12 Δεκεμβρίου 2012 και 8 Φεβρουαρίου 2013 επιστολές του Ηνωμένου Βασιλείου με τις οποίες γνωστοποίησε στην ΕΑΑ ότι έχει αποφασίσει μονομερώς πως δεν επιθυμεί πλέον να φιλοξενεί την έδρα της στο έδαφός του, επισημαίνοντας ότι το συναφές οικονομικό κόστος ήταν επαχθές και ότι δεν είχε βρεθεί άλλο επιχειρηματικό σχέδιο διαχείρισής του πέραν από την πώληση

Retrieved from <https://doi.org/10.1093/police/pap017>, ενώ για την Ελβετία βλ. Baechler, S. (2017). Do We Need to Know Each Other? Bridging the Gap Between the University and the Professional Field. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 13, (1), 102–114. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/police/pax091>

του χώρου. Παρ' όλα αυτά όμως, βάσει του άρθρου 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και των υποχρεώσεων της ειλικρινούς συνεργασίας, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να παρέχουν μεταξύ τους αμοιβαία συνδρομή για τη διατήρηση των καθημερινών δραστηριοτήτων της ΕΑΑ και ως εκ τούτου, προς τον σκοπό αυτό, απαιτήθηκε ειδικότερα από το Ηνωμένο Βασίλειο να διασφαλίσει την ομαλή μετάβαση της ΕΑΑ στη νέα της τοποθεσία, χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο ο τακτικός προϋπολογισμός του Οργανισμού. Επίσης, πρέπει να αναφέρουμε πως σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του υπ' αριθμ. 22 πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη ΣΛΕΕ, η Δανία δεν συμμετείχε στην έκδοση αυτού του Κανονισμού και δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του.

Τελικώς, ο Κανονισμός που ισχύει στο παρόν και καθορίζει τη λειτουργία της ΕΑΑ, είναι ο υπ' αριθμ. 2219 από 25 Νοεμβρίου 2015 «σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου», ο οποίος καταργεί και αντικαθιστά την υπ' αριθμ. 681/ΔΕΥ από 20 Σεπτεμβρίου 2005 Απόφαση του Συμβουλίου και βασίστηκε στο "Πρόγραμμα της Στοκχόλμης - Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες" του 2009, όπου και τίθεται ο στόχος για την καλλιέργεια μιας αυθεντικής ευρωπαϊκής παιδείας στον τομέα της επιβολής του νόμου, μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων κατάρτισης και ανταλλαγών για το σύνολο των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της επιβολής του νόμου σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο. Η εφαρμογή του ξεκίνησε τη 1 Ιουλίου 2016. Δυνάμει του Κανονισμού αυτού, η ΕΑΑ μετονομάζεται επισήμως σε Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (European Union Agency for Law Enforcement Training), αν και για λόγους ευκολίας παρέμεινε η χρήση του ακρωνύμιου ΕΑΑ (ή στα αγγλικά CEPOL – European Police College, στο οποίο η σειρά των γραμμάτων προκύπτει από το γαλλικό College European de Police), και αποκτά νομική προσωπικότητα (άρ. 25).

Προκάτοχοι οργανισμοί της ΕΑΑ μπορούν να θεωρηθούν οι εξής: Πρώτον, η Middle European Police Academy (MEPA), η οποία ιδρύθηκε το 1992 και μέλη της είναι η Γερμανία, η Αυστρία, η Σλοβενία, η Σλοβακία, η Ελβετία, η Ουγγαρία και η Τσεχία. Μέσα στους πρωτεύοντες στόχους της αναφέρονται η δημιουργία, διάδοση και ανταλλαγή νέας γνώσης, καθώς και η συνεχή και εποικοδομητική επικοινωνία μεταξύ των μελών με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών που αφορούν την

ασφάλεια, την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας (<https://www.mepa.net>). Δεύτερον, η Association of European Police Academies (AEPAC), η οποία ιδρύθηκε το 1996, απαριθμεί σήμερα 55 μέλη (αστυνομικές ακαδημίες και σχολές) από 43 ευρωπαϊκά και μη κράτη, με κύριο σκοπό τη δημιουργία ενός δικτύου επικοινωνίας μεταξύ αυτών των ιδρυμάτων για την ανταλλαγή απόψεων και καλών εκπαιδευτικών πρακτικών (<https://www.aepc.net/>)¹⁵.

Παρακάτω, παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία που αφορούν τη διάθρωση, λειτουργία και οργάνωση της ΕΑΑ, όπως αναφέρονται λεπτομερώς στο περιεχόμενο του εν λόγω Κανονισμού.

7.2 Στόχοι και καθήκοντα της ΕΑΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 3, οι στόχοι της ΕΑΑ είναι «1. να υποστηρίζει, αναπτύσσει, εφαρμόζει και συντονίζει την κατάρτιση των λειτουργών επιβολής του νόμου, ενώ παράλληλα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου, ιδίως στους τομείς της πρόληψης και της καταπολέμησης σοβαρών μορφών εγκληματικότητας που επηρεάζουν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, και της τρομοκρατίας, της τήρησης της δημόσιας τάξης, ειδικότερα της διεθνούς αστυνόμευσης συμβάντων μείζονος σημασίας, και του σχεδιασμού και της διοίκησης αποστολών της Ένωσης, όπου μπορεί να περιλαμβάνεται και η κατάρτιση όσον αφορά την ανάπτυξη επιτελικών ικανοτήτων καθώς και γλωσσικών δεξιοτήτων στον τομέα επιβολής του νόμου. Ειδικότερα, η ΕΑΑ: α) υποστηρίζει τα κράτη μέλη κατά την παροχή κατάρτισης με σκοπό την ενίσχυση της ενημέρωσης και της εξοικείωσης

---

¹⁴ Για μια ανάλυση των δραστηριοτήτων της Association of European Police Academies (AEPAC), βλ. Bistiaux, G. (2011). Association of European Police Colleges – Fifteen Years of Experience in European Police Training. *Internal Security*, 3, (2), 9-14. Αξίζει να σημειωθεί πως ιδρυτικά μέλη ήταν τα Police colleges of Bramshill (HB), Münster (Γερμανία), Saint-Cyr-au-Mont-D'or (Γαλλία), Warnsveld (Ολλανδία) και Brussels (Βέλγιο). Επίσης, μέλη είναι αστυνομικά εκπαιδευτικά ιδρύματα από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και από τρίτες μη ευρωπαϊκές χώρες όπως η Ρωσία, το Αζερμπαϊτζάν, η Γεωργία, η Νορβηγία. Λόγω του μεγάλου αριθμού των μελών του και της γεωγραφικής επέκτασης αυτών, ο οργανισμός αυτός μπορεί να παίζει σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση των αστυνομικών υπαλλήλων σε διεθνές επίπεδο, παρόμοιο με αυτόν της Interpol.

με: i) την εφαρμογή και χρήση των διεθνών και ενωσιακών νομικών πράξεων στον τομέα της συνεργασίας για την επιβολή του νόμου· ii) τη λειτουργία και τον ρόλο των οργάνων της Ένωσης, ιδίως της Europol, της Eurojust και του Frontex· iii) τις αστυνομικές και τις δικαστικές πτυχές της συνεργασίας για την επιβολή του νόμου και τις πρακτικές γνώσεις σχετικά με την πρόσβαση σε διαύλους ανταλλαγής πληροφοριών· β) υποστηρίζει τα κράτη μέλη μετά από αίτησή τους, μέσω κατάρτισης για την επιβολή του νόμου, κατά την ανάπτυξη περιφερειακής και διμερούς συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, των οργάνων της Ένωσης και τρίτων χωρών· γ) αναπτύσσει, υλοποιεί και συντονίζει την κατάρτιση που αντιμετωπίζει συγκεκριμένα ποινικά θέματα και θέματα αστυνόμευσης· δ) αναπτύσσει, υλοποιεί και συντονίζει την κατάρτιση που αποσκοπεί στο να υποστηρίζει τα κράτη μέλη και τα όργανα της Ένωσης κατά την κατάρτιση των λειτουργών επιβολής του νόμου ώστε να συμμετέχουν σε αποστολές της Ένωσης και σε δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων επιβολής του νόμου σε τρίτες χώρες· ε) καταρτίζει εκπαιδευτές και συμβάλλει στη βελτίωση και στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μάθησης. 2. Η ΕΑΑ καταρτίζει και αναβαθμίζει τα εργαλεία και τις μεθοδολογίες μάθησης και μεριμνά για την εφαρμογή τους σε ένα πλαίσιο δια βίου μάθησης με γνώμονα την ενίσχυση των δεξιοτήτων των λειτουργών επιβολής του νόμου. Η ΕΑΑ αξιολογεί τα αποτελέσματα αυτών των ενεργειών με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας, της συνοχής και της αποτελεσματικότητας των μελλοντικών δράσεων σε ενωσιακό επίπεδο. 3. Η ΕΑΑ συγκροτεί ένα δίκτυο το οποίο θα περιλαμβάνει τα ιδρύματα των κρατών μελών για την κατάρτιση των λειτουργών επιβολής του νόμου και βρίσκεται σε επαφή με μία και μόνον εθνική μονάδα σε κάθε κράτος μέλος η οποία λειτουργεί στο πλαίσιο του δικτύου. 4. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 διεξάγονται από την ΕΑΑ σε συνεργασία με το δίκτυο των ιδρυμάτων κατάρτισης των κρατών μελών σύμφωνα με τους δημοσιονομικούς κανόνες που ισχύουν για την ΕΑΑ».

Τα καθήκοντα της ΕΑΑ, προς επίτευξη των ανωτέρω τεθέντων στόχων, όπως καταγράφονται στο άρθρο 4 είναι τα εξής: «1. Η ΕΑΑ εκπονεί αναλύσεις πολυετών στρατηγικών αναγκών κατάρτισης και καταρτίζει πολυετή προγράμματα μάθησης. 2. Η ΕΑΑ υποστηρίζει, αναπτύσσει, υλοποιεί και συντονίζει δραστηριότητες κατάρτισης και αξιοποιεί προϊόντα μάθησης, όπου περιλαμβάνονται: α) κύκλοι μαθημάτων, σεμινάρια, διασκέψεις καθώς και διαδικτυακές δραστηριότητες και δραστηριότητες ηλεκτρονικής μάθησης και άλλες καινοτόμες και προηγμένες

δραστηριότητες· β) κοινά προγράμματα κατάρτισης στον τομέα της επιβολής του νόμου σχετικά με συγκεκριμένα θέματα με ενωσιακή διάσταση· γ) ενότητες κατάρτισης, διαρθρωμένες σε διαδοχικά στάδια ή προσαρμοσμένες στα επίπεδα πολυπλοκότητας των δεξιοτήτων που καλείται να διαθέτει η ομάδα εκπαιδευομένων στην οποία απευθύνονται, οι οποίες επικεντρώνονται σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ή σε ένα συγκεκριμένο θεματικό πεδίο εγκληματικής δραστηριότητας ή σε μια συγκεκριμένη ομάδα επαγγελματικών δεξιοτήτων· δ) προγράμματα ανταλλαγών και αποσπάσεων καθώς και επισκέψεις μελέτης στο πλαίσιο της κατάρτισης στον τομέα της επιβολής του νόμου.

3. Οι δραστηριότητες κατάρτισης και τα προϊόντα μάθησης της ΕΑΑ μπορούν να υποστηρίζονται, ενισχύονται και συμπληρώνονται από τη λειτουργία ενός ηλεκτρονικού δικτύου.

4. Η ΕΑΑ υποστηρίζει τις αποστολές της Ένωσης και την ανάπτυξη ικανοτήτων σε τρίτες χώρες μέσω ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα: α) της αξιολόγησης, σε συντονισμό με άλλα σχετικά όργανα της Ένωσης, του αντίκτυπου των υφιστάμενων πολιτικών και πρωτοβουλιών κατάρτισης στον τομέα επιβολής του νόμου στο επίπεδο της Ένωσης· β) της ανάπτυξης και παροχής κατάρτισης για την προετοιμασία των λειτουργών επιβολής του νόμου όσον αφορά τη συμμετοχή τους σε αποστολές της Ένωσης, στην οποία περιλαμβάνεται η απόκτηση συναφών γλωσσικών δεξιοτήτων, σε συντονισμό με την Ευρωπαϊκή Ακαδημία Ασφάλειας και Άμυνας και τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες στα κράτη μέλη· γ) της ανάπτυξης και παροχής κατάρτισης στους λειτουργούς επιβολής του νόμου από τρίτες χώρες, ιδίως από υποψήφια για προσχώρηση στην Ένωση χώρες και χώρες που εντάσσονται στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας· δ) της διαχείρισης ειδικών κονδυλίων της Ένωσης για την παροχή εξωτερικής βοήθειας σε τρίτες χώρες με σκοπό την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στους συναφείς με την επιβολή του νόμου τομείς πολιτικής, σύμφωνα με τις καθορισμένες προτεραιότητες της Ένωσης.

5. Η ΕΑΑ προωθεί την αμοιβαία αναγνώριση της κατάρτισης που παρέχεται στα κράτη μέλη στον τομέα της επιβολής του νόμου και την αναγνώριση από τα κράτη μέλη της κατάρτισης η οποία παρέχεται σε επίπεδο Ένωσης, λαμβανομένης δεόντως υπόψη της αρχής της επικουρικότητας.

6. Η ΕΑΑ μπορεί να αναλαμβάνει δραστηριότητες επικοινωνίας με δική της πρωτοβουλία εντός των ορίων της εντολής της. Οι δραστηριότητες επικοινωνίας δεν αποβαίνουν εις βάρος της εκτέλεσης των καθηκόντων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και εκτελούνται σύμφωνα με τα συναφή σχέδια για την επικοινωνία και τη διάδοση που εγκρίνονται από το διοικητικό συμβούλιο».

Κάποιες παρατηρήσεις που πρέπει να επισημανθούν όσον αφορά το εν λόγω άρθρο είναι οι εξής: Πρώτον, στην παράγραφο 3, γίνεται αναφορά για λειτουργία ενός ηλεκτρονικού δικτύου το οποίο θα υποστηρίζει, θα συμπληρώνει και θα ενισχύει τις δραστηριότητες κατάρτισης της ΕΑΑ. Αυτό, όπως θα δούμε στη συνέχεια, έχει επιτευχθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό με τη δημιουργία του ιστότοπου της ΕΑΑ (<https://www.cepol.europa.eu/>) και των εργαλείων ηλεκτρονικής μάθησης που διαθέτει (π.χ. σεμινάρια webinar, e-library, e-journal, κ.α.). Δεύτερον, όπως προκύπτει από την παράγραφο 4 περίπτωση γ, η ΕΑΑ υποστηρίζει τις αποστολές της ΕΕ και την ανάπτυξη ικανοτήτων σε τρίτες χώρες μέσω της ανάπτυξης και παροχής κατάρτισης στους λειτουργούς επιβολής του νόμου των χωρών αυτών και ιδίως στις υποψήφιες για προσχώρηση στην ΕΕ και χώρες που εντάσσονται στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (ΕΠΓ). Αυτό μαρτυρά μία εργαλειακή χρήση του Οργανισμού από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, προς επίτευξη των σκοπών της κοινής εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, αλλά και της εξωτερικής της δράσης γενικότερα. Τρίτον, στην παράγραφο 5, γίνεται ρητή αναφορά στην αρχή της επικουρικότητας (άρ. 5 παρ. 3 ΣΕΕ) η οποία πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη κατά τις δράσεις της ΕΑΑ.

Επιπλέον, στο άρθρο 6 του Κανονισμού γίνεται αναφορά στη συγκρότηση και στα καθήκοντα των Εθνικών Μονάδων της ΕΑΑ, οι οποίες αποτελούν τα σημεία επαφής του Οργανισμού με τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο του δικτύου των εθνικών ιδρυμάτων κατάρτισης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου των μελών του.

7.3 Διοίκηση και όργανα της ΕΑΑ

Η διοικητική και διαχειριστική δομή της ΕΑΑ, περιλαμβάνει το διοικητικό συμβούλιο και τον εκτελεστικό διευθυντή, και όπου κρίνεται σκόπιμο συγκροτείται επιστημονική επιτροπή κατάρτισης ή άλλο συμβουλευτικό όργανο με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου (άρ. 7). Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 8 «1. Το διοικητικό συμβούλιο απαρτίζεται από έναν εκπρόσωπο από κάθε κράτος μέλος και την Επιτροπή. Όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου έχουν δικαίωμα ψήφου. 2. Για κάθε μέλος του διοικητικού συμβουλίου υπάρχει αναπληρωματικό μέλος, που το εκπροσωπεί σε περίπτωση απουσίας του. 3. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και οι αναπληρωτές τους διορίζονται λαμβανομένων υπόψη των γνώσεών τους στον τομέα κατάρτισης των λειτουργών επιβολής του νόμου και των σχετικών ικανοτήτων

τους στη διαχείριση, τη διοίκηση και την κατάρτιση προϋπολογισμού. Λαμβάνεται επίσης υπόψη η αρχή της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων στο διοικητικό συμβούλιο. 4. Με την επιφύλαξη του δικαιώματος των κρατών μελών και της Επιτροπής να τερματίζουν τη θητεία των τακτικών και των αναπληρωματικών μελών τους, η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου είναι για περίοδο τεσσάρων ετών. Η θητεία αυτή μπορεί να παραταθεί». Εν συνεχεία, τα άρθρα 9, 12 και 13 αναφέρονται στα καθήκοντα, στις συνεδριάσεις και στους κανόνες ψηφοφορίας του διοικητικού συμβουλίου αντίστοιχα.

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στον εκτελεστικό διευθυντή (άρ. 14), ο οποίος είναι αρμόδιος για τη διαχείριση της ΕΑΑ, λογοδοτώντας στο διοικητικό συμβούλιο από το οποίο και διορίζεται, καθώς επίσης είναι και ο νόμιμος εκπρόσωπος του Οργανισμού. Η θητεία του είναι τετραετής και άπαξ ανανεώσιμη. Αυτούσια στον Κανονισμό διατυπώνονται τα εξής: «1. Ο εκτελεστικός διευθυντής είναι αρμόδιος για τη διαχείριση της ΕΑΑ και λογοδοτεί στο διοικητικό συμβούλιο. 2. Με την επιφύλαξη των εξουσιών της Επιτροπής και του διοικητικού συμβουλίου, ο εκτελεστικός διευθυντής ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη ανεξαρτησία και δεν ζητεί ούτε δέχεται υποδείξεις από καμία κυβέρνηση ή άλλον φορέα. 3. Όταν του ζητηθεί, ο εκτελεστικός διευθυντής υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την εκτέλεση των καθηκόντων του. Το Συμβούλιο δύναται να καλέσει τον εκτελεστικό διευθυντή να υποβάλλει έκθεση σχετικά με την εκτέλεση των καθηκόντων του. 4. Ο εκτελεστικός διευθυντής είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος της ΕΑΑ. 5. Ο εκτελεστικός διευθυντής είναι υπεύθυνος για την εκτέλεση των καθηκόντων που ανατίθενται στην ΕΑΑ δυνάμει του παρόντος Κανονισμού, συγκεκριμένα δε για τα ακόλουθα: α) την καθημερινή διοίκηση της ΕΑΑ· β) την υποβολή προτάσεων στο διοικητικό συμβούλιο σχετικά με τη συγκρότηση των εσωτερικών δομών της ΕΑΑ και εφόσον κρίνεται αναγκαίο, την τροποποίησή τους· γ) την εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδει το διοικητικό συμβούλιο· δ) την κατάρτιση του σχεδίου πολυετούς και ετήσιου προγράμματος εργασίας και την υποβολή τους στο διοικητικό συμβούλιο κατόπιν διαβούλευσης με την Επιτροπή· ε) την υλοποίηση του πολυετούς και ετήσιου προγράμματος εργασίας και την υποβολή συναφών εκθέσεων στο διοικητικό συμβούλιο· στ) την εκπόνηση κατάλληλου σχεδίου κανόνων εφαρμογής του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης και του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού, σύμφωνα με το άρθρο 110 του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης· ζ) την κατάρτιση του σχεδίου ενοποιημένης ετήσιας έκθεσης

πεπραγμένων της ΕΑΑ και την υποβολή του στο διοικητικό συμβούλιο προς έγκριση· η) την κατάρτιση σχεδίου δράσης σε συνέχεια των πορισμάτων εκθέσεων εσωτερικού ή εξωτερικού ελέγχου και αξιολογήσεων, καθώς και ερευνών της OLAF, και την υποβολή έκθεσης προόδου δύο φορές ετησίως στην Επιτροπή και τακτικά στο διοικητικό συμβούλιο· θ) την προάσπιση των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης μέσω της εφαρμογής προληπτικών μέτρων κατά της απάτης, της διαφθοράς και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας, με την επιφύλαξη της ερευνητικής αρμοδιότητας της OLAF, μέσω αποτελεσματικών ελέγχων και, εάν εντοπίζονται παρατυπίες, μέσω της ανάκτησης των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών και, εάν ενδείκνυται, μέσω της επιβολής αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών διοικητικών και οικονομικών κυρώσεων· ι) τη χάραξη σχεδίου εσωτερικής στρατηγικής της ΕΑΑ για την καταπολέμηση της απάτης και την υποβολή του στο διοικητικό συμβούλιο προς έγκριση· ια) την εκπόνηση σχεδίου των δημοσιονομικών κανόνων που εφαρμόζονται στην ΕΑΑ· ιβ) την κατάρτιση σχεδίου κατάστασης των προβλεπόμενων εσόδων και δαπανών της ΕΑΑ και την εκτέλεση του προϋπολογισμού της· ιγ) την παροχή συνδρομής στον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου κατά την προετοιμασία των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου· ιδ) την εκτέλεση άλλων καθηκόντων που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό».

Τέλος, τα άρθρα 17 έως και 21, αναφέρονται σε δημοσιονομικές διατάξεις, όπως η κατάρτιση και η εκτέλεση του προϋπολογισμού του Οργανισμού. Πρέπει να επισημανθεί πως και σε αυτήν την περίπτωση, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και η Δανία, με δήλωσή τους, δεν συμμετείχαν στην έκδοση αυτού του Κανονισμού και δεν δεσμεύονται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του.

7.4 Εκπαιδευτικές δραστηριότητες της ΕΑΑ

Αφού παρουσιάσαμε λεπτομερώς το δευτερογενές – παράγωγο δίκαιο της ΕΕ (Κανονισμοί, Αποφάσεις), που θεσμοθετεί και διέπει τη λειτουργία της ΕΑΑ, θα προχωρήσουμε την ανάλυσή μας παραθέτοντας τις γενικές και ειδικές εκπαιδευτικές δράσεις του Οργανισμού, που συμβάλλουν στην κατάρτιση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου και λαμβάνουν χώρα εντός του ανωτέρω παρουσιασθέντος θεσμικού πλαισίου. Η ΕΑΑ, μέσω των διαφόρων εκπαιδευτικών της δραστηριοτήτων, βοηθάει να έρθουν σε επαφή οι υπάλληλοι επιβολής του νόμου των κρατών μελών μεταξύ

τους, να ανταλλάξουν απόψεις, εμπειρίες, πρακτικές και να γνωρίσουν καλύτερα (όσο αυτό είναι δυνατό) τα εθνικά συστήματα επιβολής του νόμου (π.χ. δικαστικό σύστημα, σύστημα αστυνόμευσης, κ.α.) των άλλων ευρωπαϊκών κρατών και έτσι γίνεται πιο εφικτή η καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος στη σύγχρονη εποχή. Όλες οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Οργανισμού υποστηρίζονται από μία διαδικτυακή εκπαιδευτική πλατφόρμα (CEPOL e-Net).

Αρχικώς, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 820/ΔΕΥ από 22 Δεκεμβρίου 2000 Απόφαση του Συμβουλίου για την ίδρυση της ΕΑΑ, οι εκπαιδευτικές δράσεις του Οργανισμού απευθυνόταν μόνο στα ανώτερα και ανώτατα στελέχη των αστυνομικών υπηρεσιών (senior police officers) των κρατών μελών του. Το "άνοιγμα" των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των προγραμμάτων κατάρτισης της ΕΑΑ προς το σύνολο των υπαλλήλων των υπηρεσιών επιβολής του νόμου (π.χ. αστυνομικών, τελωνειακών, συνοριοφυλάκων, λιμενικών, κ.α.) και προς το σύνολο του προσωπικού έκαστης υπηρεσίας (π.χ. κατώτερα, ανώτερα και ανώτατα στελέχη – law and senior enforcement officials), έγινε με τον υπ' αριθμ. 2219 από 25 Νοεμβρίου 2015 Κανονισμό «σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου», ο οποίος ισχύει σήμερα.

7.4.1 Αξιολόγηση στρατηγικών εκπαιδευτικών αναγκών (Strategic Training Needs Assessment, EU-STNA)

Όπως αναφέρει ο νυν εκτελεστικός διευθυντής της ΕΑΑ, Detlef Schröder (CEPOL, 2018a, σ. 4), η ΕΑΑ δεν μονοπωλεί στην εκπαίδευση και κατάρτιση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου στην ΕΕ. Υπάρχει ένα πλήθος οργανισμών με το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο. Έτσι, είναι απαραίτητος ο συντονισμός και η συνεργασία όλων αυτών των οργανισμών, ώστε να αποφευχθεί το φαινόμενο των εκπαιδεύσεων με το ίδιο αντικείμενο (duplication) ή των αλληλοεπικαλύψεων (overlap) των διαφόρων υπηρεσιών· αλλά και να επιτευχθεί ο σκοπός της αποτελεσματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης των υπαλλήλων, που με τη σειρά του θα συμβάλει στην ασφάλεια των πολιτών από εσωτερικές και εξωτερικές προκλήσεις. Το έργο αυτό έρχεται να επιτελέσει η ΕΑΑ μέσω της αξιολόγησης των στρατηγικών εκπαιδευτικών αναγκών (Strategic Training Needs Assessment, EU-STNA) της ΕΕ. Η πρώτη αξιολόγηση στρατηγικών εκπαιδευτικών αναγκών αφορά την περίοδο 2019-2021

(CEPOL, 2018a), με την οποία έγινε μία προσπάθεια να διαπιστωθούν και να ιεραρχηθούν οι εκπαιδευτικές προτεραιότητες της εσωτερικής ασφάλειας, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη η εξωτερική τους διάσταση. Η εκπόνηση της έκθεσης αξιολόγησης στρατηγικών εκπαιδευτικών αναγκών καταρτίστηκε βάση της πρώτης παραγράφου του άρθρου 4 του υπ' αριθμ. 2219 από 25-11-2015 Κανονισμού της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Ατζέντας για την Ασφάλεια (European Agenda on Security), με τη συνεργασία των κρατών μελών υπό τον συντονισμό της ΕΑΑ, ειδικών (experts) και επαγγελματιών (practitioners) στο χώρο της εκπαίδευσης σε θέματα ασφαλείας, άλλων ενδιαφερόμενων (π.χ. Europol, Frontex, κ.α.), καθώς και της Επιτροπής (DG HOME) η οποία παρείχε τεχνογνωσία ως προς τη μεθοδολογία της σχετικής έρευνας¹⁶.

Τα κύρια ευρήματα της αξιολόγησης, όπως καταγράφονται στη σχετική έκθεση (CEPOL, 2018a, σ. 6-11), είναι τα εξής: Πρώτον, υπάρχουν σημαντικές αλληλοεπικαλύψεις και διασυνδέσεις στα αντικείμενα εκπαίδευσης πολλών εκπαιδευτικών θεματικών ενοτήτων, γι' αυτό προτείνεται μια ολιστική και διαθεματική προσέγγιση. Το αντιπροσωπευτικότερο παράδειγμα αποτελούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα οποία διατρέχουν όλες τις εκπαιδευτικές θεματικές ενότητες. Έτσι, οι σημαντικότερες αλληλοεπικαλύψεις και διασυνδέσεις εντοπίστηκαν στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των ανοιχτών πηγών πληροφόρησης (π.χ. συλλογή και ανάλυση δεδομένων), στα οικονομικά εγκλήματα (π.χ. ξέπλυμα μαύρου χρήματος), στα εγκλήματα μέσω του διαδικτύου (π.χ. Darknet), στις απάτες περί εγγράφων (π.χ. πλαστά υπομνήματα και διαβατήρια), στα δίκτυα μεταξύ των διαφόρων μορφών εγκληματικότητας, και στην εγκληματολογική έρευνα. Στα ανωτέρω εντοπίστηκαν εκπαιδευτικά κενά, τα οποία προτείνονται να καλυφθούν. Δεύτερον, εκπαιδευτικά κενά εντοπίστηκαν στις εξής ειδικές κατηγορίες εγκλημάτων: παράτυπη μετανάστευση, τρομοκρατία και κυβερνοτρομοκρατία, σεξουαλική κακοποίηση παιδιών και ανηλίκων, εμπορία ανθρώπων, παράνομο εμπόριο όπλων και εκρηκτικών υλών, παρασκευή διακίνηση και εμπορία ναρκωτικών ουσιών, διαφθορά,

---

¹⁶ Για μία λεπτομερή ανάλυση του τρόπου διεξαγωγής της έρευνας, της μεθοδολογίας και των έξι βημάτων που ακολουθήθηκαν βλ. CEPOL. (2018). *European Union Strategic Training Needs Assessment 2019-2021 (EU-STNA)*. Budapest: CEPOL, σελ. 12-13. Είναι άξιο αναφοράς πως η αξιολόγηση αφορά μόνο τις στρατηγικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε επίπεδο ΕΕ και όχι τις κρατικές ή τοπικές, καθώς για αυτές ακολουθείτε διαφορετική διαδικασία από κάθε κράτος μέλος ξεχωριστά.

περιβαλλοντικά εγκλήματα, όλες οι μορφές των εγκλημάτων μέσω του διαδικτύου (π.χ. παιδική πορνογραφία, απάτη με πιστωτικές κάρτες, κ.α.), οργανωμένο έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας, καθώς επίσης στη διαχείριση και ασφάλεια των συνόρων. Τρίτον, διαπιστώθηκε πως οι υπάλληλοι επιβολής του νόμου χρήζουν κατάρτισης σε θέματα όπως η αστυνομική ορολογία στην αγγλική γλώσσα, στη διαχείριση του εργασιακού στρες, στην απόκτηση ηγετικών ικανοτήτων (leadership training), και στη γνώση των ευρωπαϊκών θεσμών, πολιτικών και προγραμμάτων.

Σκοπός της ΕΑΑ είναι η πιλοτική κατάρτιση της πρώτης αξιολόγησης των στρατηγικών εκπαιδευτικών αναγκών της ΕΕ να είναι αποτελεσματική, έτσι ώστε να λειτουργήσει σαν πρότυπο για την επόμενη, της περιόδου 2022-2025, και σταδιακά να καθιερωθεί η σύνταξη μίας περιοδικής συστηματικής έκθεσης επί του αντικειμένου, η οποία θα δίνει μία πραγματική και ρεαλιστική εικόνα των εκπαιδευτικών αναγκών της Ένωσης σε θέματα ασφαλείας. Αυτό θα βοηθάει τους μελλοντικούς λήπτες πολιτικών αποφάσεων αλλά και τους σχεδιαστές των πολιτικών ασφαλείας της ΕΕ να προβαίνουν σε ορθολογικότερες επιλογές (π.χ. αποτελεσματικότερη κατανομή των κονδυλίων της ΕΕ). Με τον τρόπο αυτό θα είναι ευκολότερη η επίτευξη των στόχων της Ένωσης που αφορούν την προσφορά στους πολίτες της μίας περιοχής ασφαλείας, ελευθερίας, δικαιοσύνης, χωρίς εσωτερικά σύνορα, αλλά και με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και στα δικαιικά συστήματα και τις παραδόσεις των κρατών μελών της.

7.4.2 Εκπαιδευτικός Κατάλογος (Training Catalogue)

Από το 2013 και μετά, στην αρχή κάθε έτους, η ΕΑΑ καταρτίζει τον ετήσιο εκπαιδευτικό της κατάλογο (Training Catalogue), ο οποίος περιέχει όλες τις προγραμματισμένες εκπαιδευτικές της δράσης, μία λεπτομερή ανάλυση του περιεχομένου αυτών, καθώς και την ακριβή ημερομηνία, ώρα και τόπο διεξαγωγής τους. Αυτό γίνεται προκειμένου να λαμβάνει έγκαιρα γνώση το ενδιαφερόμενο προσωπικό για τη συμμετοχή και παρακολούθηση αυτών. Ενδεικτικά, μπορούμε να αναφέρουμε πως σύμφωνα με τον Εκπαιδευτικό Κατάλογο του 2018 (CEPOL, 2018b), είχαν προγραμματιστεί και διεκπεραιωθεί 213 εκπαιδευτικές δράσεις, το περιεχόμενο των οποίων ανταποκρινόταν πλήρως στις σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες σε θέματα ασφαλείας της ΕΕ, όπως οι διάφορες μορφές οργανωμένου

διασυνοριακού εγκλήματος, κυβερνοέγκλημα και κυβερνοασφάλεια, παράνομη διακίνηση μεταναστών, τρομοκρατία και ανθρώπινα δικαιώματα. Τα εκπαιδευτικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν τα εξής: ιδρυματικά μαθήματα και σεμινάρια (π.χ. από αστυνομικές σχολές, αστυνομικές ακαδημίες ή πανεπιστήμια), μαθήματα online, διαδικτυακά σεμινάρια (webinars), μαθήματα στο πλαίσιο του προγράμματος CEPOL Exchange Programme, και κοινά προγράμματα σπουδών (common curricula). Σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκε συνδυασμός δύο ή περισσότερων εργαλείων.

Παρατηρούμε, ότι τόσο το αντικείμενο των προγραμμάτων, όσο και τα μαθησιακά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν από την ΕΑΑ, συναρμολογούν πλήρως με τις τελευταίες ευρωπαϊκές και παγκόσμιες εξελίξεις στον χώρο της ασφάλειας αλλά και με τις σύγχρονες εν γένει τάσεις στην εκπαίδευση και κατάρτιση, κυρίως των ενηλίκων¹⁷.

7.4.3 Πρόγραμμα Ανταλλαγής Υπαλλήλων (Exchange Programme)

Το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Υπαλλήλων (αστυνομικών, εφοριακών, τελωνειακών, συνοριοφυλάκων, κ.α.) εισήχθη επισήμως το 2011 ως τετραετές πιλοτικό πρόγραμμα, το οποίο όμως λόγω της μεγάλης του επιτυχίας και συμμετοχής καθιερώθηκε στην ετήσια ατζέντα του Οργανισμού. Οι στόχοι του Προγράμματος, όπως παρουσιάζονται από την ΕΑΑ (CEPOL, 2018c, σ. 6) είναι οι κατωτέρω: Πρώτον, η προώθηση της κινητικότητας και της ανταλλαγής των υπαλλήλων επιβολής του νόμου, τόσο στο πλαίσιο των πρακτικών εκπαιδύσεων των αστυνομικών σχολών και ακαδημιών, όσο και εκτός αυτού. Δεύτερον, η ανάδυση μιας κοινής πρακτικής γνώσης μεταξύ των υπαλλήλων επιβολής του νόμου των κρατών μελών, σε όλα τα πεδία εφαρμογής του νόμου (π.χ. αστυνόμευση, συνοριακός έλεγχος, τελωνιακός έλεγχος, κ.α.). Τρίτον, η διάδοση σε επίπεδο ΕΕ και μεταξύ των κρατών μελών, καλών και επιτυχημένων πρακτικών. Τέταρτον, η συνεισφορά στη σταδιακή δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής κουλτούρας αστυνόμευσης. Πέμπτον, η ενθάρρυνση της αμοιβαίας συνεισφοράς στη μάθηση μεταξύ των υπαλλήλων και η

---

¹⁷ Στο επίσημο site του Οργανισμού υπάρχουν διαθέσιμοι όλοι οι Εκπαιδευτικοί Κατάλογοι (Training Catalogues) από το 2013 έως σήμερα. Βλ. <https://www.cepola.europa.eu/publications-training-catalogue>

διαμόρφωση δικτύων συνεργασίας στον τομέα της εφαρμογής του νόμου, τόσο εντός ΕΕ, όσο και με τρίτα κράτη.

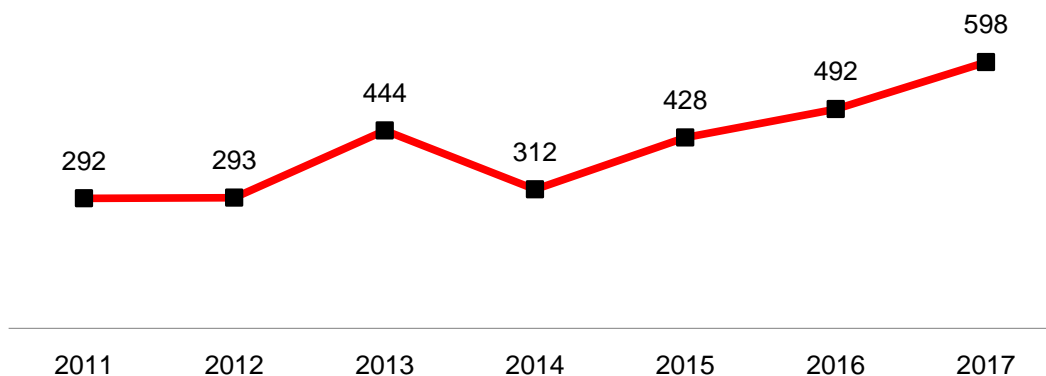
Για τη συμμετοχή ενός υπαλλήλου στο Πρόγραμμα απαιτείται η τριετής τουλάχιστον εργασιακή του εμπειρία πάνω στο αντικείμενο εκπαίδευσης, η γνώση μίας ξένης γλώσσας, η μη συμμετοχή σε παρόμοιο πρόγραμμα κατά το παρελθόν και η δέσμευση για μετακίνηση της αποκτηθείσας γνώσης σε κρατικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Επισημαίνεται, πως η κάθε ανταλλαγή διαρκεί έξι ημέρες (5 διανυκτερεύσεις) και όλα τα έξοδα μετακίνησης και διαμονής προέρχονται από τον προϋπολογισμό της ΕΑΑ.

Ενδεικτικώς, παραθέτοντας κάποια στατιστικά στοιχεία για το έτος 2017 (CEPOL, 2018c, σ. 8), μπορούμε να αναφέρουμε ότι είχαν κατατεθεί 863 αιτήσεις συμμετοχής, εκ των οποίων έγιναν δεκτές 535, αλλά τελικώς έλαβαν μέρος στο Πρόγραμμα 598 υπάλληλοι. Συνολικά συμμετείχαν 40 κράτη, από τα οποία τα 13 δεν ήταν μέλη της ΕΕ. Τα κύρια αντικείμενα ενασχόλησης των υπαλλήλων οι οποίοι συμμετείχαν στο Πρόγραμμα το εν λόγω έτος ήταν, οι διάφορες μορφές οργανωμένου διεθνούς εγκλήματος, η τρομοκρατία και η ριζοσπαστικοποίηση, η ανταλλαγή πληροφοριών, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η εκπαίδευση σε θέματα αστυνομικής έρευνας και η συνεργασία με τρίτες χώρες. Στο παρακάτω γράφημα (Γράφημα 1) απεικονίζεται η συνεχής αύξηση του αριθμού των συμμετεχόντων στο Πρόγραμμα, με εξαίρεση το έτος 2014 όπου παρατηρείτε μείωση, η οποία οφείλεται στην περικοπή των κονδυλίων του προϋπολογισμού της ΕΑΑ, εξαιτίας της χρηματοπιστωτικής κρίσης εκείνης της περιόδου που έπληξε τόσο την ΕΕ στο σύνολό της, όσο και σε διαφορετικό βαθμό το κάθε κράτος μέλος ξεχωριστά¹⁸.

---

¹⁸ Για περισσότερα και λεπτομερέστερα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τον αριθμό και το είδος των συμμετεχόντων υπαλλήλων στο εν λόγω Πρόγραμμα, τις συμμετάσχουσες χώρες, τα αντικείμενα ενασχόλησης των υπαλλήλων όπου λαμβάνουν μέρος, κ.α., από το έτος 2011 και μετέπειτα, βλ. <https://www.cepol.europa.eu/publications-european-police-exchange-programme>

Αριθμός συμμετεχόντων στο Πρόγραμμα Ανταλλαγής Υπαλλήλων

Πηγή: CEPOL (2018), Exchange Programme brochure 2017, σ. 10

Γράφημα 1

7.4.4 Συνέδριο Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Έρευνας και Επιστήμης (European Police Research and Science Conference)

Όπως αναφέρουν οι Nogala & Fehérnary (2009, σ. 5), σκοπός κάθε Συνεδρίου Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Έρευνας και Επιστήμης, αποτελεί η υποστήριξη της διάδοσης των νέων επιστημονικών ευρημάτων και η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των ενδιαφερομένων (π.χ. ερευνητικά κέντρα, αστυνομικές σχολές και ακαδημίες, πανεπιστημιακά ιδρύματα, ειδικοί σε θέματα ασφαλείας, ακαδημαϊκοί, άλλοι ευρωπαϊκοί και διεθνείς οργανισμοί όπως η Interpol, η Europol, ο Frontex, κ.α.) στον τομέα της αστυνομικής επιστήμης και έρευνας. Κάθε Συνέδριο έχει ένα συγκεκριμένο θέμα που σχετίζεται με ερευνητικά αντικείμενα πάνω στην επιβολή του νόμου και με την περάτωσή του εκδίδεται μία ειδική έκδοση του European Law Enforcement Research Bulletin. Κατά τους Fehérnary & Nogala (2017, σ. 9) ως πρόγονοι του Συνεδρίου θεωρούνται το σεμινάριο που διοργάνωσε η Swedish National Police Academy στην πόλη Solna της Σουηδίας το 2001 με θέμα την "Αστυνομική Έρευνα και Επιστήμη", καθώς και το πιλοτικό συνέδριο που διοργάνωσε το Dutch Police Education and Knowledge Centre στο Apeldoorn της Ολλανδίας το 2002 με θέμα "Ευρωπαϊκή Αστυνομική Επιστήμη – Γεφυρώστε το κενό". Και οι δύο αυτές δράσεις διεξήχθησαν υπό την αιγίδα της ΕΑΑ. Έκτοτε, από το έτος 2003, θεσμοθετήθηκε η διεξαγωγή του σε ετήσια βάση. Σε γενικές γραμμές,

θα μπορούσαμε να αναφέρουμε πως το Συνέδριο αποτελεί ένα μέσο στην προσπάθεια γεφύρωσης του κενού μεταξύ επιχειρησιακής αστυνομικής πρακτικής και αστυνομικής θεωρητικής έρευνας.

Ενδεικτικά, μπορούμε να αναφέρουμε το Συνέδριο της 18-20 Νοεμβρίου 2009 στο Άμστερνταμ της Ολλανδίας με θέμα "Future Policing in Europe: A Shared Agenda for Research", όπου δόθηκε έμφαση στη συνεισφορά και ενσωμάτωση της επιστήμης στην αστυνόμευση, καθώς και στην τόνωση των σχέσεων μεταξύ θεωρητικής αστυνομικής εκπαίδευσης και πρακτικής αστυνόμευσης. Επίσης, το Συνέδριο του 2017, που διεξήχθη από 28 έως 30 Νοεμβρίου στη Βουδαπέστη της Ουγγαρίας με θέμα "Innovations in law Enforcement - Implications for practice, education and civil society", με 220 συμμετέχοντες, από το οποίο προήλθαν 77 επιστημονικά άρθρα. Το σημαντικότερο είναι ότι κατά τη διάρκειά του, παρουσιάστηκαν καινοτόμες ηλεκτρονικές συσκευές (hardware) και λογισμικό (software) σχετικά με την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας, αλλά και με την εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου.

Άξια αναφοράς είναι επίσης και το Συνέδριο του 2012 στη Λυών της Γαλλίας με θέμα " Police Science in Europe Projects, progress, projections", καθώς και του 2013 στο German Police University στο Munster της Γερμανίας με θέμα τις προκλήσεις για την αστυνομία, την αστυνόμευση, την αστυνομική εκπαίδευση, τους αστυνομικούς υπαλλήλους και την παροχή ασφάλειας προς τους πολίτες από τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης του 2008.

7.4.5 ΕΑΑ και ηλεκτρονική μάθηση (e-learning)

Ήδη από το 2006, σε σχετικό του άρθρο ο Nogala (2006) αναφέρθηκε στη σπουδαιότητα του διαδικτύου για την προαγωγή των δραστηριοτήτων της ΕΑΑ, αναλύοντας τη λειτουργία της νεοδημιουργηθείσας τότε βάσης δεδομένων της ΕΑΑ με την ονομασία European Police Research & Science Database (CEPOL e-DOC) η οποία θα λειτουργούσε ως εργαλείο για τη συγκέντρωση και διανομή των ερευνητικών αποτελεσμάτων και του επιστημονικού υλικού (π.χ. αναφορές, βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, κ.α.), μεταξύ των εθνικών αστυνομικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των πανεπιστημιακών και ερευνητικών ιδρυμάτων, καθώς και των εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων των κρατών μελών του Οργανισμού. Δηλαδή, ως

αποθετήριο, δεξαμενή γνώσης για θέματα αστυνόμευσης και αστυνομικής πρακτικής. Ο Nogala (2006, σ. 262-263) επίσης, διατύπωσε και τους περιορισμούς που είχε αυτό το εγχείρημα της δημιουργίας μίας βάσης δεδομένων, όπως, ο αρχικά μικρός αριθμός άρθρων και δημοσιεύσεων, οι διαφορετικές εθνικές γλώσσες των εντύπων, και το ζήτημα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, το οποίο ήταν και ο κύριος λόγος όπου η πρόσβαση στη βάση δεδομένων ήταν πολύ περιορισμένη, μετά από κωδικό που παραχωρούνταν κατόπιν εγκρίσεως από τις εθνικές αστυνομικές υπηρεσίες, προκειμένου να γίνεται η ταυτοποίηση των χρηστών. Η ίδια η βάση δεδομένων όμως, βοήθησε σταδιακά στην υπέρβαση αυτών των εμποδίων. Κάθε κράτος μέλος διόρισε έναν σύνδεσμο από το προσωπικό του αστυνομικού του σώματος, ο οποίος ήταν αποκλειστικά υπεύθυνος για την επικοινωνία με την ΕΑΑ ως προς την υποστήριξη λειτουργίας της CEPOL e-DOC, για την παραχώρηση εξουσιοδοτήσεων πρόσβασης στη βάση δεδομένων στους αστυνομικούς υπαλλήλους της χώρας του που επιθυμούσαν, καθώς και για την τροφοδότηση της βάσης με υλικό προερχόμενο από τη χώρα του.

Επίσης, άλλα εξαιρετικά διαδικτυακά εργαλεία που προσφέρει η ΕΑΑ στον ιστότοπό της είναι η ηλεκτρονική βιβλιοθήκη (e-library), η οποία παρέχει δυνατότητα αυτοοργάνωσης του υλικού του χρήστη, καθώς και τα ηλεκτρονικά βιβλία (e-books) με περίπου 160.000 τίτλους διαθέσιμους, όπως και τα επιστημονικά e-journals.

Το 2017 ο ιστότοπος (website) της ΕΑΑ είχε 113.169 επισκέψεις (περίπου 9.500 μηνιαίως). Επιπλέον, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιούνται συστηματικά από τον Οργανισμό μέσω των αντίστοιχων λογαριασμών που διαθέτει (Facebook, YouTube, Twitter, LinkedIn), προκειμένου να κρατάει διαρκώς ενήμερους τους ενδιαφερόμενους για τις δράσεις του. Ο ιστότοπος του Οργανισμού, παραμένει το ισχυρό του σημείο, καθώς είναι πολύ φιλικός στους χρήστες και προσφέρει πλήθος επαγγελματικού και εκπαιδευτικού υλικού. Αυτό συνεπάγεται την όλο και συχνότερη επαφή των υπάλληλων επιβολής του νόμου των κρατών μελών του Οργανισμού καθώς μεγαλώνει συνεχώς η δημιουργηθείσα αυτή κοινότητα. Για τον λόγο αυτό, το 2016, ορίστηκε από το διοικητικό συμβούλιο του Οργανισμού μία ομάδα εργασίας αποτελούμενη από ειδικούς, προκειμένου να αναπτύξουν τη νέα γενιά ηλεκτρονικού δικτύου της ΕΑΑ, το οποίο θα είναι πιο λειτουργικό και θα ονομάζεται "CEPOL e-Net 3.0". (CEPOL, 2017· CEPOL, 2018d).

7.4.6 Ευρωπαϊκό Κοινό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών της ΕΑΑ (CEPOL European Joint Master Programme)

Τον Οκτώβριο του 2017 είχαμε την επιτυχής ολοκλήρωση της πρώτης εκπαιδευτικής σειράς του Ευρωπαϊκού Κοινού Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών της ΕΑΑ (CEPOL European Joint Master Programme) με την αποφοίτηση 26 εκπαιδευόμενων που έλαβαν το δίπλωμά τους. Το 2018, 30 νέοι συμμετέχοντες απετέλεσαν τη δεύτερη εκπαιδευτική σειρά του Προγράμματος. Το Πρόγραμμα προσπαθεί να κάνει κατανοητές τις κοινές προκλήσεις ασφαλείας στην Ευρώπη και να εισάγει ένα ενιαίο πλαίσιο αστυνομικής συνεργασίας. Πιο συγκεκριμένα, διεξάγεται με τη συνεργασία 22 φορέων από την Ουγγαρία, την Ιταλία, τη Ρουμανία, την Ολλανδία, τη Φινλανδία, κ.α., με σημαντικότερο το National Distance University of Spain (UNED), απευθύνεται αποκλειστικά σε ανώτερους και ανώτατους υπαλλήλους επιβολής του νόμου και η γλώσσα διδασκαλίας είναι η αγγλική. Προϋπόθεση εισαγωγής είναι η κατοχή προπτυχιακού πανεπιστημιακού πτυχίου και η καλή γνώση της αγγλικής γλώσσας, πέραν της θετικής πρότασης από την υπηρεσία προέλευσης του ενδιαφερομένου. Το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει έξι υποχρεωτικά μαθήματα και συγγραφή διπλωματικής εργασίας. Επιπλέον, το συνολικό κόστος των εξόδων των εκπαιδευόμενων (δίδακτρα, διαμονή, διατροφή, μετακινήσεις) καλύπτεται από τον προϋπολογισμό της ΕΑΑ¹⁹.

7.4.7 Το Περιοδικό της ΕΑΑ (European Law Enforcement Research Bulletin)

Το πρώτο τεύχος του Περιοδικού αυτού εκδόθηκε το 2009, με τίτλο "European Police Science and Research Bulletin", και ήταν μία επινόηση του τότε Research and Science Working Group της ΕΑΑ. Έκτοτε εκδίδονται δύο τεύχη ανά έτος, καθώς και ειδικές εκδόσεις πάνω σε συγκεκριμένα αντικείμενα ενδιαφέροντος επιβολής του νόμου²⁰. Ο αριθμός των άρθρων ανά τεύχος αυξήθηκε με ταχύ ρυθμό, όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 1). Η έκδοση του Περιοδικού

---

¹⁹ Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. <https://www.cepol.europa.eu/education-training/our-approach/types-learning/european-joint-master-programme>

²⁰ Όλα τα τεύχη του Περιοδικού (European Police Science and Research Bulletin), μαζί με τις ειδικές εκδόσεις του, είναι διαθέσιμα στο <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/issue/archive>

ανταποκρίνεται πλήρως στις επιταγές της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του υπ' αριθμ. 2219 από 25-11-2015 Κανονισμού, σύμφωνα με τον οποίο «Η ΕΑΑ συμβάλλει και ενθαρρύνει την ανάπτυξη έρευνας συναφούς με τις δραστηριότητες κατάρτισης στο πλαίσιο των στόχων της ΕΑΑ όπως καθορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1, και διαδίδει τα αποτελέσματα της έρευνας. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΑΑ μπορεί να διεξάγει σχετικές έρευνες και να δημιουργεί αρχεία καταγραφής των πορισμάτων της έρευνας καθώς και των αναγκών κατάρτισης στον τομέα της επιβολής του νόμου». Έτσι, η έκδοση ενός επιστημονικού περιοδικού είναι ο καλύτερος τρόπος για "καταγραφή" και "διάδοση" της αποκτηθείσας γνώσης στο πλαίσιο της έρευνας που διεξάγεται από τον Οργανισμό και από τα ιδρύματα των κρατών μελών, αλλά και από την εμπειρία που μεταφέρεται από τα κράτη μέλη σε αυτόν και το αντίστροφο. Ο τότε εκτελεστικός διευθυντής της ΕΑΑ, Goransson Ulf, στο εισαγωγικό άρθρο του πρώτου τεύχους (CEPOL, 2009, σ. 3-4), προσδιορίζει τους στόχους του Περιοδικού, οι οποίοι είναι: πρώτον, η παροχή των τελευταίων επιστημονικών πληροφοριών και εξελίξεων στους συμμετέχοντες στις εκπαιδευτικές δράσεις της ΕΑΑ (εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους) και δεύτερον, η προώθηση της διεξαγωγής ενός επικοινωνιακού διαλόγου πάνω σε θέματα αστυνομικής έρευνας μεταξύ των ενδιαφερόμενων (π.χ. υπαλλήλων επιβολής του νόμου, ειδικών, ακαδημαϊκών, ερευνητών, κ.α.), τόσο σε επίπεδο ΕΕ, όσο και διεθνώς. Αυτό θα βελτιώνει σημαντικά τις σχέσεις μεταξύ αστυνομικής και ακαδημαϊκής κοινότητας, που όπως είδαμε, σε πολλά κράτη μέλη είναι διαταραγμένες. Επίσης, αναφέρει ρητά πως το Περιοδικό δεν επιθυμεί να είναι ένα πλήρες και ολοκληρωμένο ακαδημαϊκό πανεπιστημιακό περιοδικό (γι' αυτό επιλέχτηκε ο όρος *bulletin*, αντί του όρου *journal*, όπου παραπέμπει σε ακαδημαϊκό έντυπο), αλλά ούτε και ένας χώρος όπου θα δημοσιεύονται μόνο τα αστυνομικά νέα. Δηλαδή, το περιεχόμενο του Περιοδικού προσπαθεί να ισορροπεί ανάμεσα στην αστυνομική πρακτική νοοτροπία και στην ακαδημαϊκή επιστημονική μεθοδολογία. Η πορεία του Περιοδικού έδειξε πως, ενώ αρχικώς ήταν ένα υβρίδιο ανάμεσα σε *journal* και σε ενημερωτικό δελτίο (*newsletter*), σταδιακά το κέντρο βάρους του έκλινε προς το περιεχόμενο ενός *journal*.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και ο νυν εκτελεστικός διευθυντής της ΕΑΑ, Detlef Schröder (2018, σ. 3), «Έχει γίνει αξιοσημείωτη πρόοδος την τελευταία δεκαετία· είμαστε τώρα σε θέση να σας προσφέρουμε άρθρα εξαιρετικής ποιότητας, αξιολογημένα από εξέχοντες ακαδημαϊκούς σε κάθε αντικείμενο. Είμαι αισιόδοξος ότι θα συνεχίσουμε να προσπαθούμε για ακόμη καλύτερη ποιότητα των

δημοσιεύσεών μας στο μέλλον». Η ονομασία του Περιοδικού άλλαξε από European Police Science and Research Bulletin σε European Law Enforcement Research Bulletin το έτος 2018, προκειμένου να ανταποκρίνεται στις νέες διευρυμένες αρμοδιότητες που ανέλαβε η ΕΑΑ, δυνάμει του υπ' αριθμ. 2219 από 25-11-2015 Κανονισμού. Για τον λόγο αυτό, διευρύνθηκε και το αντικείμενο των άρθρων, από θέματα που αφορούσαν καθαρά την έρευνα και την επιστήμη της αστυνόμευσης και την αστυνομία, σε ευρύτερα θέματα επιβολής του νόμου (π.χ. τελωνεία, συνοριακή φύλαξη, φορολογικά εγκλήματα, κ.α.).

Αριθμός τεύχους	Έτος έκδοσης	Αριθμός άρθρων
1	2009	8
2	2009	4
3	2010	7
4	2011	7
5	2011	5
6	2012	6
7	2012	8
8	2013	11
9	2014	10
10	2014	8
11	2015	9
12	2015	9
13	2016	10
Ειδική έκδοση Νο 1	2016	20
14	2016	11
15	2017	10
Ειδική έκδοση Νο 2	2017	38
16	2017	14
Ειδική έκδοση Νο 3	2017	30
17	2018	10
Ειδική έκδοση Νο 4	2018	29
18	2019	10

Πηγή: Συγγραφέας

Πίνακας 1

7.5 Ετήσια Αναφορά (Annual Report)

Από τον πρώτο κιόλας χρόνο ίδρυσης και έναρξης της λειτουργίας της η ΕΑΑ, συντάσσει με το τέλος κάθε έτους την Ετήσια Αναφορά (Annual Report) όλων των δράσεων του προηγούμενου έτους. Όλες οι Ετήσιες Αναφορές είναι διαθέσιμες στον

ιστότοπο του Οργανισμού²¹. Στα έντυπα αυτά γίνεται λεπτομερή καταγραφή όλων των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και προγραμμάτων που έλαβαν χώρα τη χρονιά στην οποία αναφέρονται, γίνεται αξιολόγηση αυτών ως προς την επίτευξη ή μη των στόχων οι οποίοι τέθηκαν, και λειτουργεί ως ένα είδος feedback για τυχόν βελτιώσεις το επόμενο έτος. Από τη συνολική μελέτη του περιεχομένου των Ετήσιων Αναφορών, μπορούν να διεξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα. Παραδείγματος χάρη, μελετώντας το αντικείμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, σεμιναρίων, συνεδρίων, κ.α., παρατηρούμε τα τελευταία χρόνια μία μετατόπιση του κέντρου βάρους προς τις θεματικές ενότητες της τρομοκρατίας και της κυβερνοασφάλειας, σε σχέση με τις διάφορες μορφές του οργανωμένου εγκλήματος που επικρατούσαν την προηγούμενη δεκαετία. Πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι η ΕΑΑ παρέχει εκπαίδευση και κατάρτιση για εύρος ζητημάτων που αφορούν την ασφάλεια αλλά και όχι μόνο αυτή (π.χ. θέματα διοίκησης, φοροδιαφυγή, κ.α.). Επίσης, η έννοια του "κέντρου βάρους", όπως αναφέρθηκε, υποδηλώνει τις προτεραιότητες ασφαλείας όπως τις θέτουν τα κράτη μέλη και η ΕΑΑ.

Στην Ετήσια Αναφορά του 2006 (CEPOL, 2007, σ. 21) γίνεται παράθεση των κυριότερων αποτελεσμάτων που αναδύθηκαν από την έρευνα "Survey on European Police Education and Training" που διεξήχθη το 2006 (CEPOL, 2006) και συνελέγησαν στοιχεία από 23 κράτη μέλη και 78 αστυνομικά εκπαιδευτικά ιδρύματα συνολικά. Η ανάλυση έδειξε πως, παρά τα κάποια κοινά στοιχεία και προσεγγίσεις μεταξύ των ιδρυμάτων (π.χ. όσον αφορά στις διαδικασίες επιλογής και εισαγωγής σε αυτά), οι αποκλίσεις στην εκπαίδευση και κατάρτιση των αστυνομικών υπαλλήλων των κρατών μελών ήταν τεράστιες και η θέσπιση κοινών προτύπων (standards), την περίοδο εκείνη, ήταν αδύνατη. Οι ορατότερες και σημαντικότερες διαφορές αφορούσαν τη διάρκεια εκπαίδευσης, τον αριθμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, το αντικείμενο των μαθημάτων, και το είδος των χορηγούμενων διπλωμάτων από τα ιδρύματα αυτά.

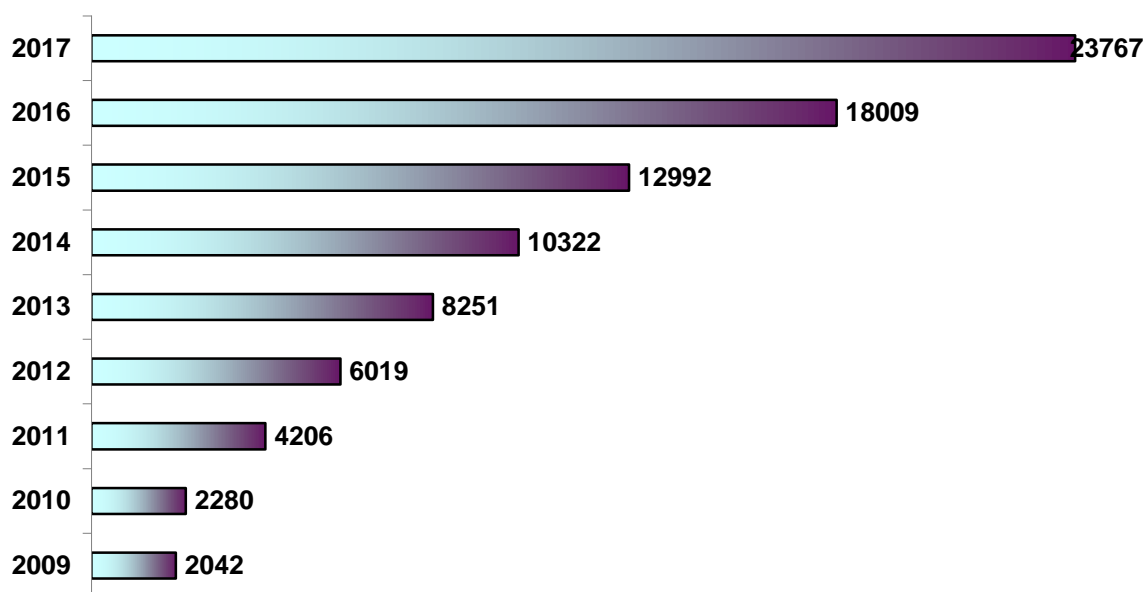
Στο σημείο αυτό, είναι εύστοχο να γίνει ειδική μνεία στην τελευταία Ετήσια Αναφορά (CEPOL, 2018d), καθόσον το περιεχόμενό της είναι το πιο πρόσφατο και επικαιροποιημένο. Πιο συγκεκριμένα (σ. 9), αναφέρεται πως το όραμα του Οργανισμού είναι να γίνει «το κέντρο της ευρωπαϊκής εκπαίδευσης και κατάρτισης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου, με βασικές αξίες τα ανθρώπινα δικαιώματα και

---

²¹ Συγκεκριμένα βλ. <https://www.cepol.europa.eu/publications-annual-report>

τις θεμελιώδεις ελευθερίες, την ευρωπαϊκή συνεργασία, την ποιότητα, την καινοτομία και την αξιοπιστία». Μιλώντας με αριθμούς, κατά το έτος 2017 πραγματοποιήθηκαν 105 εκπαιδεύσεις στο εσωτερικό των κρατών μελών, 95 webinars με 13.748 συμμετέχοντες, 598 ανταλλαγές υπαλλήλων, 34 διαδικτυακές θεματικές ενότητες (modules) με 5.301 συμμετέχοντες, και 8 διαδικτυακά μαθήματα με 230 συμμετέχοντες. Το περιεχόμενο του 89% των εκπαιδευτικών δράσεων σχετιζόταν με τα αντικείμενα της τρομοκρατίας, της μετανάστευσης, του οργανωμένου εγκλήματος, του κυβερνοεγκλήματος, και της ανταλλαγής πληροφοριών. Τα κατωτέρω γραφήματα, αναδεικνύουν τη συνεχόμενη αύξηση του αριθμού των συμμετεχόντων στο σύνολο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Οργανισμού (Γράφημα 2), καθώς και τον δείκτη ικανοποίησης των συμμετεχόντων στα προγράμματα αυτά (Γράφημα 3).

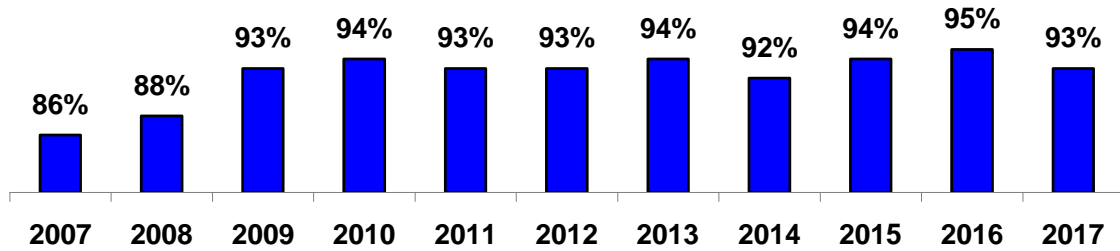
Αριθμός συμμετεχόντων εκπαιδευόμενων

Πηγή: CEPOL (2018), Annual Report 2017, σ. 12

Γράφημα 2

Δείκτης ικανοποίησης συμμετεχόντων

Πηγή: CEPOL (2018), Annual Report 2017, σ. 13

Γράφημα 3

7.6 Εξωτερικές σχέσεις και άλλες συνεργατικές δράσεις της ΕΑΑ

7.6.1 Γενική θεώρηση

Οι εξωτερικές σχέσεις, λόγω της φύσης της ΕΑΑ, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των καθημερινών της δραστηριοτήτων, ιδίως με τη θέσπιση του νέου νομικού καθεστώτος που διέπει τη λειτουργία του Οργανισμού, δυνάμει του άρθρου 34 του υπ' αριθμ. 2219 από 25-11-2015 Κανονισμού της ΕΕ. Ενδεικτικά, μπορούμε να αναφέρουμε πως εντός του έτους 2017 υπογράφηκαν πληθώρα συμφωνιών συνεργασίας όχι μόνο με τρίτα κράτη (π.χ. Σερβία, Αρμενία, Κόσοβο), αλλά και με διεθνείς οργανισμούς (π.χ. ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη - OSCE, το Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της ΕΕ - EUIPO, η ανανέωση της υπάρχουσας συμφωνίας με την Interpol, το European Judicial Training Network - EJTN, και την Association of European Police Academies - AEPC), των οποίων μπορεί να εκμεταλλευτεί το παγκοσμίου βεληνεκούς δίκτυο των μελών τους. Διαπραγματεύσεις διεξάγονται για ανανέωση των συμφωνιών με τον Frontex και το European Network of Forensic Science Institutes - ENFSI (το αρχικό μνημόνιο συνεργασίας υπεγράφη το 2009), καθώς και για επίτευξη συμφωνιών με την Ουκρανία και με το United Nations Office on Drugs and Crime - UNODC.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως την 19 Οκτωβρίου 2007 στη Χάγη, υπεγράφη στρατηγική συμφωνία μεταξύ ΕΑΑ και Europol (Strategic Agreement Between CEPOL and EUROPOL, 2007), για κοινή διεξαγωγή εκπαιδεύσεων,

ανταλλαγή πληροφοριών και αμοιβαία πρόσβαση στις επιστημονικές βάσεις δεδομένων και στα ηλεκτρονικά αποθετήρια των οργανισμών (π.χ. επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά άρθρα, ερευνητικά αποτελέσματα, κ.α.).

Κατά τον Di Gregorio (2017, σ. 32) ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα συνεργασίας μεταξύ ΕΑΑ, Interpol, ΟΟΣΑ, και της Italian Economic and Financial Police (Guardia di Finanza, συντομογραφία G. di F.) αποτελεί το G. di F. Tax Police School, το οποίο κατά τα έτη 2013 και 2014 λειτουργούσε ως η βασική διεθνής ακαδημία για την έρευνα των φορολογικών εγκλημάτων από τον ΟΟΣΑ, υποστηριζόμενη από μια πλατφόρμα e-learning για τη διευκόλυνση των εκπαιδευόμενων. Η ΕΑΑ συμμετείχε στο πρόγραμμα με διεξαγωγή πλήθους μαθημάτων, ενώ υπεγράφη και συμφωνία μελλοντικής συνεργασίας μεταξύ των δύο.

Επιπλέον, η den Boer (2017b) στο άρθρο της παρουσιάζει τα βασικά σημεία της αστυνομικής συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών με τις κινέζικες αρχές, όπως η ανταλλαγή πληροφοριών και καλών πρακτικών, η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, η καταπολέμηση οικονομικών εγκλημάτων, το κυβερνοέγκλημα, κ.α.. Επίσης, κάνει εκτενή αναφορά (σ. 110-112) στην ήδη υπάρχουσα συνεργασία στην εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου στο πλαίσιο της ΕΑΑ, καθώς και στις προοπτικές για περαιτέρω ενίσχυση αυτής της συνεργασίας, εστιάζοντας στην ανταλλαγή εκπαιδευόμενων και στην κοινή έρευνα.

Δυνάμει του άρ. 3 παρ. 1 περ. δ του υπ' αριθμ. 2219 από 25-11-2015 Κανονισμού της ΕΕ καθώς και του άρ. 4 παρ. 4 περ. β του ίδιου Κανονισμού η ΕΑΑ «αναπτύσσει, υλοποιεί και συντονίζει την κατάρτιση που αποσκοπεί στο να υποστηρίξει τα κράτη μέλη και τα όργανα της Ένωσης κατά την κατάρτιση των λειτουργών επιβολής του νόμου ώστε να συμμετέχουν σε αποστολές της Ένωσης και σε δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων επιβολής του νόμου σε τρίτες χώρες». Δηλαδή ο Οργανισμός εξουσιοδοτείται για την εκπόνηση και παροχή εκπαίδευσης που θα προετοιμάζει τις αστυνομικές δυνάμεις της ΕΕ για τη συμμετοχή τους σε αποστολές που διεξάγονται εκτός των κρατών μελών της (γνωστές ως αποστολές Petersberg), στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας της ΕΕ (ΚΕΠΠΑ). Προκειμένου να εξασφαλιστεί η μέγιστη επιτυχία των αποστολών αυτών, πρέπει το συμμετέχον προσωπικό να έχει κοινή πρακτική και θεωρητική

εκπαίδευση, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η συνοχή και η ομοιόμορφη κατανόηση των στόχων της κάθε αποστολής.

Η πρώτη εκπαίδευση τέτοιου χαρακτήρα που διοργανώθηκε από τον Οργανισμό ξεκίνησε ήδη από το 2000 με την ονομασία "Police Commander Course – Civilian Aspects of Crisis Management". Βασικός στόχος της εκπαίδευσης ήταν η κατάρτιση ενός μικρού αριθμού ανώτατων αξιωματικών των αστυνομικών υπηρεσιών των κρατών μελών, ώστε να είναι ικανοί να αναλάβουν τη διοίκηση ή άλλες υψηλές διοικητικές θέσεις ευθύνης σε τέτοιου είδους αποστολές. Το πρόγραμμα ήταν διάρκειας τριών εβδομάδων και περιελάμβανε θεωρητικό σκέλος (π.χ. νομοθεσία ΕΕ, σχεδιασμός, διοίκηση, κ.α.) και πρακτικό σκέλος (π.χ. τακτικές επιχειρήσεις, κ.α.).

Το δεύτερο σχετικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα είχε έναρξη το έτος 2003 με τα μαθήματα Στρατηγικού Σχεδιασμού (Strategic Planning Course). Η διάρκεια των μαθημάτων ήταν δύο εβδομάδες και το αντικείμενό τους επικεντρωνόταν στην κατάρτιση των ανώτατων αστυνομικών υπαλλήλων ώστε να είναι ικανοί στη στρατηγική σχεδίαση αποστολών σε συνεργασία με θεσμικά όργανα της ΕΕ και άλλους συμμετέχοντες.

Για οργανωτικούς και οικονομικούς λόγους, τα δύο εκπαιδευτικά προγράμματα συγχωνεύτηκαν σε ένα το 2009 με το όνομα "Senior Police Officer Planning and Command course for crisis management Operations (SPOPCOP)". Πολλοί υπάλληλοι που έλαβαν μέρος στις ανωτέρω εκπαιδεύσεις, στελέχωσαν ποικιλοτρόπως τις πολυάριθμες σχετικές αποστολές της ΕΕ τα επόμενα χρόνια.

Οι σχέσεις του Οργανισμού με ορισμένα κράτη της Μέσης Ανατολής έχουν συσφιχθεί ιδιαίτερος, μετά την επιτυχή διεκπεραίωση του προγράμματος "EU/MENA Counter-terrorism Training Partnership Programme", όπως παρουσιάζεται παρακάτω.

7.6.2 Το πρόγραμμα "EU/MENA Counter-terrorism Training Partnership Programme"

Τον Νοέμβριο του 2017 είχαμε την επιτυχής ολοκλήρωση του χρηματοδοτούμενου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προγράμματος "EU/MENA Counter-terrorism Training Partnership Programme", το οποίο έλαβε χώρα μεταξύ 19 Νοεμβρίου 2015 και 19 Νοεμβρίου 2017, με τη συμμετοχή της Ιορδανίας, της

Τουρκίας, του Λιβάνου και της Τυνησίας. Στο πλαίσιο του προγράμματος ολοκληρώθηκαν 66 εκπαιδευτικές δραστηριότητες με συνολικά 788 συμμετέχοντες και δείκτη ικανοποίησης 95%. Το αντικείμενο όλων των εκπαιδεύσεων σχετιζόταν άμεσα ή έμμεσα με την τρομοκρατία και είχε υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης, όπως χρηματοδότηση τρομοκρατικών οργανώσεων, προστασία εγκαταστάσεων ζωτικής σημασίας από τρομοκρατικές ενέργειες, ριζοσπαστικοποίηση, και ανταλλαγή πληροφοριών σχετιζόμενες με τρομοκράτες και τρομοκρατικές οργανώσεις (CEPOL, 2018d, σ. 28-29).

7.6.3 Το GODIAC Project

Το GODIAC Project αφορά τις καλές πρακτικές του διαλόγου και της επικοινωνίας ως στρατηγικές αρχές για την πολιτική αστυνόμευσης στην Ευρώπη. Συμμετείχαν 20 ενδιαφερόμενοι από 11 ευρωπαϊκές χώρες (12 αστυνομικοί οργανισμοί και 8 ερευνητικοί οργανισμοί) και διήρκεσε από 1 Αυγούστου 2010 έως και 31 Ιουλίου 2013. Στόχος του ήταν η διάδοση του διαλόγου και της επικοινωνίας, ως στρατηγικών αρχών στη διαχείριση και αποτροπή των κοινωνικών αναταραχών που πηγάζουν από πολιτικές εκδηλώσεις, με σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και με γνώμονα την ασφάλεια των πολιτών. Σε αυτό βοήθησε η χρήση γνώσης από διάφορα επιστημονικά πεδία όπως η ψυχολογία, η εγκληματολογία, η κοινωνιολογία, κ.α.. Κατά τα έτη 2010 και 2011, διεξήχθησαν τέσσερις επιστημονικές έρευνες στην Πορτογαλία, στη Γερμανία, στην Αυστρία και στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου παρατηρήθηκαν στο πλαίσιο της μοντέρνας ψυχολογίας του πλήθους, η επιρροή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook και το Twitter. Μέχρι το τέλος του Προγράμματος είχε εκπονηθεί μεγάλος αριθμός επιστημονικών άρθρων και αναφορών που χρησιμοποιήθηκαν και χρησιμοποιούνται ακόμα στην εκπαίδευση των αστυνομικών υπαλλήλων με παρόμοιο αντικείμενο ενασχόλησης.

Η πάρα πολύ σημαντική συνεισφορά της ΕΑΑ κατά τη διάρκεια του GODIAC Project, ήταν η ανάπτυξη μιας εκπαιδευτικής πλατφόρμας (GODIAC platform) στο επίσημο website της ΕΑΑ, στην οποία όχι μόνο ήταν διαθέσιμο όλο το

εκπαιδευτικό υλικό, αλλά λειτουργούσε και ως χώρος επικοινωνίας όλων των συμμετεχόντων στο Πρόγραμμα²².

7.7 ΕΑΑ και άλλοι ενδιαφερόμενοι (stakeholders)

Προκειμένου να κατανοήσουμε τη σχέση και αλληλεπίδραση της ΕΑΑ με το σύνολο των άλλων ενδιαφερόμενων (stakeholders) πρέπει να γίνει ειδική αναφορά στην ευρεία και σύγχρονη ποσοτική έρευνα που διεξήγαγαν οι Rowe & Beke (2018) εκ μέρους του Northumbria University του Newcastle και του ερευνητικού ιδρύματος Blomeyer & Sanz. Η έρευνα έλαβε χώρα κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Δεκεμβρίου 2017 και Ιουνίου 2018 με κύριους στόχους: πρώτον, την κατανόηση της εμπλοκής της ΕΑΑ με τους διάφορους ενδιαφερομένους· δεύτερον, τη χαρτογράφηση των απαιτήσεων των ενδιαφερομένων από την ΕΑΑ και την αξιολόγηση διαχείρισής τους από τον Οργανισμό· τρίτον, την αποτίμηση του βαθμού πληροφόρησης που έχουν οι ενδιαφερόμενοι για την ΕΑΑ και πως αυτή θα συνεχίσει να τους κρατάει ενήμερους· τέταρτον, την κατανόηση του λόγου ύπαρξης διαφορετικών βαθμών συνεργασίας μεταξύ ΕΑΑ και ενδιαφερομένων και να αξιολογήσει πως αυτή μπορεί να βελτιωθεί.

Τα ευρήματα της έρευνας διαχωρίζονται σε τρεις κατηγορίες και τα σημαντικότερα εξ αυτών παρατίθενται κατωτέρω:

Η πρώτη αφορά τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των ενδιαφερομένων και είναι τα εξής: Η ύπαρξη πολλών τύπων ενδιαφερομένων (π.χ. διεθνείς οργανισμοί, υπηρεσίες της ΕΕ, επαγγελματικά δίκτυα, κ.α.) που παρά την ανομοιογένειά τους έχουν κοινές αξίες, οράματα και αποστολή. Η ένταση της αλληλεπίδρασης των ενδιαφερομένων με την ΕΑΑ διαφέρει σημαντικά μεταξύ τους. Η διαπίστωση της ύπαρξης σημαντικών εμποδίων στη συνεργασία ενδιαφερομένων και ΕΑΑ που οφείλεται σε πληθώρα παραγόντων (π.χ. περιορισμένα κονδύλια). Οι ενδιαφερόμενοι δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα διαδικτυακά εκπαιδευτικά προγράμματα της

---

²² Για μία αναλυτικότερη παρουσίαση του όλου Προγράμματος, βλ. Hilton, M. (2011). The GODIAC Project. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (6), 19-21. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/48>

ΕΑΑ, διότι συμβάλλουν στην ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ενώ μεγάλο ποσοστό αυτών είχε άγνοια για το CEPOL's European Joint Master Programme.

Η δεύτερη αφορά την παροχή υπηρεσιών διαδικτυακής μάθησης και είναι τα εξής: Οι ενδιαφερόμενοι δίνουν μεγάλη βαρύτητα στα πλεονεκτήματα της διαδικτυακής εκπαίδευσης (π.χ. μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων, χαμηλό κόστος, κ.α.), τόσο για τα εκπαιδευτικά προγράμματα, όσο και για το σύνολο των εφαρμογών που προσφέρει ο ιστότοπος της ΕΑΑ (π.χ. e-library, e-books, webinars, ανοιχτά μαθήματα, κ.α.). Σημειώνουν τις αδυναμίες των διαδικτυακών σεμιναρίων, όπως η έλλειψη άμεσης επικοινωνίας και διάδρασης μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων. Παρατηρείται μια σταδιακή και σημαντική αύξηση του αριθμού των διαδικτυακών σεμιναρίων (Γράφημα 4), αλλά και μεγάλη διαφοροποίηση στις συμμετοχές (εισηγητών και εκπαιδευομένων) ανά κράτος μέλος.

Η τρίτη αφορά την ανάμιξη της ΕΑΑ στις ευρύτερες δραστηριότητες εφαρμογής του νόμου και είναι τα εξής: Η δυνατότητα αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων της διαδικτυακής εκπαίδευσης στην κατάρτιση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου γενικότερα, πέραν των αστυνομικών. Η προσπάθεια επιβολής ενός προτύπου "one size fits all" είναι αδύνατο να εφαρμοστεί λόγω των ιδιομορφιών των κρατών μελών, όπως τα διαφορετικά νομικά συστήματα. Και εδώ υπάρχει μεγάλη διαφοροποίηση ως προς τη συμμετοχή των κρατών μελών στις εκπαιδευτικές δράσεις και ως ένας παράγοντας αποτροπής συμμετοχής αναφέρεται το γλωσσικό εμπόδιο.

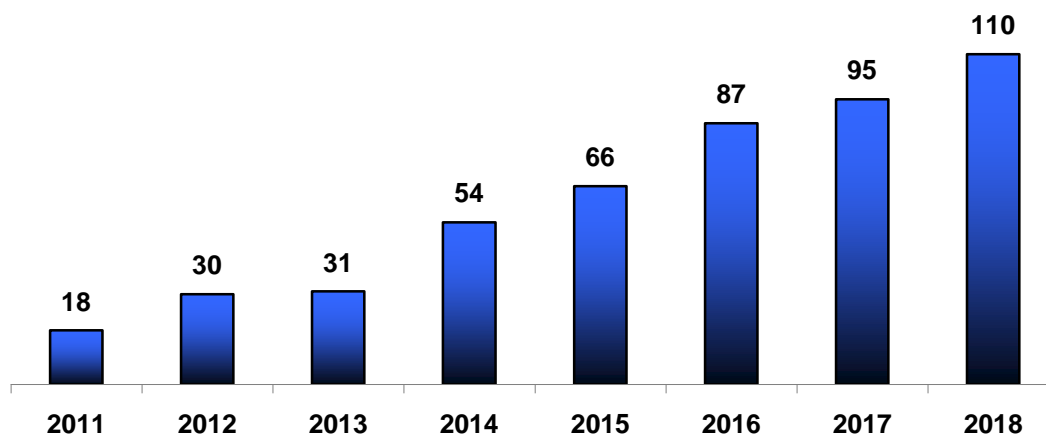
Η σύσταση που γίνεται από τους συγγραφείς (Rowe & Beke, 2018, σ. 10) προς την ΕΑΑ στο τέλος της έρευνάς τους είναι, να καταβληθεί προσπάθεια περαιτέρω ενίσχυσης και βελτιστοποίησης των διαδικτυακών μορφών εκπαίδευσης και όλων των εφαρμογών που προσφέρονται στον ιστότοπο του Οργανισμού, με παράλληλη προώθηση και γνωστοποίηση αυτών των δυνατοτήτων στο ευρύ φάσμα των ενδιαφερομένων, διότι αυτές αποτελούν τη σημαντικότερη υπηρεσία (flagship) της ΕΑΑ²³.

---

²³ Για μία λεπτομερή καταγραφή και κατηγοριοποίηση των ενδιαφερομένων (stakeholders), ενδελεχή παράθεση και ανάλυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και πληθώρα γραφημάτων, βλ. την έρευνα στο σύνολό της: Rowe, M., & Beke, M. (2018). *CEPOL Stakeholder Engagement Survey 2018*. Final Report. Retrieved 22-08-2019 from

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjV34m5I5fkAhUFLFAKHTRFBgIQFjAAegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fwww.cepoleuro>

Αριθμός Webinars

Πηγή: Rowe & Beke (2018), CEPOL Stakeholder Engagement Survey 2018, Final Report, σ. 46
Γράφημα 4

7.8 Η συμβολή της ΕΑΑ στην αστυνομική επιστήμη και έρευνα

Όταν το 2001, η ΕΑΑ ξεκίνησε τη λειτουργία της (υπ' αριθμ. 820/ΔΕΥ/22-12-2000 Απόφαση του Συμβουλίου) ως ένα απλό δίκτυο επικοινωνίας των αστυνομικών σχολών και ακαδημιών μεταξύ τους, η σχετική με την αστυνόμευση έρευνα διεξαγόταν σε ελάχιστα από τα εθνικά αστυνομικά ιδρύματα και η συνεργασία μεταξύ τους ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτη. Επίσης, τα αποτελέσματα των ερευνών δημοσιεύονταν σε διάφορα επιστημονικά ή μη περιοδικά, ενημερωτικά φυλλάδια, αναφορές, κ.α. στην εθνική γλώσσα του εκάστοτε συγγραφέα. Σύμφωνα με τον Honkonen (2011, σ. 36), από την ίδρυσή του (υπ' αριθμ. 820/ΔΕΥ από 22-12-2000 Απόφαση Συμβουλίου) η ονομασία του Οργανισμού (Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία) δεν περιλαμβάνει καμία αναφορά για έρευνα και αυτό διότι στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του η έρευνα σε θέματα αστυνόμευσης διεξαγόταν μόνο από ελάχιστες αστυνομικές ακαδημίες, ερευνητικά κέντρα ή πανεπιστημιακά ιδρύματα των κρατών μελών. Το λαμπρότερο παράδειγμα αποτελούσε το Φινλανδικό Αστυνομικό Κολέγιο (Finnish Police College), ενώ τώρα όλο και περισσότερα αστυνομικά ιδρύματα διεξάγουν ταυτόχρονα και έρευνα.

---

pa.eu%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2F2018-cepol-stakeholder-engagement-survey_en.pdf&usg=AOvVaw3iF3rtLxf44ZxJYu3ugNEc

Το ίδιο έτος, 2001, συγχρόνως με την ίδρυση του Οργανισμού, λήφθηκε η πρωτοβουλία δημιουργίας της Επιτροπής Έρευνας και Επιστήμης (Research and Science Committee), με αντικείμενο την τόνωση και παρακίνηση της έρευνας τόσο σε εθνικό επίπεδο κρατών μελών, όσο και εντός του πλαισίου του Οργανισμού (π.χ. οργάνωση και διεξαγωγή συνεδρίων, σεμιναρίων) ώστε να παροτρυνθεί η ανταλλαγή γνώσης και τεχνογνωσίας. Το επόμενο βήμα έγινε με τον διορισμό ενός Διευθυντή Έρευνας και Γνώσης (Research and Knowledge Management Officer) εντός της Γραμματείας του Οργανισμού. Με αφορμή την ένταξη δέκα νέων μελών στην ΕΕ το 2004, η Επιτροπή Έρευνας και Επιστήμης (Research and Science Committee) και η Επιτροπή Μάθησης (Committee on Learning), συγχωνεύονται στην Επιτροπή Εκπαίδευσης και Έρευνας (Training and Research Committee). Εν συνεχεία, το 2007, συνίσταται η Ομάδα Εργασίας Έρευνας και Επιστήμης (Research and Science Working Group).

Έχει διαφορά αν η έρευνα διεξάγεται εντός των αστυνομικών ιδρυμάτων και οργανισμών ή από τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα. Για την καλύτερη κατανόηση, είναι εύστοχο να αναφερθούμε στον διαχωρισμό της παραγόμενης γνώσης που επιχειρούν στο έργο τους οι Gibbons, Limoges, Nowothy, Schwartzman, Scott & Trow (1994) σε μέθοδο 1 και σε μέθοδο 2 (mode 1 και mode 2). Πιο συγκεκριμένα, στην 1^η μέθοδο παραγωγής γνώσης συμπεριλαμβάνεται η αποκτηθείσα γνώση μέσω της αυστηρής κλασικής ακαδημαϊκής διαδικασίας (π.χ. πανεπιστήμια, ερευνητικά ινστιτούτα), ενώ στην 2^η μέθοδο παραγωγής γνώσης υπάγεται η αποκτηθείσα γνώση εκτός του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος σε πιο πρακτικό εμπειρικό επίπεδο. Σύμφωνα με τους συγγραφείς, στην τελευταία κατηγορία ανήκει και η έρευνα που διεξάγεται στο πλαίσιο του αστυνομικού λειτουργήματος. Ο Honkonen (2011, σ. 37) παρουσιάζοντας τη δική του άποψη, υποστηρίζει πως η αστυνομική έρευνα και επιστήμη δεν ανήκει σε καμία από αυτές τις μεθόδους, αλλά την τοποθετεί ακριβώς στη μέση των δύο, προσπαθώντας να συνδυάσει τα θετικά στοιχεία της εμπειρικής επαγγελματικής πρακτικής με τις ερευνητικές παραδόσεις της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Ο Fehérnary (2016, σ. 6-7) μελετώντας τις δραστηριότητες της ΕΑΑ στον τομέα της έρευνας και επιστήμης, διαπιστώνει πως για την προώθησή τους σε θέματα επιβολής του νόμου, τόσο στο επίπεδο εντός των κρατών μελών, όσο και στο συνεργατικό επίπεδο, ο Οργανισμός προβαίνει στις εξής συγκεκριμένες δράσεις:

Διεξαγωγή ερευνητικών προγραμμάτων πάνω στην αστυνομική έρευνα και επιστήμη από τις αστυνομικές σχολές και ακαδημίες των κρατών μελών και από τον ίδιο τον Οργανισμό. Καθιέρωση διεξαγωγής του Συνεδρίου Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Έρευνας και Επιστήμης (European Police Research and Science Conference) σε ετήσια βάση με ξεχωριστό θέμα κάθε φορά, από το έτος 2003. Καθιέρωση Πληροφοριακών Μαθημάτων για την Έρευνα και την Επιστήμη (Research and Science Information Courses) που όμως δεν είχαν μεγάλη επιτυχία λόγω των διαφορετικών προσδοκιών των συμμετεχόντων. Πραγματοποίηση συμποσίων και εργαστηρίων αφιερωμένα στην έρευνα και την επιστήμη (Symposia and Workshops dedicated to police research and science) με αφητηρία το έτος 2009. Ανάρτηση και ανανέωση στον ιστότοπο του Οργανισμού του "Navigable map of institutions conducting police research on a regular level in Europe". Πρόσβαση μέσω του CEPOL e-Net συγκεκριμένων χρηστών, μετά από εξουσιοδότηση του Οργανισμού στο "Discussion forums for police professionals and experts". Επιπλέον, προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση συμβάλλουν και η e-library, το Περιοδικό της ΕΑΑ (European Law Enforcement Research Bulletin), καθώς και η ολοκλήρωση του προγράμματος "Project group on a European approach to police science 2005" τα αποτελέσματα του οποίου δημοσιεύτηκαν το 2007 στο "Perspectives of police science in Europe".

7.9 Πιστοποίηση με το ISO 9001:2015 Management System Standard

Το 2017, μετά από εξωτερική αξιολόγηση από την εταιρία Lloyd's Register Quality Assurance, η ΕΑΑ πιστοποιήθηκε με το ISO 9001:2015 Management System Standard, στον τομέα των περιφερειακών κρατικών εκπαιδευτικών δράσεων για την εφαρμογή του νόμου (law enforcement residential activities) καθώς και για το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Υπαλλήλων (Exchange Programme). Όπως αναφέρει ο εκτελεστικός διευθυντής της ΕΑΑ, Detlef Schröder (CEPOL, 2018c, σ. 3), αυτό το κατόρθωμα δεσμεύει ακόμη περισσότερο τον Οργανισμό για περαιτέρω αύξηση της ποιότητας των προγραμμάτων του, φανερώνει την ικανοποίηση και την εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων προς τον Οργανισμό, καθώς και αναδεικνύει τη συνεχή δουλειά της ΕΑΑ με γνώμονα την αριστεία.

8. Εκπαιδευτικές δράσεις εκτός ΕΑΑ

Στο σημείο αυτό θα προβούμε σε μία σύντομη αναφορά στις εκπαιδευτικές δράσεις που λαμβάνουν χώρα εκτός της ΕΑΑ. Όπως αναφέραμε και στην αρχή αυτής της εργασίας, εκπαιδευτικές δράσεις με παρόμοια αντικείμενα διεξάγει πληθώρα άλλων φορέων, εκτός της ΕΑΑ. Κατά τη γνώμη μας, οι τρεις σημαντικότερες από αυτές είναι οι κατωτέρω.

Το ερευνητικό πρόγραμμα "Commonality in police higher education in Europe (COMPHEE)" είναι ένα διακρατικό πρόγραμμα το οποίο διεξήχθη με απόφαση της Ευρωπαϊκή Επιτροπής (από την οποία και χρηματοδοτήθηκε ως μέρος του ευρύτερου προγράμματος "Prevention of and fight against crime") κατόπιν συμφωνίας συνεργασίας με την Police Academy of Lower Saxony της Γερμανίας. Βασικός σκοπός του προγράμματος ήταν η προώθηση της αστυνομικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στο πλαίσιο των επιταγών της Διακήρυξης της Μπολόνια και του Προγράμματος της Στοκχόλμης. Η επίσημη έναρξη έγινε την 1 Σεπτεμβρίου 2011, με διάρκεια τριών ετών. Άλλοι συμμετέχοντες ήταν η Police Academy of the Netherlands, το Scottish Police College, και η Faculty of Law enforcement του National University of Public Service της Ουγγαρίας. Οι επιπλέον στόχοι που τέθηκαν, όπως παρατίθενται από τους Bodonyi, Kozáry & Nagy (2014, σ. 30-31), ήταν οι εξής: Πρώτων, η ανάπτυξη ενός κοινού ευρωπαϊκού μοντέλου διδασκαλίας και εκπαίδευσης των αστυνομικών υπαλλήλων με θέσπιση κάποιων ποιοτικών προδιαγραφών (standards) και κοινών αξιών. Δεύτερον, η αποδοχή και εφαρμογή του μοντέλου αυτού από όσο το δυνατόν περισσότερα αστυνομικά εκπαιδευτικά ιδρύματα των κρατών μελών. Τρίτον, η εισαγωγή κοινών θεωρητικών ορισμών των εννοιών εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των αστυνομικών υπαλλήλων, ώστε να μην υπάρχουν παρερμηνείες από τα κράτη μέλη. Τέταρτον, η δημιουργία ενός δικτύου επικοινωνίας μεταξύ των ιδρυμάτων παροχής αστυνομικής εκπαίδευσης των κρατών μελών, αλλά και μεταξύ των εκπαιδευόμενων αυτών. Πέμπτον, η παρακίνηση των αστυνομικών υπαλλήλων για περαιτέρω ενασχόληση με την εκπαίδευση και την κατάρτισή τους, καθ' όλη την επαγγελματική τους πορεία. Τέλος, η βελτίωση της γενικότερης αστυνομικής συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών. Η εκπαίδευση ήταν μικτού χαρακτήρα· υπήρχε μία διαδικτυακή εκπαιδευτική πλατφόρμα όπου χρησιμοποιούνταν από όλους τους συμμετέχοντες αλλά πραγματοποιούνταν και συναντήσεις των εκπαιδευόμενων κάθε χώρας μεταξύ

τους, ήτοι, 4 από Γερμανία, 4 από Ουγγαρία και 4 από Ολλανδία, συνολικά 12. Πρέπει να επισημάνουμε ότι, κατόπιν δήλωσης του Ηνωμένου Βασιλείου, ο ρόλος του Scottish Police College ήταν από την αρχή αποκλειστικά συμβουλευτικός και για τον λόγο αυτό δεν διέθεσε υπαλλήλους προς εκπαίδευση. Στο τέλος του προγράμματος, κάθε μέρος πρότεινε το δικό του πρότυπο εκπαίδευσης αστυνομικών υπαλλήλων που είχε αναπτύξει. Η διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας έγινε μέσω ενός συνεδρίου που διεξήχθη μεταξύ 16-17 Ιουνίου 2014 στο Ανόβερο της Γερμανίας, καθώς και με εκδόσεις σχετικών άρθρων²⁴.

Άλλο ένα παράδειγμα αποτελεί το Σκανδιναβικό Σεμινάριο Αστυνομικής Έρευνας (Nordic Police Research Seminar) όπου είναι συζήτηση, διάλογος, ανταλλαγή πρακτικών και εμπειριών για διάφορα θέματα αστυνομικού ενδιαφέροντος μεταξύ των σκανδιναβικών χωρών. Τα σημαντικότερα από αυτά τα Σεμινάρια ήταν το 2007 στο Vaxjo της Σουηδίας, το 2009 στο Oslo της Νορβηγίας, το 2010 στο Umea της Σουηδίας, και το 2016 πάλι στο Oslo της Νορβηγίας. Οι Huotari & Vuorensyrjä (2011, σ. 30) διαπιστώνουν πως επειδή τα εθνικά πολιτικά συστήματα και το κοινωνικό πλαίσιο των σκανδιναβικών χωρών είναι παρόμοια μεταξύ τους, η παραχθείσα γνώση και εμπειρία σε θέματα αστυνόμευσης (και όχι μόνο) σε μία από αυτές τις χώρες, μπορεί να μεταφερθεί, να αφομοιωθεί και να εφαρμοστεί σε οποιαδήποτε σκανδιναβική χώρα, χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα.

Τέλος, το ιταλικό Υπουργείο Εσωτερικών, από τον Οκτώβριο του 2009 έως και τον Μάρτιο του 2011, ολοκλήρωσε επιτυχώς το πρόγραμμα "Transfer of Innovations in Methodologies for European Officials-Follow up on a Joint Learning Path". Το πρόγραμμα αυτό απετέλεσε μέρος του ευρύτερου προγράμματος με την ονομασία "Leonardo da Vinci/Multilateral projects/Transfer of Innovation" και συνέχεια του προγράμματος "Identifying and Validating Competencies of European Officials-A Road to Joint Training" όπου διεξήχθη κατά τα έτη 2005-2007, με σκοπό την ανταλλαγή γνώσης και πρακτικής στον τομέα της εκπαίδευσης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου. Κατά τον Nicolini (2012, σ. 32-33) τα βασικά στοιχεία του προγράμματος απετέλεσαν το πείραμα, η έρευνα, η εκπαίδευση, και η συνεργασία σε

---

²⁴ Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το πρόγραμμα, τη μεθοδολογία και τα αποτελέσματά του, βλ. Bodonyi, I., Kozáry, A., & Nagy, J. (2014). Commonality in Police Higher Education in Europe (COMPHEE). *European Law Enforcement Research Bulletin*, (10), 30-33. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/98>

ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, ενώ βασικοί συμμετέχοντες στο πρόγραμμα, πέραν του Υπουργείου Εσωτερικών της Ιταλίας, ήταν ανώτεροι υπάλληλοι επιβολής του νόμου και εκπαιδευτές από τη Βουλγαρία, την Πορτογαλία και την Τσεχία. Η χρηματοδότηση του προγράμματος έγινε κατά 75% από την ΕΕ και κατά 25% από το ιταλικό δημόσιο. Οι κύριες ερευνητικές ενότητες του προγράμματος ήταν οι εξής: ελεύθερη διακίνηση ατόμων στο πλαίσιο της Συνθήκης Schengen, το δικαίωμα του ασύλου, η διαχείριση κρίσεων, και η κοινωνική ενσωμάτωση αλλοδαπών γυναικών.

9. Εκπαίδευση αστυνομικών υπαλλήλων στην Ευρώπη και Διαδικασία της Μπολόνια

Έρευνα ορόσημο η οποία μελετάει τις σχέσεις μεταξύ της εκπαίδευσης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου στην Ευρώπη με τη Διαδικασία της Μπολόνια, αποτελεί η έρευνα των Ferreira, Jaschke, Peeters & Farina (2010). Πιο συγκεκριμένα, η "Survey on European Police Education and Bologna - SEPEB", μελετάει εάν και σε πιο βαθμό, τα προγράμματα της εκπαίδευσης των αστυνομικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (π.χ. αστυνομικές ακαδημίες, σχολές λιμενικού σώματος, καθώς και πανεπιστήμια κρατικά ή ιδιωτικά που παρέχουν προγράμματα με αντικείμενο την αστυνόμευση, κ.α.) των ευρωπαϊκών χωρών συμπλέουν με τις επιταγές της Διαδικασίας της Μπολόνια (π.χ. κύκλοι και διάρκεια σπουδών, τύποι πτυχίων, σύστημα πιστωτικών ακαδημαϊκών μονάδων, διασφάλιση ποιότητας, κινητικότητα σπουδαστών και διδασκόντων, κ.α.). Η έρευνα διεξήχθη από συστηθείσα ειδική ερευνητική ομάδα (απόφαση υπ' αριθμ. 6/25-02-2009 Διοικητικού Συμβουλίου ΕΑΑ), υπό τη συνεργασία της ΕΑΑ και της Ένωσης Ευρωπαϊκών Αστυνομικών Ακαδημιών (Association of European Police Colleges - AEPC), καθώς και τη συμμετοχή ειδικών από όλα τα κράτη που συμμετείχαν σε αυτήν. Πρέπει να σημειώσουμε πως, κανένα κράτος μέλος της Ένωσης Ευρωπαϊκών Αστυνομικών Ακαδημιών (AEPC) δεν παρείχε πληροφορίες για την έρευνα, πλην των κρατών μελών της ΕΕ και της Σερβίας.

Προβαίνοντας σε μια επισκόπηση των κυριότερων αποτελεσμάτων της έρευνας (Ferreira κ.ά., 2010, σ. 8-9) είναι βαρύνουσας σημασίας να αναφέρουμε τα ακόλουθα. Από τα εκπαιδευτικά προγράμματα που μελετήθηκαν, 73 συμπλέουν έστω και με μία από τις στοχεύσεις της Διαδικασίας της Μπολόνια, εκ των οποίων το 50% αφορούν μεταπτυχιακά προγράμματα (Master), το 40% προπτυχιακά προγράμματα

(Bachelor), το 7% διδακτορικά (PhD), και το 3% άλλους τίτλους σπουδών. Είναι άξιο αναφοράς πως η Ιρλανδία και η Φινλανδία, παρείχαν τέτοια προγράμματα ήδη από το 1998. Τα προγράμματα αυτά παρέχονται από 28 εκπαιδευτικά ιδρύματα (αστυνομικές ακαδημίες, πανεπιστήμια ή συνεργατικά μεταξύ τους) και λαμβάνουν χώρα σε 21 ευρωπαϊκά κράτη. Υπάρχουν μεγάλες αποκλείσεις ως προς τον αριθμό των εκπαιδευόμενων, καθώς και το μέγεθος της χώρας, το είδος και η διάρκεια των προγραμμάτων, εάν πρόκειται για αρχική εκπαίδευση ή μετεκπαίδευση, καθώς και το βαθμό που φέρουν οι εκπαιδευόμενοι εντός των Σωμάτων που υπηρετούν. Το 80% των προγραμμάτων αυτών χρηματοδοτούνται από έναν φορέα (συνήθως το αρμόδιο Υπουργείο), ενώ μόλις το 20% συγχρηματοδοτούνται από δύο ή περισσότερους φορείς (π.χ. στη Βουλγαρία η αστυνομική σχολή παρέχει πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών σε συνεργασία με ένα ιδιωτικό πανεπιστήμιο, ενώ στη Μάλτα η αστυνομική εκπαίδευση διεξάγεται εξολοκλήρου από ιδιωτικό πανεπιστήμιο χορηγώντας προπτυχιακό δίπλωμα). Το σημαντικό είναι ότι το 40% των προγραμμάτων δεν είναι "ανοιχτά" σε υπηκόους άλλων χωρών, ακόμη και κρατών μελών της ΕΕ, πλην της χώρας παροχής τους. Όσον αφορά τη γλώσσα διδασκαλίας, μόνο πέντε από τα "ανοιχτά" προγράμματα προσφέρονται στην αγγλική γλώσσα (στη Λιθουανία, στην Ολλανδία και στη Μάλτα), ενώ όλα τα άλλα διδάσκονται στις εθνικές γλώσσες των κρατών.

Παραθέτοντας κάποια επιπλέον στατιστικά στοιχεία από την εν λόγω ποσοτική έρευνα (σ. 25-27), παρατηρούμε πως όλα τα προγράμματα αστυνομικών σπουδών που πληρούν έστω και ένα από τα κριτήρια της Διακήρυξης της Μπολόνια, συμμορφώνονται πλήρως και με την απαιτούμενη χρονική διάρκεια, πλην ελάχιστων εξαιρέσεων. Έτσι, όλα τα προπτυχιακά έχουν διάρκεια τριών ετών, εκτός της Φινλανδίας (5 έτη) και της Ουγγαρίας (18 μήνες)· τα μεταπτυχιακά διαρκούν από ένα χρόνο (Βουλγαρία) μέχρι τρία χρόνια (Ισπανία)· τέλος η κανονική διάρκεια των διδακτορικών είναι τέσσερα έτη, με εξαίρεση την Τσεχία (3 έτη) και τη Σλοβακία (5 έτη). Όσον αφορά τις πιστωτικές ακαδημαϊκές μονάδες (ECTS)²⁵ πάλι η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των προγραμμάτων ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο της Συνθήκης της Μπολόνια, καθώς και τα προπτυχιακά χορηγούν 180 μονάδες (με

---

²⁵ Το σύστημα των πιστωτικών ακαδημαϊκών μονάδων εισήχθη για πρώτη φορά το 1989 στο πλαίσιο του πρώτου προγράμματος Erasmus, με σκοπό να διευκολύνει τη μετακίνηση των φοιτητών ως μέσο αναγνώρισης των μαθημάτων που παρακολουθούσαν σε ιδρύματα άλλων χωρών. Το 1999, ενσωματώθηκε στη Διακήρυξη της Μπολόνια και έκτοτε αποτελεί βασικό της στοιχείο.

εξαίρεση την Ουγγαρία: 90 και την Ιρλανδία: 160)· τα μεταπτυχιακά χορηγούν 120 μονάδες (με εξαίρεση τη Γαλλία, την Ιταλία, την Ισπανία και την Ολλανδία όπου δίνουν 60 μονάδες)· ενώ στα διδακτορικά η διακύμανση είναι λίγο μεγαλύτερη, από 180 στη Σλοβακία και στη Ρουμανία, έως τις 240 στη Φινλανδία.

Επιπρόσθετα, δεν πρέπει να παραλείψουμε να αναφέρουμε ότι, βάση των αποτελεσμάτων, η Ελλάδα, η Κύπρος, η Μεγάλη Βρετανία, το Λουξεμβούργο, το Βέλγιο και η Σλοβενία, δεν έχουν κανένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που να συμπλέει έστω και με μία από τις στοχεύσεις της Διαδικασίας της Μπολόνια.

Εν συνεχεία, αξίζει να κάνουμε μία σύντομη αναφορά στο άρθρο των Konze & Nogala (2018) οι οποίοι σχολιάζουν τα αποτελέσματα της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε τον Νοέμβριο του 2013 με σκοπό την επικαιροποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας "Survey on European Police Education and Bologna-SEPEB" του 2009 (Working Group for the updating of the survey on the European Law Enforcement Education Systems - ELEES WG). Αναλυτικότερα, η ομάδα εργασίας ερεύνησε εάν κατά την περίοδο 2013-2014 υπήρξαν αλλαγές στα αποτελέσματα της έρευνας του 2009 ως προς το πόσα εκπαιδευτικά ιδρύματα υπαλλήλων επιβολής του νόμου συμπορεύτηκαν με έστω και ένα από τα κριτήρια της Διαδικασίας της Μπολόνια ή "άνοιξαν" τα προγράμματά τους σε εκπαιδευόμενους άλλων χωρών. Από μεθοδολογικής σκοπιάς, πρέπει να σημειώσουμε πως η έρευνα αυτή διευρύνεται από τα αστυνομικά εκπαιδευτικά ιδρύματα σε όλα τα ιδρύματα εκπαίδευσης υπαλλήλων επιβολής του νόμου (π.χ. αφορά δικαστικούς, τελωνειακούς, συνοριοφύλακες, κ.α.), καθώς και ότι στο δείγμα συμπεριλαμβάνονται πλέον αποκλειστικά οι χώρες μέλη της ΕΕ, η Ισλανδία, η Νορβηγία, η Ελβετία, και από οργανισμούς η ΕΑΑ, ο Frontex και η Interpol. Βέβαια γίνεται αντιληπτό ότι η έρευνα αυτή δεν είναι του βεληνεκούς της "Survey on European Police Education and Bologna - SEPEB" του 2009, αλλά παρ' όλα αυτά μπορούν να διεξαχθούν κάποια χρήσιμα συμπεράσματα, όπως τα ακόλουθα. Πρώτον, από τις 31 χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα, οι 23 δήλωσαν πως είχαν έστω και ένα ίδρυμα που πληρούσε έστω και ένα από τα κριτήρια της Διαδικασίας της Μπολόνια, ενώ τα εκπαιδευτικά προγράμματα κανενός οργανισμού (ευρωπαϊκού ή διεθνούς) δεν πληρούσαν έστω και ένα από τα κριτήρια. Δεύτερον, τα ιδρύματα 16 κρατών ήταν "ανοιχτά" για εκπαιδευόμενους άλλων ευρωπαϊκών χωρών, αλλά δεν πληρούσαν καμία άλλη από τις επιταγές της Διαδικασίας της Μπολόνια. Τέλος, μόνο 18 από τα 71 ιδρύματα ανήκαν στα αντίστοιχα Υπουργεία Παιδείας των κρατών, ενώ τα άλλα

ανήκαν στα Υπουργεία Εσωτερικών, Δημοσίας Τάξης, ή Υπουργεία με παρόμοιο αντικείμενο.

Οι ανωτέρω έρευνες κατέστησαν σαφές ότι κατά τις πρώτες δεκαετίες του εικοστού πρώτου αιώνα έλαβαν χώρα αξιοσημείωτες αλλαγές στον τομέα της εκπαίδευσης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου στα κράτη της ευρωπαϊκής ηπείρου. Αυτές οι αλλαγές ήταν αδιανόητες ακόμα και στη σφαίρα της φαντασίας πριν από μερικά χρόνια και κυρίως πριν την κατάρρευση της ΕΣΣΔ το 1991. Κινητήριο δύναμη όλων αυτών των αλλαγών ήταν γενικότερα το θεσμικό πλαίσιο και ο χώρος ασφάλειας, ελευθεριών και ευημερίας που προσέφερε η ΕΕ, αλλά και ειδικότερα η Διαδικασία της Μπολόνια, ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ), η συνεχής εξέλιξη του προγράμματος Erasmus, και το πλήθος των συνεργατικών διαδικασιών που λαμβάνουν χώρα καθημερινώς μεταξύ των κρατών μελών και των υπηρεσιών της ΕΕ. Το επίπεδο της κατάρτισης και εκπαίδευσης (θεωρητικής και πρακτικής) των ευρωπαίων υπαλλήλων επιβολής του νόμου έφτασε σε πολύ υψηλά επίπεδα, που δεν έχουν να ζηλέψουν σχεδόν τίποτα αυτών των συναδέλφων τους από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Επίσης, για πρώτη φορά δρομολογήθηκε η ευκαιρία να μπορεί κάποιος να σπουδάξει στην αστυνομική ακαδημία ενός κράτους μέλους της ΕΕ και να έχει τη δυνατότητα να υπηρετήσει στα σώματα ασφαλείας ενός άλλου κράτους, έστω και για μικρό χρονικό διάστημα στο πλαίσιο του Προγράμματος Ανταλλαγής Υπαλλήλων. Βέβαια αυτό, μπορεί να οδηγήσει σε μελλοντικά προβλήματα του τύπου να έχει μεγαλύτερη ζήτηση μία αστυνομική ακαδημία με μεγαλύτερο κύρος, ενώ άλλες να έχουν περιορισμένο αριθμό εκπαιδευομένων, όπως συμβαίνει με κάποια πανεπιστήμια.

Παρ' όλη όμως την πρόοδο που σημειώθηκε, πολλά κράτη μέλη της ΕΕ είναι ακόμα απρόθυμα και διστακτικά να "ανοίξουν" την πρόσβαση στην εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου τους. Αυτό είναι κατανοητό, από τη στιγμή που οι πολιτικές εκπαίδευσης και ασφάλειας, είναι βαρύνουσας σημασίας για τη λειτουργία και επιβίωση του κράτους.

10. Συμπεράσματα

Από το σύνολο της ανωτέρω ανάλυσης, μπορούν να διεξαχθούν σημαντικά συμπεράσματα και διαπιστώσεις. Υπό το πρίσμα των θεωρητικών προσεγγίσεων που τέθηκαν στην εισαγωγή της παρούσης εργασίας, αναδύονται τα κατωτέρω συμπεράσματα.

Πρώτον, οποιαδήποτε εκπαιδευτική δράση στο πλαίσιο της ΕΑΑ συμβάλλει εγγενώς στη δημιουργία μίας κοινής ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής κουλτούρας των υπαλλήλων επιβολής του νόμου, λόγω της δομής, της διάρθρωσης, της φύσης, και του τρόπου λειτουργίας του Οργανισμού, όπως αναλύθηκαν παραπάνω. Αυτό είναι πρόδηλο και από το συνολικό πνεύμα και γράμμα, όλης της νομοθεσίας (δευτερογενές παράγωγο δίκαιο ΕΕ, π.χ. Κανονισμοί, Αποφάσεις) που διέπουν και οριοθετούν τη λειτουργία του από την πρώτη στιγμή της ιδρύσεώς του, έως σήμερα²⁶.

Δεύτερον, η ΕΑΑ κατάφερε να δημιουργήσει ένα δίκτυο μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που παρέχουν εκπαίδευση στους υπαλλήλους επιβολής του νόμου των κρατών μελών του υποστηρίζοντας συνεχώς εκπαιδευτικές δράσεις που αφορούν τις προτεραιότητες ασφαλείας της ΕΕ (π.χ. θέματα τρομοκρατίας, οργανωμένου εγκλήματος). Επίσης, προς εκπλήρωση των στόχων της, συνεργάζεται με όλα τα όργανα της ΕΕ, διεθνείς οργανισμούς, κράτη μέλη και τρίτα κράτη, καθώς και με ένα σύνολο άλλων δρώντων. Υπενθυμίζουμε ότι η δημιουργία ενός δικτύου επικοινωνίας μεταξύ των αστυνομικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων των κρατών μελών, με απώτερο σκοπό την ανταλλαγή καλών πρακτικών και εκπαιδευτικού υλικού, είναι ένας από τους βασικούς στόχους του Οργανισμού, σύμφωνα με τον υπ' αριθμ. 2219 από 25-11-2015 Κανονισμό της ΕΕ που διέπει τη λειτουργία του. Αυτό βοήθησε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη, άλλα σε μεγάλο και άλλα σε μικρό βαθμό, να ενσωματώσουν επιστημονικές μεθόδους και προσεγγίσεις στη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με την εκπαίδευση των σωμάτων ασφαλείας τους. Επίσης, σημαντικό ρόλο παίζει η κατάσταση του παγκόσμιου οικονομικού περιβάλλοντος. Σε περιόδους οικονομικής

---

²⁶ Για μια προσέγγιση των θετικών στοιχείων της διεθνοποίησης της εκπαίδευσης των αστυνομικών υπαλλήλων, κυρίως πάνω σε θέματα τρομοκρατίας, στις ΗΠΑ, βλ. Clarke, C. (2016). Studying Police Education Abroad in the Wake of Transnational Organized Crime. *National Social Science Journal*, 4, (1), 25-32.

ανάπτυξης και ευημερίας, η συνεργασία των κρατών στα πλαίσια του Οργανισμού είναι πιο εύκολη και αποτελεσματική (π.χ. διατίθενται μεγαλύτερα ποσά για έρευνα στον τομέα της ασφάλειας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο). Στον αντίποδα, σε περιόδους οικονομικής ύφεσης τα κράτη γίνονται πιο εσωστρεφής και καχύποπτα, με αποτέλεσμα να διέρχεται κρίση η συνεργασία μεταξύ των μελών του Οργανισμού, πράγμα το οποίο επιδεινώνεται από την έλλειψη κονδυλίων.

Τρίτον, μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ το 1991, η ανάγκη για διεθνής αστυνομική συνεργασία γίνεται επιτακτικότερη. Όπως είδαμε, αυτό οφείλεται αφενός στη ραγδαία εξάπλωση των διαφόρων μορφών εγκληματικότητας, και κυρίως του οργανωμένου εγκλήματος προερχόμενο από χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ· αφετέρου, στην ανάπτυξη της τεχνολογίας των μεταφορών και επικοινωνιών εκείνης της περιόδου, με ορόσημο τη σταδιακή είσοδο του διαδικτύου (Internet) σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας. Στην πορεία της ΕΕ, η αλλαγή αυτή αποτυπώθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, το 1992. Ενώ στις μέρες μας, παρατηρούμε τη συνεχώς αυξανόμενη αλληλοϋποστήριξη και αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών, τόσο για την πρόληψη και καταστολή στον τομέα της τρομοκρατίας, που πηγάζει από τις επιταγές του άρθρου 222 της ΣΛΕΕ· όσο και στον τομέα της αντιμετώπισης του μεταναστευτικού ζητήματος, κυρίως στα ελληνοτουρκικά σύνορα (χερσαία και θαλάσσια), όπου η Ένωση ανταποκρίνεται με την αύξηση των σχετικών κονδυλίων προς την Ελλάδα, αλλά και με την αποστολή περαιτέρω δυνάμεων στο πλαίσιο του Frontex. Ο εκτελεστικός διευθυντής της ΕΑΑ, Detlef Schröder (CEPOL, 2018d, σ. 7), αναφέρει χαρακτηριστικά για το μέλλον του Οργανισμού πως «τα τελευταία χρόνια έλαβαν χώρα δραματικές αλλαγές στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας της Ευρώπης· έτσι τα κράτη για να μπορέσουν να προσαρμοστούν και να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά αυτές τις αλλαγές, πρέπει να παρέχουν δυναμικά και αποτελεσματικά μοντέλα εκπαίδευσης και κατάρτισης στους υπαλλήλους επιβολής του νόμου των αντίστοιχων υπηρεσιών τους».

Τέταρτον, όπως αναλύθηκε εκτενώς στο αντίστοιχο κεφάλαιο της εργασίας (κεφ. 5.4), η πρόσφατη οικονομική κρίση που έπληξε πολλά κράτη της ΕΕ, αλλά και την Ένωση ως σύνολο, ήταν μία ευκαιρία να αποδειχτούν οι αντοχές των θεσμών και των οργάνων όχι μόνο της ΕΕ, αλλά και των κρατών μελών της. Η ΕΑΑ πέρασε επιτυχώς αυτή τη δοκιμασία και βγήκε δυνατότερη. Κατάφερε, αξιοποιώντας τις σύγχρονες τεχνολογίες στον χώρο του διαδικτύου να παρέχει υψηλού επιπέδου εκπαίδευση στους υπαλλήλους επιβολής του νόμου (π.χ. webinars), με σαφώς

χαμηλότερο κόστος, καθώς και να συσφίξει τις συνεργατικές σχέσεις μεταξύ των μελών της.

Πέμπτον, η θέσπιση της Διαδικασίας της Μπολόνια και η ίδρυση της ΕΑΑ (2001) έπαιξαν, και παίζουν ακόμα, συνδυαστικά καταλυτικό ρόλο στη διαμόρφωση τόσο της εκπαίδευσης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου, όσο και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που σχετίζονται με την εκπαίδευση, επιμόρφωση και κατάρτιση αυτών (π.χ. αστυνομικές σχολές, αστυνομικές ακαδημίες, πανεπιστήμια, κ.α.) στην ευρωπαϊκή ήπειρο.

Έκτον, παρατηρούμε πως ο Οργανισμός προσπαθεί να καινοτομεί συνεχώς στις μεθόδους του, με την αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων, όπως το e-learning, το e-library, τα MOOCs, κ.α.. Αυτό συμβάλλει στη γενικότερη τάση που επικρατεί τις δύο τελευταίες δεκαετίες, δηλαδή στη σταδιακή μετατόπιση από την έννοια της εκπαίδευσης (training) στην έννοια της μάθησης (learning), όπως αναλύεται στην έρευνα του Jordan (2000).

Επανερχόμενοι τώρα συγκεκριμένα στα αρχικώς διατυπωμένα ερευνητικά ερωτήματα, διαπιστώνουμε τα εξής.

Όσον αφορά το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, συμπεραίνουμε πως η λειτουργία της ΕΑΑ έχει συμβάλλει στη διαδικασία ολοκλήρωσης της Κοινής Πολιτικής Άμυνας Ασφάλειας (ΚΠΑΑ) της ΕΕ. Όπως διαπιστώσαμε, από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και μετά η ασφάλεια παίζει σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητα των πολιτών της ΕΕ, καθώς και στην ατζέντα των θεσμικών της οργάνων. Η εξέλιξη της ΚΠΑΑ διήλθε από διάφορα στάδια μέχρι να φτάσει στη σημερινή της μορφή. Ο βαθμός ολοκλήρωσης της πολιτικής αυτής, σαφώς δεν είναι μεγάλος, αλλά δεν είναι και αμελητέος, εάν λάβουμε υπόψη μας πως δεν είχε καμία εξαίρετη θέση στις ιδρυτικές Συνθήκες της ΕΕ. Ορόσημο απετέλεσε η Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997 και η επακόλουθη καθιέρωση των αποστολών Petersberg. Η ίδρυση και λειτουργία της ΕΑΑ συνέβαλλε στη διαδικασία ολοκλήρωσης της πολιτικής αυτής, μέσω των εκπαιδευτικών της δραστηριοτήτων και προγραμμάτων, με τους εξής κυρίως τρόπους. Κατάφερε, φέρνοντας σε επαφή τους υπαλλήλους επιβολής του νόμου των κρατών μελών (και ιδιαίτερα τα ηγετικά στελέχη και τους υψηλόβαθμους υπαλλήλους), να αντιληφθούν και να κατανοήσουν τους κοινούς πλέον κινδύνους και απειλές ασφαλείας τόσο για τα κράτη ως οντότητες, όσο και για τους πολίτες τους. Αυτό βοήθησε στη σταδιακή διαμόρφωση, επιφυλακτική μεν σταθερή δε, μίας ενιαίας

ευρωπαϊκής κουλτούρας αστυνόμευσης με καθορισμό προτεραιοτήτων και αξιολόγηση απειλών, συνεπικουρούμενη στο θεωρητικό πλαίσιο από την ακαδημαϊκή συζήτηση για τις θεωρίες και τα μοντέλα αστυνόμευσης. Επιπλέον, όπως αναφέραμε, δυνάμει του υπ' αριθμ. 2219 από 25-11-2015 Κανονισμού της ΕΕ, η ΕΑΑ εξουσιοδοτείται για την εκπαίδευση των δυνάμεων της Ένωσης για τη συμμετοχή τους σε αποστολές της ΕΕ εκτός συνόρων της (αποστολές Petersberg). Αυτό συνέβαλλε στη διαμόρφωση μίας κοινής επιχειρησιακής τακτικής και νοοτροπίας για τους εκπαιδευόμενους των αποστολών αυτών, αλλά κυρίως η επιτυχία τους ώθησε την ΕΕ να αυξήσει σε σύντομο χρονικό διάστημα τον αριθμό τους, εντατικοποιώντας και τη συνεργασία των κρατών μελών.

Από την έως τώρα λειτουργία της ΕΑΑ, έγιναν αντιληπτά από τους ευρωπαίους πολίτες τα συνεπαγόμενα οφέλη που αποκομίζουν από την εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου που διεξάγεται στο πλαίσιο του Οργανισμού. Αυτά είναι η αύξηση του αισθήματος ασφαλείας και η αποτελεσματικότερη προστασία τους από τις διάφορες μορφές εγκληματικότητας. Η κάλυψη αυτών των αναγκών συμβάλλει στην περαιτέρω πορεία ολοκλήρωσης της ΚΠΑΑ, σύμφωνα με τη θεωρία του νεολειτουργισμού.

Τα όρια και οι περιορισμοί αυτής της συμβολής τίθενται από τα ίδια τα κράτη μέλη, μέσω των συνεδριάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς όπως ήδη έχει αναφερθεί, οι αποφάσεις λαμβάνονται βάση της διακυβερνητικής διαδικασίας.

Ως προς το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, ο ρόλος της ΕΑΑ στη διαμόρφωση μίας κοινής ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής κουλτούρας των υπαλλήλων επιβολής του νόμου των κρατών μελών της είναι πολύ σημαντικός και αυτό διότι μέσω του συνόλου των δράσεων του Οργανισμού και με την παρότρυνση της Διαδικασίας της Μπολόνια, πολλά αστυνομικά εκπαιδευτικά ιδρύματα "άνοιξαν" τα προγράμματά τους και προς πολίτες άλλων κρατών μελών. Εκτός αυτού, η συνεργασία της ΕΑΑ με διεθνείς οργανισμούς στον τομέα της έρευνας και της εκπαίδευσης (π.χ. Interpol, Europol) συμβάλλει όπως είδαμε προς αυτήν την κατεύθυνση. Αυτό αποδεικνύεται και από τα εμπειρικά γεγονότα που παρατέθηκαν ανωτέρω, όπως η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Κοινού Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών της ΕΑΑ (CEPOL European Joint Master Programme) και του Προγράμματος Ανταλλαγής Υπαλλήλων. Το βήμα αυτό είναι πολύ μεγάλο, εάν αναλογιστούμε ότι η ασφάλεια ανήκει στα

πρωτεύοντα κρατικά συμφέροντα και η συνεργασία μεταξύ των κρατών στον τομέα αυτό συναντά δυσκολίες.

11. Επίλογος

Η αστυνομική επιστήμη είναι ένας σχετικά νέος ακαδημαϊκός τομέας, ο οποίος αναπτύσσεται ταχέως στην Ευρώπη, λόγω των κοινών αναγκών ασφαλείας που έχουν προκύψει τα τελευταία κυρίως χρόνια. Αυτό αποδεικνύει και ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός των δημοσιεύσεων στον τομέα αυτόν. Προσπαθεί να ενοποιήσει δύο ξεχωριστούς κόσμους, αυτόν της πρακτικής αστυνόμευσης με αυτόν της έρευνας. Όπως επισημαίνει ο Moore (2006, σ. 335) οι ακαδημαϊκοί (academics) και οι επαγγελματίες (practitioners) πρέπει να μάθουν να εργάζονται μαζί ώστε να λύνουν τα προβλήματα που ανακύπτουν με τον καλύτερο τρόπο. Ενώ ο Sherman (2009) αναφέρει πως «η αστυνομική επιστήμη δεν πρέπει να μπει στην προκρούστια κλίνη του πειραματισμού, με τη στενή ερευνητική έννοια, για να είναι επιστημονική». Ο Neyroud (2017, σ. 43) υποστηρίζει πως η αναδυόμενη επιστημοποίηση και επαγγελματοποίηση της αστυνόμευσης προσφέρουν μία ευκαιρία για την ΕΑΑ να παίξει έναν ευρύτερο καταλυτικό ρόλο στην εκπαίδευση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να ξεφύγει από τα στενά όρια της απλής διευκόλυνσης της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, πρωτοπορώντας αυτής της μετάβασης. Δηλαδή, να έχουμε μία συστηματική και συνεχή μεταφορά της αποκτηθείσας γνώσης στην εκπαίδευση και επιμόρφωση των υπαλλήλων επιβολής του νόμου. Η ΕΑΑ μπορεί και πρέπει να γίνει το σπίτι της ευρωπαϊκής αστυνομικής επιστήμης και η κινητήριος δύναμη αυτής στην Ευρώπη αλλά και παγκοσμίως. Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστούν οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετώπισε ο Οργανισμός στη μέχρι τώρα πορεία του, αλλά και αυτές με τις οποίες αναμένεται να έρθει αντιμέτωπος στο προσεχές μέλλον. Επίσης, θα παραθέσουμε μία σειρά από προτάσεις που κατά τη γνώμη μας μπορούν να συνεισφέρουν στη βελτιστοποίηση του παρεχόμενου επιπέδου εκπαίδευσης και του περιεχομένου των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της ΕΑΑ, με σκοπό την περαιτέρω καταξίωσή της εντός των ευρωπαϊκών κρατών και της συμβολής της στη λειτουργία του οικοδομήματος της ΕΕ.

Κατά τον Nogala (2006, σ. 263-264), οι κύριες δυσκολίες που κλήθηκε να αντιμετωπίσει η ΕΑΑ από την πρώτη ημέρα της ιδρύσεώς της ήταν οι εξής:

Πρώτον, κατά τα τελευταία σαράντα χρόνια, και ιδίως τα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου, οι ερευνητές και οι ακαδημαϊκοί που ενασχολούνταν με θέματα αστυνόμευσης και αστυνομικά ζητήματα, προέρχονταν ως επί το πλείστον από αγγλοσαξονικές χώρες (π.χ. Η.Π.Α., Ηνωμένο Βασίλειο) και η γλώσσα των κειμένων τους ήταν η αγγλική. Με τη διεύρυνση της ΕΕ το 2004, εντάχθηκαν χώρες που ανήκαν στη σφαίρα επιρροής της ΕΣΣΔ και δεν είχαν ιδιαίτερες γνώσεις της αγγλικής γλώσσας. Οπότε αυτομάτως δεν είχαν πρόσβαση στα περισσότερα εκπαιδευτικά κείμενα της ΕΑΑ.

Δεύτερον, σχεδόν όλες οι αστυνομικές ακαδημίες και σχολές των κρατών μελών, ιδρύθηκαν, αναπτύχθηκαν και εξελίχθηκαν υπό το ηθικοκανονιστικό πλαίσιο ενός συγκεκριμένου έθνους κράτους, το οποίο αντιλαμβάνοταν την αστυνομία, την αστυνόμευση και γενικότερα την εφαρμογή του νόμου, μέσω της δικής του οπτικής γωνίας, βάση των εθνικών του συμφερόντων. Αυτό δημιούργησε τόσες προσεγγίσεις της έννοιας της αστυνόμευσης, όσα είναι και τα κράτη μέλη του Οργανισμού. Με την πτώση όμως της ΕΣΣΔ και την ακόλουθη ακούσια επιρροή της παγκοσμιοποίησης και την προσπάθεια υιοθέτησης του ευρωπαϊκού κεκτημένου στο εσωτερικό τους, όλα τα κράτη ήρθαν αντιμέτωπα με μία σύγκρουση, στη μία πλευρά της οποίας βρισκόταν το παλαιό κατεστημένο σύστημα αστυνόμευσης και στον αντίποδα η νέα διαμορφούμενη πραγματικότητα από τις τεχνολογικές και διεθνείς εξελίξεις. Μονόδρομος πλέον ήταν η συνεργασία σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών, με την παράλληλη ανταλλαγή γνώσης, εμπειρίας, καθώς και κοινής εκπαίδευσης κατάρτισης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου τους.

Τρίτον, η διαφορά νοοτροπίας και κουλτούρας ανάμεσα στα αστυνομικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα πανεπιστημιακά ιδρύματα, η οποία πηγάζει από τη διαφορετική ιστορική εξέλιξη αυτών των ιδρυμάτων. Συνήθως τα πανεπιστημιακά ιδρύματα διεξάγουν θεωρητική έρευνα πάνω σε θέματα αστυνόμευσης, αλλά αποφεύγεται μία σύνδεση με την καθημερινή αστυνομική πρακτική.

Οι μελλοντικές προκλήσεις για την ΕΑΑ είναι πολλές και κυρίως αυτές που σχετίζονται με την εκπαίδευση και κατάρτιση πάνω σε τρέχοντα διαμορφούμενα ζητήματα ασφαλείας, τα οποία είναι αδύνατον να γνωρίζουμε πως ακριβώς θα εξελιχθούν στο μέλλον. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι η υβριδική αστυνόμευση, δηλαδή η αστυνόμευση που διεξάγεται από κοινού από τις κρατικές αρχές επιβολής

του νόμου και τις ιδιωτικές εταιρίες παροχής υπηρεσιών ασφαλείας· η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατικών υπηρεσιών και ιδιωτικών εταιριών· η προστασία των προσωπικών δεδομένων στον χαώδη πλέον χώρο του διαδικτύου· η αναγκαία συνεργασία ενόπλων δυνάμεων και σωμάτων ασφαλείας για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών· καθώς και οι εφαρμογές της σύγχρονης τεχνολογίας της τεχνητής νοημοσύνης στην αστυνόμευση.

Κατωτέρω, παρατίθενται μία σειρά από προτάσεις, που κατά τη γνώμη μας δύναται να συνεισφέρουν θετικά στην ανταπόκριση στις μελλοντικές προκλήσεις που θα κλιθεί να αντιμετωπίσει ο Οργανισμός και θα τον εδραιώσουν περαιτέρω εντός της ΕΕ:

Πρώτον, προτείνεται η ΕΑΑ να εναρμονίσει πλήρως όλα τα εκπαιδευτικά της προγράμματα με τις επιταγές της Διαδικασίας της Μπολόνια, όπως η παροχή πιστωτικών ακαδημαϊκών μονάδων (ECTS), δίνοντας το καλό παράδειγμα στα ιδρύματα των κρατών μελών της. Το Ευρωπαϊκό Κοινό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών της ΕΑΑ (CEPOL European Joint Master Programme) αποτελεί την πρώτη επιτυχημένη προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση, που πρέπει να ακολουθηθεί και από άλλα μελλοντικά προγράμματα του Οργανισμού.

Δεύτερον, προκειμένου να γεφυρωθεί το χάσμα ανάμεσα στη θεωρητική και την πρακτική διάσταση της εκπαίδευσης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου, είναι αναγκαίο να υπάρξει μία ρεαλιστική προσέγγιση και ανάλυση των σύγχρονων παγκοσμιοποιημένων απειλών ασφαλείας. Σε αυτό μπορεί να συμβάλλει η ΕΑΑ συνεργαζόμενη και με άλλες υπηρεσίες και όργανα της ΕΕ, μέσω της παροχής ενός πλαισίου επικοινωνιακού και αποτελεσματικού διαλόγου. Στο Συνέδριο Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Έρευνας και Επιστήμης στις 24-26 Νοεμβρίου 2008 στη Βιέννη, ο καθηγητής Michael Levi, από το Πανεπιστήμιο Cardiff του Ηνωμένου Βασιλείου, απέρριψε κατηγορηματικά τον διαχωρισμό ανάμεσα σε ακαδημαϊκή και πρακτική οπτική του αστυνομικού λειτουργήματος και προτείνει μια συνδυαστική ανάλυση. Κατά τη γνώμη μας, οι σύγχρονες εξελίξεις θα οδηγήσουν στην υιοθέτηση ενός μοντέλου συγκερασμού των δύο απόψεων, δηλαδή της πρακτικής εμπειρικής εκπαίδευσης και της θεωρητικής επιμόρφωσης.

Τρίτον, τα αποτελέσματα των αστυνομικών ερευνών για την εξιχνίαση εγκλημάτων και όλο το σχετικό υλικό (π.χ. δικογραφίες, αρχεία, κ.α.) πρέπει μετά από κάποιο εύλογο χρονικό διάστημα, να είναι διαθέσιμο προς ακαδημαϊκή έρευνα

από ειδικούς και ερευνητές προκειμένου να συστηματοποιηθεί, να κωδικοποιηθεί και οι επιτυχημένες πρακτικές να είναι διαθέσιμες προς χρήση από όλους τους αρμόδιους υπαλλήλους. Η ΕΑΑ μπορεί να προσφέρει πολλά σε αυτό το ζήτημα, κυρίως μέσω των παροχών και εφαρμογών του ιστότοπού της, όπως παρουσιάστηκαν αναλυτικώς ανωτέρω, αλλά και με την παρακίνηση των κρατών μελών να ανοίξουν τα αρχεία παλαιών υποθέσεων των υπηρεσιών τους.

Τέταρτον, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες από τα κράτη μέλη σε συνεργασία με την ΕΑΑ να πληθύνουν οι συνεργατικοί δεσμοί μεταξύ των δρώντων του "τριπλού έλικα για την καινοτομία" στον τομέα της ασφάλειας και της αστυνόμευσης. Πιο συγκεκριμένα, η Easton (2019) στο σύγχρονο άρθρο της, προσπαθεί να εφαρμόσει το μοντέλο του "τριπλού έλικα της καινοτομίας" στον τομέα της ασφάλειας. Έτσι, αναλύει τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ της κυβέρνησης (κράτους), των κρατικών ή ιδιωτικών αστυνομικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (αστυνομικές σχολές, αστυνομικές ακαδημίες, πανεπιστήμια που διεξάγουν έρευνα πάνω σε θέματα αστυνόμευσης, κ.α.) και της βιομηχανίας που σχετίζεται με θέματα ασφάλειας (π.χ. κατασκευή συσκευών παρακολούθησης, ανάπτυξη λογισμικού που χρησιμοποιείται από υπηρεσίες ασφαλείας για καταχώρηση ατομικών δεδομένων και πληροφοριών, κατασκευή και συντήρηση συσκευών ανίχνευσης μετάλλων και x-ray που χρησιμοποιούνται κυρίως στα αεροδρόμια, κατασκευή συσκευών drones, κ.α.). Η ανωτέρω συγγραφέας (2019, σ. 2), παραθέτει το παράδειγμα του Βελγίου όπου το 2014 δημιουργήθηκε ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, το "Innovation Centre for Security", το οποίο δρα ως μεσάζοντας μεταξύ των δρώντων του "τριπλού έλικα" με σκοπό να τους φέρει πιο κοντά σε στενότερη και αποτελεσματικότερη συνεργασία. Κατά τη γνώμη μας, ένας παρόμοιος οργανισμός μπορεί να ιδρυθεί υπό τη σκέπη της ΕΑΑ για να διευκολύνει τη συνεργασία και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των δρώντων στο πλαίσιο της ΕΕ αλλά και στο εσωτερικό των κρατών μελών. Βέβαια, θα συμμετέχουν μόνο όσα κράτη έχουν ανοίξει ή είναι διατεθειμένα να ανοίξουν τη συνεργασία των αντίστοιχων εσωτερικών τους δρώντων στον τομέα αυτόν.

Πέμπτον, Η ΕΑΑ οφείλει να πρωταγωνιστήσει στην εκπαίδευση των υπαλλήλων των ιδιωτικών εταιρειών παροχής υπηρεσιών ασφαλείας, παρέχοντας ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα σε συνεργασία με τα κατά χώρας αστυνομικά εκπαιδευτικά ιδρύματα ή και αποκλειστικά και μόνο από αυτήν. Επίσης, πρέπει να

προτάξει την υιοθέτηση κοινών προτύπων από όλες αυτές τις εταιρίες που εκτείνουν τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες εντός του χώρου της ΕΕ.

Είναι πρόδηλο, πως από την ίδρυση του Οργανισμού έως σήμερα, έγιναν κολοσσιαία άλματα στη συνεργασία των κρατών μελών μεταξύ τους και με την ΕΑΑ στον τομέα της εκπαίδευσης, μετεκπαίδευσης και κατάρτισης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου. Έγιναν προσπάθειες να υπερνικηθούν οι διαφορές και τα εμπόδια, οι οποίες άλλες φορές στέφθηκαν με επιτυχία και είχαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα και άλλες φορές όχι. Πάντως, το επίπεδο συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ των μελών κρατών και των εκπαιδευτικών τους ιδρυμάτων σήμερα είναι αισθητά βελτιωμένο, σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες.

Όπως αναφέρει ο Goransson (2009, σ. 3), πολλά κράτη μέλη τα οποία δεν είχαν σημαντική δραστηριότητα στον τομέα της αστυνομικής επιστημονικής έρευνας λόγω της παρότρυνσής τους από την ΕΑΑ, άρχισαν να δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη δημιουργία και διάδοση νέας γνώσης και τεχνογνωσίας. Στο τέλος του 2017, το μητρώο εκπαιδευτών, ειδικών, ακαδημαϊκών και ερευνητών της ΕΑΑ, είχε καταγεγραμμένα 201 μέλη, τα οποία ποικιλοτρόπως παρείχαν τις εκπαιδευτικές τους υπηρεσίες στον Οργανισμό (CEPOL, 2018d, σ. 23). Επιπρόσθετα, το 2017 ιδρύθηκαν από την ΕΑΑ δύο Κέντρα Γνώσης (CEPOL Knowledge Centres) με αντικείμενο την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (Counter-terrorism) και την Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας (Common Security and Defence Policy).

Ο den Boer (2017, σ. 22) παρατηρεί πως, καθώς η αστυνόμευση που διενεργείται από κρατικές υπηρεσίες (π.χ. Αστυνομία, Λιμενικό, κ.α.) θα χάνει συνεχώς έδαφος από την εξάπλωση των ιδιωτικών εταιριών παροχής υπηρεσιών ασφαλείας, πρέπει καθημερινά οι κρατικές αρχές να αποδεικνύουν την αξία τους και το υψηλό επίπεδο κατάρτισης των υπαλλήλων τους. Ο καλύτερος τρόπος, κατά τη γνώμη μας, για να γίνει αυτό είναι μέσω της συστηματικής και συνεχούς εκπαίδευσης και κατάρτισης των υπαλλήλων τους. Το σύνολο των δράσεων της ΕΑΑ κινείται προς αυτήν την κατεύθυνση και το ορθό είναι όλα τα κράτη να εκμεταλλευτούν στο έπακρο τις δυνατότητες που τους δύνονται μέσω του Οργανισμού.

Πολύ εύστοχα, οι De Oliveira, Seniutiene & Gonçaves (2014, σ. 7) διαπιστώνουν πως εκτός από το ότι πρέπει η ασφάλεια των πολιτών των κρατών μελών της ΕΕ να είναι η βασική της προτεραιότητα, αυτό όμως πρέπει να κατανοηθεί

ως διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης εντός του πλαισίου που παρέχεται από τη Συνθήκη Schengen για κοινά εξωτερικά σύνορα και κοινή πολιτική χορήγησης ασύλου. Επίσης, οι ανωτέρω (σ. 8) συμπεριλαμβάνουν στην έννοια της ασφάλειας τη συνεργασία των κρατών μελών για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών όπως πλημμύρες, σεισμοί, πυρκαγιές, κ.α.. Επιπλέον, πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή ανάμεσα στην παροχή υψηλού επιπέδου ασφάλειας των ευρωπαίων πολιτών και στις αρχές της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών πάνω στις οποίες βασίζεται το ευρωπαϊκό οικοδόμημα και είναι κοινά αποδεκτές από το σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών.

Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jean-Claude Juncker τιτοφόρησε το State of the Union του 2016 "Για μια καλύτερη Ευρώπη – μια Ευρώπη που προστατεύει, ισχυροποιεί και αμύνεται", αποκαλύπτοντας πόσο σημαντική είναι πλέον η ασφάλεια του ευρωπαϊκού χώρου, μία περίοδο που μαστιζόταν από αλλεπάλληλα τρομοκρατικά χτυπήματα και από τεράστιες μεταναστευτικές ροές στα ανατολικά και νότια σύνορά της (Juncker, 2016).

12. Βιβλιογραφικές αναφορές

12.1 Ξενόγλωσσες βιβλιογραφικές αναφορές

Baechler, S. (2017). Do We Need to Know Each Other? Bridging the Gap Between the University and the Professional Field. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 13, (1), 102–114. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/police/pax091>

Bayley, D. H. (1992). Comparative organization of the police in English-speaking countries. In: Tonry, M. H. & Morris, N. (Eds.). *Modern Policing. Crime and Justice*, Vol. 15, 509-545. Chicago: University of Chicago Press.

Bistiaux, G. (2011). Association of European Police Colleges – Fifteen Years of Experience in European Police Training. *Internal Security*, 3, (2), 9-14.

Bodonyi, I., Kozáry, A., & Nagy, J. (2014). Commonality in Police Higher Education in Europe (COMPHEE). *European Law Enforcement Research Bulletin*, (10), 30-33. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/98>

Buzan, B., Wæver, O., & de Wilde, J. (1998). *Security: a New Framework for Analysis*. London: Lynne Rienner.

Cabaço, J., & Kokoska, W. (2014). Learning Methods Used in Cepol Courses. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (10), 34-39. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/99>

CEPOL (2006). *Survey on European Police Education and Training (SEPE) – Final Report*. Apeldoorn: European Police College.

CEPOL (2007). *Annual Report 2006*. Retrieved 28-09-2019 from <https://www.cepol.europa.eu/publications-annual-report?page=6>

CEPOL (2017). *Annual Report 2016*. Retrieved 28-09-2019 from <https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/annual-report-2016.pdf>

CEPOL (2018a). *European Union Strategic Training Needs Assessment 2019-2021 (EU-STNA)*. Budapest: CEPOL.

CEPOL (2018b). *Training Catalogue 2018*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

CEPOL (2018c). *Exchange Programme brochure 2017*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

CEPOL (2018d). *Annual Report 2017*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Chan, J. (1996). Changing police culture. *British Journal of Criminology*, 36, (1), 109-134.

Chan, J., Devery, C., & Doran, S. (2003). *Fair cop. Learning the art of policing*. Toronto: University of Toronto Press.

Clarke, C. (2016). Studying Police Education Abroad in the Wake of Transnational Organized Crime. *National Social Science Journal*, 4, (1), 25-32.

Cordner, G. (2017). Evidence-based police education and training in the United States. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (3), 71-78. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/283>

Cordner, G., & Shaine, C. (2011). The changing landscape of police education and training. *Police Practice and Research: An International Journal*, 12, (4), 281-285.

De Kimpe, S. (2017). A European quality assurance system for police education: a challenge for CEPOL?. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (3), 139-144. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/288>

De Oliveira, P. F. V., Seniutiene, D., & Gonçalves, F. B. (2014). Internal Security. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (11), 4-9. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/100>

Del Barrio, Romero, F. et al. (2009). *Police Science Perspectives: Towards a European Approach*. Extended Expert Report. Frankfurt: Main.

den Boer, M. (2017a). European police science: connecting practice, education and research. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (2), 21-26. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/197>

den Boer, M. (2017b). The Internationalisation of Higher Police Education: Perspectives on the Cooperation between the EU and China. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (3), 107-112. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/261>

Di Gregorio, C. (2017). Law enforcement training and learning: a comprehensive “capacity building” approach. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (3), 31-44. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/262>

Donnelly, D. (2014). *The Scottish Police Officer*. London: Routledge.

Easton, M. (2019). Reflections on the triple helix as a vehicle to stimulate innovation in technology and security - a Belgian case study. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (4), tbc. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/394>

Elsen, C. (2007). From Maastricht to The Hague: the politics of judicial and police cooperation. *ERA Forum*, 8, (1), 13-26. doi: 10.1007/s12027-007-0005-8

Fehérváry, J. (2011). Editorial. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (5), 4-11. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/38>

Fehérváry, J. (2016). Economic Constraints and Austerity: Consequences for Police Training and Education - Challenges and Risks. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (1), 128-133. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/144>

Fehérváry, J., & Nogala, D. (2017). Police education and police science in Europe. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (2), 7-11. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/194>

Ferreira, E., Jaschke, H., Peeters, H., & Farina, R. (2010). *Survey on European Police Education and Bologna – SEPEB*. Retrieved 20-08-2019 from <https://www.cepol.europa.eu/education-training/trainers/survey-european-police-education-and-bologna>

Fyfe, N. (2010). The Scottish Institute For Policing Research (SIPR). *European Law Enforcement Research Bulletin*, (3), 20-22. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/29>

Garvin, D. A. (2003). *Learning in Action: A Guide to Putting the Learning Organization to Work*. Harvard: Business Review Press.

Gibbons, M., Limoges, C., Nowothy, H., Schwartzman, S., Scott, P., & Trow, M. (1994). *The New Production of Knowledge. The Dynamics of Science and Research in Contemporary Societies*. London: Sage.

Goransson, U. (2009). Editorial. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (1), 3-4. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/8>

Hallenberg, K. M. & Cockcroft, T. (2017). From Indifference to Hostility: Police Officers, Organizational Responses and the Symbolic Value of ‘in-Service’ Higher Education in Policing. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 11, (3), 273–288.

Haroche, P. (2017). Interdependence, asymmetric crises, and European defence cooperation. *European Security*, 26, (2), 226-252. doi: 10.1080/09662839.2017.1294579

Hebdon, R., & Kirkpatrick, I. (2006). Changes in the Organisation of Public Services and their Effects on Employment Relations. In S. Ackroyd et al. (Eds.), *The Oxford Handbook of Work and Organisation*. Oxford: Oxford University Press.

Hilton, M. (2011). The GODIAC Project. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (6), 19-21. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/48>

Holtackers, M. (2017). The Stockholm programme and its relevance for European police education. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (2), 143-146. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/211>

Honkonen, R. (2011). Research and Science - Strength of CEPOL?. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (6), 35-41. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/50>

Huotari, V., & Vuorensyrjä, M. (2011). Conference Report: News from the Nordic Police Research Seminar 17/19-11-2010. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (5), 30. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/43>

Jaschke, H.-G. (2010). Knowledge-led Policing and Security: Developments in Police Universities and Colleges in the EU. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 4, (3), 302–309. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/police/paq012>

Jaschke, H.-G., & Neidhardt, K. (2007). A modern police science as an integrated academic discipline: A contribution to the debate on its fundamentals. *Policing & Society*, 17, (4), 303–320.

Jobard, F., & Mouhanna, C. (2010). Centre de recherches sociologiques sur le droit et les institutions pénales (CESDIP). *European Law Enforcement Research Bulletin*, (4), 24-26. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/37>

Juncker, J. C. (14 September 2016). *State of the Union 2016*. European Union. Retrieved from <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c9ff4ff6-9a81-11e6-9bca-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>

Koivuniemi, T. (2018). Management and Leadership Training in Police Organization: The EMBA in Policing. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (4), tbc. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/358>

Konze, A., & Nogala, D. (2018). Higher Police Education in Europe: Surveying Recent Developments. *Higher Education and Police*, 155-177. doi: 10.1007/978-3-319-58386-0_8

Lavenex, S., & Wichmann, N. (2009). The External Governance of EU Internal Security. *Journal of European Integration*, 31, (1), 83-102. doi: 10.1080/07036330802503932

Lionarakis, A. (2003). A preliminary framework for the theory of learning with media – the evolution of its complexity. In A. Szucs & E. Wagner (Eds.). *The Quality Dialogue, Integrating Quality Cultures in Flexible, Distance and e-learning. Proceeding of the 2003 EDEN Annual Conference held in Rhodes, Greece, 15-18 June*, (pp. 42-47).

Martin, D., & Wooff, A. (2018). *Treading the Front-Line: Tartanization and Police–Academic Partnerships*. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/police/pay065>

Moore, M. (2006). Improving Police. In Weisburd, D. and Braga, A. (eds), *Police Innovation: Contrasting Perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press.

Neyroud, P. (2017). Policing with science: a new evidence-based professionalism for policing?. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (2), 39-44. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/201>

Nicolini, P. (2012). Transfer of Innovation in Methodologies for European Officials – Follow-Up on a Joint Learning Path. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (7), 31-34. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/58>

Nogala, D. (2006). Surfing the crime net: The European Police Research & Science Database (CEPOL-eDOC) as a new source for police research and police science in Europe. *Crime Prevention and Community Safety*, 8, 260-270. doi: 10.1057/palgrave.cpcs.8150030

Nogala, D., & Fehervary, J. (2009). The Sixth CEPOL European Police Research And Science Conference Report. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (1), 5-7. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/11>

Paterson, C. (2011). Adding value? A review of the international literature on the role of higher education in police training and education. *Police Practice and Research*, 12, (4), 286-297, doi: 10.1080/15614263.2011.563969

Peeters, H. (2009). Ten Ways to Blend Academic Learning within Professional Police Training. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 4, (1), 47–55. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/police/pap017>

Quinn, R. E., Faerman, S. R., Thompson, M. P., McGrath, M. R. and Clair, L. S. (2011). *Becoming a Master Manager: A Competing Values Approach*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.

Roberts, K., Herrington, V., Jones, W., White, J., & Day, D. (2016). Police Leadership in 2045: The Value of Education in Developing Leadership. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 10, (1), 26–33. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/police/pav045>

Rowe, M., & Beke, M. (2018). *CEPOL Stakeholder Engagement Survey 2018*. Final Report. Retrieved 22-08-2019 from https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjV34m5l5fkAhUFLFAKHTRFBgIQFjAAegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fwww.cepol.europa.eu%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2F2018-cepol-stakeholder-engagement-survey_en.pdf&usg=AOvVaw3iF3rtLxf44ZxJYu3ugNEc

Rozman, B. (2015). E-Learning in Police Training - The Case of the Slovenian Police. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (12), 51-54. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/118>

Schafer, J. A., Buerger, M. E., Myers, R. W., Jensen, C. J., & Levin, B. H. (2012). *The Future of Policing: A Practical Guide for Police Managers and Leaders*. Boca Raton: CRC Press.

Schröder, D. (2018). Introduction by the Executive Director. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (17), 2-4. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/365>

Scott, K. B. (2004). Policing by Degrees: Vocational Higher Education for Police Officers. In Saunders, D. (ed.), *Learning Transformations: Changing Learners, Organisations and Communities*. London: Forum for the Advancement of Continuing Education.

Sherman, L. (2009). Evidence and Liberty: the promise of experimental criminology. *Criminology and Criminal Justice*, 9, (1), 5-28.

Stier, J. (2004). Taking a critical stance toward internationalization ideologies in higher education: idealism, instrumentalism and educationalism. *Globalization, Societies and Education*, 2, (1), 1-28. doi: 10.1080/1476772042000177069

Strategic Agreement Between CEPOL and EUROPOL. (2007). Retrieved 22-09-2019 from <https://www.europol.europa.eu/partners-agreements/strategic-agreements>

Tardy, T. (2018). Does European defence really matter? Fortunes and misfortunes of the Common Security and Defence Policy. *European Security*, 27, (2), 119-137. doi: 10.1080/09662839.2018.1454434

Thielmann, S. (2016). 'Use of police robot to kill Dallas shooting suspect believed to be first in US history'. *The Guardian*. Retrieved 12-08-2019 from <https://www.theguardian.com/technology/2016/jul/08/police-bomb-robot-explosive-killed-suspect-dallas>

Tong, S. (2017). Professionalising policing: seeking viable and sustainable approaches to police education and learning. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (3), 171-178. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/291>

United Nations (2004). *A More Secure World: Our Shared Responsibility*. United Nations: The United Nations Foundation.

Van Maanen, J. (1975). Police socialization: A longitudinal examination of job attitudes in an urban police department. *Administrative Science Quarterly*, 20, (2), 207-228.

Viegas Ferreira, E., Neyroud, P., & Vera, A. (2016). Contributing to the Advancement of Police Science and Research in Europe. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (14), 6-8. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/150>

Wainwright, R. (2017). Trends and challenges for law enforcement training and education. *European Law Enforcement Research Bulletin*, (3), 11-19. Retrieved from <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/254>

Walker, N. (1999). *Decoupling Police and State*. In Bort, E. and Keat, R. (eds), *The Boundaries of Understanding: Essays in honour of Malcolm Anderson*. Edinburgh: International Social Sciences Institute, 59–71.

Wang, P., & Wang, J. (2009). Transnational Crime: Its Containment through International Cooperation. *Asian Social Science*, 25-32.

12.2 Ελληνόγλωσσες βιβλιογραφικές αναφορές

Ασδεράκη, Φ. (2014). *Οι θεσμικές αλλαγές μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας: ο ρόλος των Εθνικών Κοινοβουλίων*. Κέντρο Μελετών Ασφαλείας (KEMEA). Σειρά ερευνητικών δοκιμίων. Ανάκτηση 06-03-2020 από <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwiC0dDtmIfoAhWHZxUIHQYoCrkQFjAAegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fclass.unipi.gr%2Fmodules%2Fdocument%2Ffile.php%2FDES114%2FAlderaki%2520KEMEA%2520Working%2520Paper%2520Final.pdf&usg=AOvVaw018p5LSZblUKQ0tDXhmKVW>

Ιωακειμίδης, Π. (2001). Η Κοινή Εξωτερική πολιτική και η πολιτική ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο Κ. Στεφάνου, Α. Φατούρος, Θ. Χριστοδουλίδης (Επίμ.), *Εισαγωγή στις ευρωπαϊκές σπουδές*. Τόμος Α'. (σ. 573-598). Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης.

Λάβδας, Κ. (2002). *Ευρωπαϊκά ιδεολογικά ρεύματα κατά το β' μισό του 20ου αιώνα και τη μετασοβιετική περίοδο: Δημιουργία και εξέλιξη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Μπόση, Μ. (1999). *Ζητήματα Ασφαλείας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης.

Μπόση, Μ. (2012). *Θαλάσσια πειρατεία - Τρομοκρατία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα.

Μπόση, Μ. (2014). *Η Διεθνής Ασφάλεια στον Μεταψυχροπολεμικό Κόσμο: Οι αραβικές εξεγέρσεις και η περίπτωση της Συρίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα.

Μπόση, Μ. (2018). *Οι Όψεις της Διεθνούς Ασφάλειας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα.

Πλατιάς, Α. (2010). *Διεθνείς σχέσεις και στρατηγική στον Θουκυδίδη*. (6^η έκδ.). Αθήνα: Εστία.

Rosamond, B. (2006). *Θεωρίες ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης*. (επιμ. Ε. Μαριάς). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Τσαρδανίδης, Χ. (2016). Η κοινή εξωτερική πολιτική και η πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ). Στο Ν. Μαραβέγιας (Επιμ.), *Ευρωπαϊκή Ένωση: Δημιουργία, εξέλιξη, προοπτικές*. (σσ 235-263). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

12.3 Νομοθεσία Ευρωπαϊκής Ένωσης

Απόφαση Συμβουλίου 2000/820/ΔΕΥ της 22-12-2000 περί «ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας».

Απόφαση Συμβουλίου 2004/567/ΔΕΥ της 26-07-2004 περί «τροποποίησης της απόφασης 2000/820/ΔΕΥ για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας».

Απόφαση Συμβουλίου 2005/681/ΔΕΥ της 20-09-2005 περί «ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας και την κατάργηση της απόφασης 2000/820/ΔΕΥ».

Κανονισμός Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου 2219/2015 της 25-11-2015 περί «του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου και για την αντικατάσταση και κατάργηση της απόφασης 2005/681/ΔΕΥ του Συμβουλίου».

Κανονισμός Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου 543/2014 της 15-05-2014 περί «τροποποίησης της απόφασης 2005/681/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας».

Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης (2009a). Πρόγραμμα της Στοκχόλμης. Μία ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες. Ανακτήθηκε 14-09-2019 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52010XG0504%2801%29>

Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης (2009b). Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφαλείας: Μία ασφαλής Ευρώπη σ' έναν καλύτερο κόσμο. Ανακτήθηκε 12-10-2019 από <https://www.consilium.europa.eu/el/documents-publications/publications/european-security-strategy-secure-europe-better-world/>